

Verzamelde gedichten 1958 - 2008

Frans Hoppenbrouwers

Deze PDF wordt u
aangeboden door
webmagazine
CuBra &
Frans
Hoppenbrouwers

Copyright 2009 Frans Hoppenbrouwers

I Vroegste gedichten (Uit: Zoet als Honing, Zout als Brem)

II Kruidwis

III Verkaveld Bestaan (een drieluik)

1. Portaal
2. Pelgrim
3. Rosa mystica

IV Wintervertelling

V Calendarium poeticum

VI Ongerijmd

VII Tweestromenland

VIII Tijdloos verweer

IX Spelenderwijs

X Wording en verval

XI Brabantse Balladen

XII Jeroen Bosch

XIII Vluchtig geluk

XIV Kroon der maanden

XV Hoezeer mijn lief

V CALENDARIUM POETICUM
-een galerij van dagen-

IKalendis Ianuariis
1 januari; Nieuwjaar

De kaarten zijn gehusseld en geschud,
de hand ontplooit een galerij van dagen
die één na één om aas en aanzien vragen:
alsof de Gever weet van groot en grut.

Dit is de dag om jokers uit te spelen,
voor een voorzeggend heffen van het glas,
alsof het kansspel te bespelen was:
bij bluff en poker stukt het handzaam delen.

De hoogste troeven galmen door de dagen,
bezweren luid het zwenkrad van fortuin,
omdat geen mens zijn hand durft overvragen,

want hartenvrouw speelt vals op haar bazuin.
Ook dit nieuw jaar zal maar ten dele slagen,
daar schoppenboer de trom roert in mijn tuin.

IIDies natalis

2 januari; Verjaardag

De koekoeksklok houdt strikt mijn hartslag bij,
een vinnig tikken of een somber bonken
van vaste maat en dreunend ritme dronken,
verslaafd en horig aan het nieuw getij.

Rechtlijnig streept het winterlicht zijn veren,
verstoken vogel, vals maar nooit berecht,
die eigen broed in vreemde nesten legt,
maar klok en klepel honkvast blijft beheren.

Hoor toch de specht die tokkend op het hout
van stam en tak het tijdsbeeld op wil lieren:
het tik-ke-tak van het getijdenwoud.

Het leven stukt in reten en in kieren,
hoewel de boktor aan de jaarring knauwt:
een zacht gereutel dat wij luidkeels vieren.

Illus venatoris

3 januari; Het recht van de jager

Er vloog een duif ontredderd naar het noorden,
ontmanteld en ontdaan van vloek en zucht
en opgeschrikt door een verwaaid gerucht
dat landinwaarts al sprak van brute moorden.

Eerst dacht zij aan een smakeloze klucht
van kraai of gaai, die in de hete oorden
met wrange grappen vaak de rust verstoorden.
Maar 's avonds hing er buskruit in de lucht.

Drie oude mannen, keurig in het groen,
beschoten alles wat er kwam gevlogen,
genietend van hun welverdiend pensioen.

Ze mikten goed, gericht en onbewogen,
gedwongen door het weidelijk fatsoen
dat lood en dood verpakt in mededogen.

IV Ardea cinerea

4 januari; Blauwe reiger

Het hard geweten van de winternacht
ligt als een laagje zilver op de sloot
en door het maanlicht wiegend uitver groot
wuift er een donsveer als een witte klacht

wat heen en weer en de bevroren reiger
die de vervulling van de eindtijd vond
- de honger trof zijn onbeholpen mond -
rust op het ijs als een ontzielde krijger.

Het starre lijf in zijden pijn gegoten,
met fijn besneden lijnen in de veren
die tot voor kort de hoogste roem genoten

van hen die lijf en aanzien willen eren
met op hun hoed de veer der aardse groten,
ligt uitgeteld; voorbij is het ontberen.

V Naturae nenia

5 januari; Treurzang van de natuur

De niemandsuren hangen op de haag,
nog vadsig van de laatste hoogtijdagen,
hun luie geest voedt zich met onbehagen
dat uitdijt dankzij de gewetensvraag

die reeds in maat en toemaat is beschreven
door dichters die mij zijn voorafgegaan:
wat is de zin van dit verdwaald bestaan,
wat moet een mens met dit verloren leven.

Ik sta en zie de sneeuw tot slik vergaan
in zwarte korsten onbegaanbaar slijk
dat zich verzamelt in de essenlaan

en mij bevestigt in mijn ongelijk
om alsmaar dit voorspelbaar pad te gaan,
op weg naar het voorzegde dodenrijk.

VI In festo Epiphaniae Domini
6 januari; Driekoningen

De eerste lichtval, als een luizensprong,
komt op het koningsfeest de lucht berijden:
een nieuwe geest voltrekt zich in de tijden
gewekt door een tot ster verheven gong.

Ik, dove dichter, hoor het landschap sneeuwen,
de witte rook tart de verbruide lucht,
verergert zichtbaar mijn te klein gerucht
dat wegzinkt in het stijgen van de eeuwen.

Zo blijft de hoop zich troosten aan de tijden,
het hoogfeest zingt getrouw het hoge woord,
dat zich bekent als vrome wens tot lijden.

Ik, blinde schilder, zie de koningspoort
en poog het duister van het licht te scheiden:
ik rangschik slechts wat mijn geheugen hoort.

VII Vita rustica

7 januari; Landleven

Hij heeft nog steeds die scherpe valkenogen,
die blik die tot voorbij de einder gaat,
maar in het keurslijf van zijn boerenstaat
heeft het geloof al diep het hoofd gebogen.

Ik zie hem de gebaande wegen gaan
die zijn domein sinds jaar en dag omgeven,
zodat de zin van ongebonden leven
in steenslag en in puin is opgegaan.

Van ver ziet hij de hoeve in het land
waar reeds zijn ouders hun vervulling zochten,
gedreven door het eeuwig groen verband

dat boom en weide tot bestaansrecht vlochten.
Hij ziet de sloten strijden met het land,
waar voorgeslachten hun gelijk bevochten.

VIII Hiems melancholica

8 januari; Zwaarmoedige winter

Ik laat de dagen maar onachtzaam gaan
als losse vogels in een lege lucht,
niet meer alert op lokroep of gerucht
tart ik de grenzen van dit wanbestaan.

Nu rest dan nog het lang en lijzig wachten
op 't eerste vlaagje verse voorjaarswind,
de nieuwe geest in toon en taal en tint;
maar vooralsnog omcirkel ik het smachten.

En huiverend van gulpende gedachten,
een luchtbel in mijn uitgestulpte hoofd,
verzaak ik aan mijn bitterzoete klachten.

Gesterkt, nu licht een kentering belooft,
kan ik het zeer der hunkering verzachten,
opdat de zon mijn winterpijn verdooft.

IX Dominica prima post Epiphaniam
9 januari; Eerste zondag na Driekoningen

De eerste koning heeft een veer gelaten
en in de jaarkring gaapt een duister gat
als sleet en rafel van de kokosmat,
waaraan de motten als vandalen vraten.

Hij kruist de wegen naar het oude land
waar eens het recht in armoe werd geboren,
maar onderweg heeft hij de hoop verloren,
er brandt een gat in zijn gekromde hand.

Van geld en goed had hij de buik reeds vol
en zijn kamelen zijn met niets beladen.
Hun droge ogen blikken ver en hol:

oase, groenvoer, goud om in te baden.
De koning aarzelt en betaalt de tol
voor al het reizen en taxeert de schade.

X Beatus vir
10 januari; Gelukkig hij

Gelukkig hij die aan de hand van God
de kruistocht van de oude wegen gaat,
de spot der mensen onbeantwoord laat,
zich slechts bekommert om het oergebod.

Gelukkig zij die in de geest des Heren
als bomen zijn die aan de waterstromen
tot volle bloei en nieuwe wasdom komen,
in woord en daad Gods almacht profeteren.

Als heidenen, door winden uitgestrooid,
zo hopeloos staan zij in het gericht,
die zonder God, bestolen en berooid,

zich laten leiden door het valse licht.
Zij zijn als loof dat harteloos geroid
de vaalt opgaat. Ontnaamd, ontmensd, ontsticht.

XI Alta nive

11 januari; Hartje winter

Dit wit dat roerloos op de velden ligt,
verrast mij zeer, maar het behaagt mij niet,
omdat het vals speelt met het weids verschiet
dat alsmaar wijkt: onhaalbaar vergezicht.

En in de leemte die de sneeuw mij liet,
verdwijnt het waarmerk waar ik mij op richt,
als ik des morgens stil de hielen licht
om mij te laven aan mijn leefgebied.

Ik loop en zie de leegte van het land
en laat mij van mijn zekerheid beroven,
verlang weer vurig naar mijn vaders hand.

Waar kan een mens nog voluit in geloven,
als hij verweesd, door weidsheid overmand,
een vreemde wordt in zijn geliefde hoven?

XII Humanae res caducae

12 januari; De vergankelijke dingen

Omdat het lichaam niet zo goed meer wil,
heb ik voor het behoudend woord gekozen
om zo het mateloos vertoon te lozen
van last en lijf, ten prooi aan grap en gril.

Zo werd mijn leven onherstelbaar stil,
nooit hoef ik nog te haasten of te hopen.
Veroordeeld tot een ingeperkt verpozen
slik ik gedwee mijn poeder en mijn pil.

Zo'n iel bestaan is slechts voor hen een straf
die 't lijf aanbidden en de geest verachten.
Maar ik vind woorden tot voorbij het graf.

Want in mijn wezen vonken de gedachten
en in mijn hoofd speelt zich een wereld af
waar anderen vergeefs een eeuw op wachten.

XIII Scarabaeus
13 januari; Mestkever

De tijd dat ik nog heilig wilde worden,
een dromend kind, te stil en wereldvreemd,
bracht ik vaak eenzaam door in bos en beemd,
terwijl de torren rond mijn oren snorden.

Dan zag ik God, ontlommerd en ontheemd,
zich met het linnen boetekleed omgorden,
want langs de einder trok een wilde horde
van roerig volk dat aardse wegen neemt.

Van hoop ontdaan, de oude god verloren
en zelden nog te vinden in het veld,
heb ik mijn eigen boegbeeld uitverkoren.

De scarabee is nu de Thor die telt,
omdat zij, niet uit edel goud geboren,
zichzelf verwekt uit vuilnis van de belt.

XIV Campus ventosus

14 januari; Winderige vlakte

Hier houdt de wereld van de zielen op,
hier blijft de mens de tijd maar ondergaan
in wisselingen, rond de oude maan,
van Wodans wolken, altijd in galop.

Hier raakt de zomer nog de einder aan,
hier heerst de winter met zijn wrede kop
in sloot en wei, vreet het behagen op,
en tergt de grenzen van het hard bestaan.

Maar altijd hoor je hier de hoge winden.
Zij voeren geuren van het voorjaar aan,
van populier en streng geknotte linden

die wakend voor de boerenhoven staan.
Laat ieder hier de eigen ziel maar vinden
als Wodan zich op wolken licht laat gaan.

XV Misericordiae panis
15 januari; Genadebrood

Zodra de tortels in het park gaan koeren,
komt ze naar buiten in haar dunne jas,
verzwakt, maar zeulend met een volle tas
genadebrood, om vogels mee te voeren.

Ze kruist het park door het berijmde gras
en houdt zich in: haar hartzeer gaat zich roeren.
Maar dít karwei wil ze nog snel volvoeren,
alsof het tijd voor recht en oordeel was.

Ze strooit het brood, begroet met dankbaar koeren,
de rest gaat naar de kwakers op de plas:
haar vrienden laat ze door geen ander voeren.

Men vindt haar dood, ontdaan van hoed en jas.
De eenden zijn reeds roerloze contouren,
vergiftigd sterven duiven in het gras.

XVI Dominica secunda post Epiphaniam
16 januari; Tweede zondag na Driekoningen

De tweede koning is onthutst vertrokken,
ontdaan en gruwend van dit winters land
en in het smachten van het lijf gestrand
naar zuiver ondergoed en schone sokken.

Zijn zielsverlangen gaat wanhopig uit
naar vrouw en kind en vage zekerheden,
zoals de keerzang van de lijfsgebeden
om dagelijks brood en een te strelen huid.

En de kamelen vuurt hij spoorlags aan
door steppen en door kale steenwoestijnen,
voortdurend speurend hoe het snelst te gaan,

opdat het heimwee langzaam zal verdwijnen.
Pas na een maand ontwaart hij ster en maan:
het signum magnum, welkomsgroet der zijnen.

XVII In festo Sancti Antonii abbatis
17 januari; Antonius abt, uitdeling van varkenskoppen

Als varkenskop tersluiks naar zotskap lonkt,
van het te schrale naar het uitgedijde,
zal zich een lach uit maag en mond bevrijden,
terwijl de hoop in pot en ketel ronkt.

Als januari bits de messen wet
en vliezen legt op vaarten en op sloten,
als schaars en arm zich schaamteloos ontbloten,
heeft varkenskop de zotskap opgezet.

Noem uur en tijd, gepatenteerde klager,
en bijt je vast in vers gestolde zult
op houten borden van de vette slager.

De varkensstaart, in vrolijkheid gekruld,
maakt in de snert de spekzwoerd minder mager
en kroont de trek met gistend ongeduld.

XVIII Quercus robur
18 januari; Zomereik

Geharde eik, gehuld in woedend zwijgen,
de naakte takken, hemelsbreed gespreid,
ontkomen aan de neergang van de tijd,
te trots om minzaam naar de grond nijgen,

een roestig zwaard zal ooit uw hielpees vinden,
de harde hand die hakkend toe zal slaan
beveelt het einde van uw tijdperk aan,
van brute kracht, te sterk voor wervelwinden.

Het blijkt dat eeuwen zachte spaanders zijn
die achteloos als stuifsnieuw nederdalen,
uw pracht en praal verbleekt al in de schijn

der winterzon; toen kwamen de vandalen,
die zich niet stoorden aan het mijn en dijn,
uw rijke kroon als wrakhout nederhalen.

XIX Honestamentum

19 januari; Opschik

Dit luilicht woelt de hartsgeheimen bloot
van bloed en honing en vermengt het zoet
met ranzig gif; een niet te stuiten vloed
van karmozijn bevrijdt zich uit de schoot

van nacht en ontij, zwart en duisternis.
De vleugelslag van een verdoolde duif
doorbreekt de tover van de ronde huid
die borg stond voor ontluisterend gemis.

De eerste taal breekt in het oosten door.
De dichter sombert, ordent de signalen
en bergt ze op in zijn ontbolsterd oor.

De schilder ziet de lichtstoet van verhalen
en waagt zich aan een wilde metafoor:
vernedering zal hij tot aanzien malen.

XX *Bombus terrestris*
20 januari; *Aardhommel*

Behaarde trol, geschapen om te zoemen,
steeds rusteloos en warrelend op weg
en tastend dwalend, zonder overleg,
van katjes naar nog veel te iele bloemen,

ontsluit de weg voor onvervalste stralen
die zich verbreden in het winterlicht
dat zich genadig op de bloesem richt
om schrale troost in zoetheid te vertalen.

En zwaar beladen kerend naar het nest,
het stuifmeel strak als wanten om de poten,
doen je te lichte vleugels zo hun best

dat ze het zoemen tot gegrom vergroten.
Tart maar de valwind die je slagkracht test
en voeg je zwoegend bij de waarlijk groten.

XXI Ultimus dies natalis fratris meae
21 januari; Laatste verjaardag van mijn schoonzus

Ze zaten samen in het laatste licht
dat als een onheil op hun schouders lag
en dunne spinsels van gerafeld rag
omfloersten haar getekende gezicht.

Haar hoofd verwerkte nog het wanbericht
dat spookte door de luister van de dag.
Geen klaagzang, noch een hoorbaar zelfbeklag
kwam van haar lippen in dat dovend licht.

We nipten spaarzaam aan het sober glas
en zwegen om het woordeloze lied
dat vals klonk als een ongestemde bas.

Toen ook de dag verdoofd het leven liet,
ontplooiden zich de ware wanklank pas:
wat viert een mens als hij slechts duister ziet?

XXII *Mustela erminia*
22 januari; Hermelijn

Hij kleedt de koning en besteelt de knecht,
de driestheid druipt uit zijn gegitte ogen,
in zijn domein verschraalt het mededogen
tot onbekend en ongeschreven recht.

Hij is bloeddorstig, zoekt meteen de strot
van haas en rat en scheurt de aders open,
opdat het bloed hem in de bek zal lopen,
want in zijn rijk is hij demon en god.

Hij schuwt de dag, maar zuigt de nachten uit
en sluipt en schuifelt door de nauwste gangen,
op zoek naar bloed van bondgenoot en buit,

terwijl het kroonlicht op zijn plaats blijft hangen
en zachte sneeuw, een smoorlaag voor geluid,
het krijzen dooft, der knechten doodsgezangen.

XXIII Dominica tertia post Epiphaniam
23 januari; Derde zondag na Driekoningen

De derde koning blaast de winterhoorn,
de buik der galmput zamelt het geluid
en even later breekt de echo uit
en roert de halmen van het rillend koren.

Maar onberoerd gaat hij het land voorbij
en zijn kamelen richt hij op het zuiden,
het land van zon en rode, hete kruiden
en pottenbaksters in hun huid van klei.

Daar zal hij aan een nieuw verleden bouwen,
wie weet kerft men al leeuwen in zijn troon.
De slaven zullen vroom de handen vouwen

om straks niet zonder baas en zonder loon
de schraalheid van het leven te berouwen.
Wie maalt er straks nog om de mensenzoon?

XXIV Orbis nonus

24 januari; De negende ring

De kou stond als gesteven in de lucht,
de bomen kraakten zacht tot in hun voegen
en waar de vogels om erbarming kloegen,
beriep de winter zich op vloek en zucht.

Ik liep te kleumen in de essenlaan
en had maar beter binnen kunnen blijven
maar ik wou nog eens voelen aan den lijve
waar bijbels woord en ijs en kou voor staan.

In het Inferno, boos idee van Dante,
verijdsde ik tot een verstarde zuil
en, wreed ontdaan van muts en wollen wanten,

vervloekte ik de lokroep van de uil,
de nestor van de negen afgezanten
die mij ontboden in hun winterkuil.

XXV Tempestas
25 januari; Storm

Dit zinloos loeien dat van nergens komt,
maar aanwaait en weer in het niets verdwijnt,
is in mijn lijf gekropen naar het schijnt,
waar rusteloosheid als een hommel gromt.

Ik sta en zie het zwiepen van de bomen,
hun nederig, dan weer hoogmoedig lot,
hun weifeling, van onderdaan tot God,
waarin nog lang geen kentering zal komen.

Verbeten trek ik maar mijn windjak aan
en zoek erbarming in het waaiend bos,
waar beuken in de eigen luwte staan.

Ik denk mij rijdend op een vliegend ros,
door storm verheven boven wet en waan,
en laat de duivels wiekend in mij los.

XXVII In memoriam matris meae
26 januari; Ter gedachtenis van mijn moeder

Zo zijn de dagen loos voorbijgegaan,
een rouwproces van leegte en gemis
nu er van haar geen beeld meer over is
en zelfs haar stem van weerklank is ontdaan.

Toch hoor ik soms het timbre van haar taal
in het geritsel van de noordenwind.
Dan ben ik weer haar onderdanig kind,
dat zwijgend luistert naar haar bits verhaal.

Vaak stelde zij haar eigen starre wet
en zelden boog haar niet gedoofde oor
zich naar de zachtheid die ik onverlet

te berde bracht; dat haar verminkt gehoor
de warmte ving die ik heb uitgezet,
verhoudt zich nu als troostrijk tot teloor.

XXVII Auschwitz

27 januari; Bevrijdingsdag van het kamp Auschwitz

De schedels en de botten, ongeteld,
verdwenen in dit meetbaar massagraf,
maar er is niets dat recht of reden gaf
te vinden op dit bruut ontzielde veld.

Zij vinden hier, in koude Poolse grond,
de valse rust die eeuwig moet gaan duren,
maar in de ovens branden nog de vuren
en likken aan die nooit te helen wond.

Dan treden kwiek de aardse leiders aan,
de diplomaten met hun plichtgezichten,
die altijd in de juiste plooiën staan.

O God, die eens de mensheid wou verlichten,
laat dit gedenken niet in as vergaan:
brand uit dat kwaad ten eeuwige gerichte.

XXVIII Aquarius

28 januari; Waterman, sterrenbeeld

Hij torst het tot de rand gevulde vat
en loopt naar de welhaast ontdooide bron,
zoals hij steeds de winter overwon
met stromen koel en ongekerstend nat.

Hij schreeuwt zijn sproeikracht als een halfgod uit,
ontroerend is zijn hoge dienstbaarheid,
zoals hij jaarlijks mikt op uur en tijd,
zich gul ontlastend op de aardse huid.

Hij vult zijn kruiken briesend van plezier
en giet zijn water op bevroren velden,
zodat de gaarsloot zwelt tot een rivier.

De waterman, de eersteling der helden,
zet ieder jaar de lente op een kier
en maakt zijn naam met kostbaar nat te gelde.

XXIX Inundatio

29 januari; Overstroming

Mijn trouwe beemdbeek heeft haar woord gebroken
en nam het lot verwaand in eigen hand,
zodat ik roemloos in het water strand
waar ik de dotterbloemen, pas ontloken,

sinds jaar en dag opnieuw dacht aan te treffen.
Maar in de zondvloed van de watersnood
ruikt alles hier naar nattigheid en dood,
opdat de watervrees zijn tol kan heffen.

Gelaten zie ik de verwoesting aan,
de handen doelloos in de diepe zakken,
verslagen door die sleuf in mijn bestaan

die zich vertaalt in natte ongemakken.
Ook dit verlet zal wel weer overgaan:
ik ben bekend met onvoorziene wakken.

XXXDominica quarta post Epiphaniam
30 januari; Vierde zondag na Driekoningen

Gods rechterarm heeft mij in zorg omvat
en in die draagwieg is het zalig toeven:
als de verdooden hun gelijk beproeven,
omvaamt Hij mij als een hervonden schat.

Gods rechterarm ommuurt de arme stad,
Hij laat de rijken in de ijswind staan
en het teloorlicht van de kille maan
begiet hun naaktheid als een winterbad.

Zo vaar ik in de luwte van het tij,
gezekerd in de draagkracht van de Heer,
en bij de wilde overtocht heeft Hij

mijn boot gered die wegzonk in het meer,
zodat ik vrij van ramp en averij
behouden in Zijn haven wederkeer.

XXXI Dutmala
31 januari; De Dommel

Daar populieren steeds haar loop markeren
die grillig gaat en zonder overleg,
een tastbaar punt zo tussen haag en heg,
kan ik voortdurend op haar sporen teren.

Ik liep als kind al vaak door deze velden
van woeste gronden, zompig zacht moeras
en merkte vaak in het alleen zijn pas
dat hier voortdurend strakke regels gelden.

Die zekerheid, seizoenen gaan en komen,
het zonder einde stuwen van de stroom,
gaf voedsel aan mijn vaste kinderdromen.

Het waren wissels tussen vrij en vroom
want in de schaduw van haar oude bomen
houdt de rivier mijn ongelooft in toom.

XXXII Saltus leporis
1 februari; Hazensprong

De dagen lengden reeds een hazensprong
en de vervoering waarde door de bomen.
Ik heb maar eens een dag vrijaf genomen,
omdat het keertij door de haagbeuk zong,

de eksters druk met verse aarde sjouwden
en ijverig, door blad noch groen gedekt,
wat bij de kraaien zoveel weerzin wekt,
onstuimig aan hun hoge huifnest bouwden.

En toen de avond naar zijn wending viel,
een vrome schaduw op mijn nieuwe stede,
vond ik de keerzij van mijn volle ziel

gesteven en tot in de kern tevreden.
Want in mijn tuin lijkt alles minder iel,
alsof de kentering is ingetreden.

XXXIII In festo Purificationis Beatae Mariae Virginis
2 februari; Maria Lichtmis

Het lichtmes dat de eerste straal doorsnijdt,
weerbarstig gras geheel ontvoet doet vallen,
de tijd verdeelt in heilige getallen,
ontziet de Kindvorst die de bijbel splijt.

Het morgenlicht dat met het misboek vrijt,
bezwerend strijkt over de altaardwaal,
beschijnt de toppen van het heilsverhaal
terwijl de arend breed de vlerken spreidt.

Hoog tilt de grijsaard het verkoren kind
en steekt de loftrumpet ten volle uit
en richt het woord dat op verlossing zint

tot haar die als de maagd wordt aangeduid
en zo de waarheid aan de leugen bindt:
haar licht beroert de ongelode ruit.

XXXIV Silentium severum
3 februari; Dreigende stilte

Zo heeft de vrije geest mijn woord verwijd,
mijn hart de diepte van het veld hergeven.
Zo durf ik weer naar jong en groen te streven:
ik hak opnieuw een manskant in de tijd.

Benijd mij niet want overmoedigheden
zijn als een windvlaag die verrassend komt,
in blad en nerf tot loze lucht verstomt,
als waren reeds de grenzen overschreden.

De elzen staan op barsten van het sap
en wachten op de eerste bleke stralen
die zullen rijzen uit de gouden nap

der weke zon die opveert uit haar dalen.
Maar wacht de valwind die verbazend rap
zijn gram uit hoogte en verval komt halen.

XXXV Vita rustica
4 februari; Landleven

De sloot is weer tot barstens toe bevroren,
tot aan de randen wringt het korstig ijs
en beide oevers, wars van loos gekrijs,
hebben verstard standvastigheid gezworen.

De boer loopt op en keurt het winterkoren
dat zo weerbarstig in de voren staat
en ziet de sloot die zich niet kisten laat:
de sterkste wint, er is nog niets verloren.

De boer staat stil, beziet de harde strijd
van kruierend ijs en nimmer wijkend zand
en denkt tevreden aan het wijs beleid

dat hij gevoerd heeft om dit oude land,
dat met de sloten steeds weer vecht of vrijt,
te plooiën naar de dwang van hoofd en hand.

XXXVI Ager nive opertus
6 februari; Besneeuwde graanakker

Er ligt een doodskleed op de wintervelden,
een grauwe sluier van gelaakte sneeuw,
omdat de boeren hier reeds eeuw na eeuw
op voorhand al hun zegeningen telden.

De akkers zijn te zwaar van het beloven.
Dan komt de vorst een laatste aanval doen,
verslaat de groei­kracht van het tere groen
dat elke nacht met stuif­­sneeuw wordt bestoven.

Een mens kan slechts de tegenspoed voorzeggen,
maar aan fortuin waagt hij zijn woorden niet,
want niemand wil zijn kaart op tafel leggen,

zodat de aas de koning overbiedt.
Veel beter is het grut bij groot te leggen,
dan deel te hebben aan het laakbaar niet.

XXXVIIDominica quinta post Epiphaniam
5 februari; Vijfde zondag na Driekoningen

De akker lag tot in de ziel verstard
te wachten op het ongebuiide graan
dat van het duister naar het licht zou gaan,
zodra de winter weer was uitgehard.

De zaaier heeft de korrels uitgestrooid,
en licht geëgd, in beddingen als vacht.
Dan komt de naarling, zoon van vorst en nacht,
en strooit zijn warkruid, zorgzaam uitgevlood.

Het onkruid wint de ongelijke strijd
en wringt zich door de rulle grond omhoog
nog vóór het graan de weke aarde split.

De zaaier weet wie hem die nacht bedroog
en wacht gerust, het wangewas ten spijt,
omdat de Weger kruid en onkruid woog.

XXXVIII Primo vere

7 februari; Voorjaarsdag

Vanmorgen vroeg, al lichtjes aangedaan,
heb ik gezangen uit de lucht geplukt
en vol verwachting aan het oor gedrukt
het lijsterlied, dat lof in mijn bestaan.

Ik stond en keek en zag de zon herrijzen,
een nest van licht in fraai gevlochten rood
en een klaroen gaf een verdwaalde stoot:
de leeuwerik zal mij de heirweg wijzen.

Ik liep genietend door de essenlaan
en zag de lijster uit haar diepste strot
de tonen halen die haar voortgangswaan

ontketent om het kort en aards genot
dat leiden moet tot voortgezet bestaan:
het kerend bronstlied van de voorjaarsgod.

XXXIX Taciturnitas
8 februari; Het zwijgen

Er hing iets van ontbinding in de lucht,
omdat verrotting nog de voertaal was,
maar in de taaiheid van het bruine gras
zag ik al tekens van het oergerucht

dat klaar stond om het dode tij te keren.
Wij stonden zwijgend op de hoge kant
van de rivier wier aanslag op het land
was afgewend en ons niet meer kon deren.

Mijn hand lag even op haar smalle schouder,
we zochten niet naar een gemeenzaam woord:
de tong der taal maakt warme dingen kouder.

We stonden daar tot in de kiem gesmoord
maar onderwijl werd onze weemoed ouder
om alles wat de stilte straks verstoort.

XLIgnis frigidus
9 februari; *Koud vuur*

Geen vrolijkheid slaat botter op dit uur
dan het gekletter van de koperslager
dat mij benoemt tot onbezoldigd klager,
een blaasbalg blazend zonder gloed of vuur.

De warme smid, de onverdachte drager
van licht en warmte in mijn winterschuur,
versmoort de kilte van dit rillend uur
en maakt de armoe voelbaar minder mager.

Ik dwaal ontdaan door kostverloren straten
en loop te kleumen tussen staal en steen
en meet de diepte van de wintergaten,

het ongenoegen tussen steen en been,
dat kieren laat als leeggeroofde raten.
Geen winter was ik zo ontzet alleen.

XLI Accipiter nisus
10 februari; Sperwer

Ik zag hem als een dolkstoot nederdalen,
in volle vlucht een merelwijfje slaan
om, even zoekend naar de juiste baan,
weer moeiteloos de hoge vlucht te halen.

Ik haat hem met zijn heimelijke daden,
hij die zich hulde in het koekoekskleed,
die prooi na prooi met marterogen meet
en grijpt en doodt in grimmige genade.

Ik zie hem graag om zijn vermetelheid,
zijn alziend oog, het lemmer van zijn klauwen,
zijn sabelhauw, een flits zonder respijt.

Ik heb hem lief vanwege zijn vertrouwen
in eigen slagkracht en koelbloedigheid,
zijn hoogmoed om op roof en dood te bouwen.

XLII Fagus sylvatica

11 februari; Beuk

In bruine kokers schut hij nog zijn blad,
de ruige reus, de goedbloed van het woud
die in de vorst als schorsloos ijzerhout
te rillen staat, het kleumen meer dan zat.

Ik zie de striemen op zijn naakte huid:
de winterzweep ontziet hem dag noch nacht
en hoorbaar is zijn langgerekte klacht
als een onstuitbaar ijl en hees gefluit.

Ik volg de gleuven in zijn gladde stam,
traceer de kerven in zijn oude bast
en zie hoe hier het kostbaar leven nam

het korstmos dat als ongenode gast
er rijk tot bloei en nieuwe sporen kwam:
der dwergen vreugde en der reuzen last.

XLIIIDominica in Septuagesima
12 februari; Zondag in de Zeventigdagentijd

Van stervensangst heeft deze dag gesproken,
van scherpe pijn en zere eenzaamheid
maar niemand doet in deze tussentijd,
het woord gestand dat willens werd gebroken.

Vanuit mijn leefkuil roep ik tot de Heer:
bevrijd mij van mijn angst voor klauw en klem,
aanhoor het zeuren van mijn rauwe stem
en heel mijn verre, ongemerkte zeer.

Zo woon ik in een huid die ongelooïd
mijn lijf omhult en mij voor sleet behoedde,
al bleef ik onvermoeibaar maar berooid

de kruisweg volgen van de Heer die bloedde,
tot ik Hem vond, geketend en gekooid
en meer gekwetst dan iemand kan bevroeden.

XLIV Mensis silentus

13 februari; Doodse maand

De trage maand die zonder vlag of feest
maar voortsleept in het veel te dunne licht,
dat niets verbiedt en ook tot niets verplicht,
dooft alle vonken in mijn doffe geest.

Ik haat dit lange onbenoemde wachten
en slenterend door mijn te volle huis
voel ik mij als een wereldvreemde thuis
in het gestommel van mijn wangedachten.

Ik drink een glas gebotteld onbehagen
en proef de wrangheid van het talmend jaar,
dat zuurder is dan wat ik kan verdragen.

Ik vul de glazen met een licht gebaar
om zo de spoken blijvend te verjagen
die duurzaam klitten in mijn dunnend haar.

XLV In festo Sancti Valentini presbyteri et martyris
14 februari; Valentijn

Goedgeefs en bloemrijk is hij vast geweest
maar aan zijn lijf ontbrak het lachend hoofd,
omdat hij in de bloeitijd heeft geloofd,
in de vervulling van het lentefeest.

En toen de beul het zwaard al had gericht,
het volk om bloed en zinloos maaien riep
en zo een weg naar val en neergang schiep,
sprak hij nog vurig van het fleurig licht.

Daarna stond hij te boek als bloemenman,
de koppelaar die legers van geliefden
bevestigde in broze roes en ban

en gul met een vergeetmij niet geriefde.
Nu staat zijn roepnaam in het teken van
de bloemenkraam. Als maatstaf voor de liefde.

XLVIClamor

15 februari; De schreeuw, Edvard Munch

Zijn schreeuw is alweer honderd jaar geleden
in alle rauwheid hoorbaar vastgelegd
zodat het leed voorgoed werd uitgezegd,
geen tederheid met voeten werd getreden.

Vannacht is hij ons heimelijk ontstolen,
door zachte handen van de muur geplukt,
een wijle teder aan de wang gedrukt,
daar ook een schreeuw niet onbeperkt kan dolen.

Een eeuw of meer in olieverf gesmoord
behield de schreeuw de ultrasone tonen
die slechts een kind voor de geboorte hoort.

Opdat Munchs hartbreuk nooit geweld zal lonen
dat zwiepend striemt als een onzichtbaar koord,
mag kreet noch schreeuw in monden blijven wonen.

XLVII Dies praedictionis
16 februari; Merkeldag

Dit is een dag van weldaad of van vrees,
de bange vraag of blijven wel zal lonen.
Dit is een dag niet waard om in te wonen,
om weg te vluchten in een snelle sjees,

getrokken door een overspannen knol
die in de stal zijn leven stond te slijten
en aangespoord door hopen en verwijten,
slechts honen hoort: de maat is meer dan vol.

Maar in het spoor der uitgetrapte wegen,
door sneeuw en vorst niet langer te begaan,
kom ik een stoet van boze pelgrims tegen

die onwelvoeglijk aan het schelden slaan,
omdat de dooi, versneld door zon en regen,
het spoor uitwist om waar dan ook te gaan.

XLVIII *Cheimatobia brumata*

17 februari; Wintervlinder

Een leren lijf, gelooid door vorst en kou
en vleugelloos ten dode opgeschreven;
zo leeft zij stil haar onbeschutte leven
van vroege dwaas, getoverd uit de mouw

der evolutie die nog niet kon weten,
dat wij toch liever mooie dingen zien
of groene rupsen die verbazend kien
elkanders faeces als gebakjes eten.

De wintervlinder wacht maar op de zon
die deze avond door de wolken prikt.
De warmte vult haar als een kleine ton

en als je op haar harde harshuid tikt,
legt ze haar eitjes in de avondzon
die ze met zorg en vederlicht belikt.

XLIX Veris vesperae aura
18 februari; Voorjaarsavondbries

De kwinkslag van de merel blijft nog hangen,
terwijl het duister reeds de gaten vult
van deze avond die met ongeduld
de trommels roert van mijn ontziend verlangen.

En binnenwaarts verdringen zich gezangen
die waaiëren naar het gewilde oord
waar men de hartslag van het leven hoort
die hoorbaar is tot in de diepste gangen.

Van mol tot meerkoet rolt het bruidsgezag
in felle slagen naar de voorjaarsklok
en in de maretakken huist de hang

naar windvang en naar bolle vrouwenrok
die op de wasdraad met zijn Sturm und Drang
een pruilmond zet van vriendelijke wrok.

LDominica in Sexagesima

19 februari; Zondag in de Zestigdagentijd

Wat ik geloof gaat hoger dan de bomen,
maar raakt voorwaar de laagste sterren niet,
omdat er tussen nu en het verschiet
slechts ruimte is voor onbewoonde dromen.

Maar luisterend naar het verdorrend riet
dat mijn rivier vol kommer blijft omzomen
en jaar op jaar hernieuwend op zal komen,
blijf ik een dromer die geen neergang ziet.

Hoewel de God die ik als kind ontwaarde
een spitse vinger in mijn buikwand bleef
en puntig mijn te week gemoed bezwaarde,

ging ik soms wetens tot voorbij de schreef,
zodat ik wat ik in mijn ziel vergaarde
van tijd tot tijd een nieuwe opgang geef.

LI Amor

20 februari; Liefde

Dit woord brengt mij maar in verlegenheid,
omdat het aanleunt tegen leeg en leugen.
Zelfs hij die drinkt met ingehouden teugen
verslikt zich soms in draaikolken van spijt.

De zelfzucht spoelt een gat in het geheugen
en dat gemis raakt niemand ooit nog kwijt,
want als het zeer geheeld is door de tijd,
blijft nog de gaping van de grote leugen.

De liefde staat voor onbaatzuchtig geven:
de rechter weet niet van de linkerhand.
Een mens die door goedgeefsheid wordt gedreven

en driftig deelt uit volle korf en mand,
vindt in het kielzog van zijn gulle streven
het gapend gat in zijn nog open hand.

LIIPrimula elatior

21 februari; Slanke sleutelbloem

De eersteling doet opgefleurd een bod
en kleurig als een volgesmeerd palet
heeft ze de toon van vuur en vlam gezet:
ze steekt de sleutel in het roestend slot.

In geel en wit en oogverblindend rood
verstoort ze fel de ingeslapen aarde
en in de tuin waar ik roestbruin ontwaarde,
roept haar trompet het groen uit slaap en dood.

Ik koester haar met mijn ontwende ogen
die maandenlang omfloerst met grauwe staar
slechts naar het smoorlicht van de lamp bewogen.

Nu zoekt mijn blik alweer naar knop en aar,
al word ik licht door ongeduld bedrogen:
de winter heeft het hangslot alweer klaar.

LIII Pisces

22 februari; Vissen, sterrenbeeld

Het slijmgedierte dat de aarde roert,
dat wringt en wroet en in het duister graaft,
dat zich al zwellend aan de regen laaft
en ondergronds op vette tijden loert;

de blanke vissen, schimmen in het water,
die schietgraag schuiven tussen lis en riet,
voorzagen reeds het vochtige verschiet
en lachen om de dranklust van de sater.

Zo zijn er natte tekens aan de wand,
verwijzend naar de wisseling der tijden,
maar niemand heeft de azen in de hand:

zal mij de vis bezwaren of bevrijden,
volbrengt de pad haar bronstweg over land,
voordat de boer de beerton uit gaat rijden?

LIVTalpa europaea
23 februari; De mol

Hij wroet zich naar de darmen van de aarde
en stuwt de grond als mortel voor zich uit,
altijd op zoek naar glimmend vette buit,
zodat zijn vraatzucht alom opzien baarde.

Hij neemt de strenge winter maar voor lief,
ontwijkt behendig de bevroren laag,
vermijdt de wortels van de beukenhaag,
verkiest de sluipweg van de stille dief.

Maar eens zal hij begerig boven komen
en ongedekt door licht en kruiden gaan,
als felle driften door zijn aders stromen.

De blauwe reiger ziet het roerloos aan
en hapt dan toe; gekregen en genomen,
de hoge prijs voor een onthuld bestaan.

LV Dutmala
24 februari; De Dommel

Ik ken hier alle wegen, alle paden,
de biechtgeheimen van dit heidens land,
de mierenleeuw, zijn moordkuil in het zand,
en van het kruid de winterse gewaden.

Hier kan ik steeds het eigen aanzien vinden
in regenwulp en avondkoekoeksbloem,
hier woont een stilte die ik heilig noem,
hier huist vergeving in de lauwe winden.

Zo leef ik voort in een gerust beschouwen
van alles wat hier tijdloos verder gaat:
de oude eik die aan zijn waan blijft bouwen,

de jonge berk die op verliezen staat.
En stromend is er steeds dat diep vertrouwen:
Dutmala die mij in mijn wezen laat.

LVI Cursus "Populi"

25 februari; Omloop Het Volk

De winter zit nog in de stramme benen,
de koppen staan al dagenlang op scherp.
De horde neemt en masse de eerste terp,
dan zwiept het koord, de zweep van taaie zenen.

Zo breekt het spel en onder luide vloeken
wordt er verwoed met brute kracht gesmeten,
want niemand maalt om regels en geweten.
Het is nu zaak het juiste wiel te zoeken.

Zo trekt de meute door het winters land
van Vlaanderen, al zijn er voorjaarsboden
in tere wilgen, wuivend aan de kant,

waar sprietig gras al droomt van groene zoden.
Een drieste ridder bijt daar in het zand
en stoempt weer verder, briesend om den brode.

LVII Dominica in Quinquagesima
26 februari; Zondag in de Vijftigdagentijd

Wees mij een God en strek Uw handen uit,
bied mij een oord om veilig in te wonen,
wees mij een vader die zijn zorg zal tonen,
bied mij een mantel, dek mijn naakte huid.

Wees mij een dak dat het verbond kan dragen,
en word de steunbeer van dat sterk gebouw
dat borg zal staan voor mijn geloof en trouw
en anker mij weer in uw lijn van dagen.

Geborgen in de holte van Uw hand,
een harde klem, een huis van louter staal:
verwarm mij weer, hermetzel muur en wand.

Ik bid U in Uw eigen, dode taal
ut salvum me; hernieuw de oude band
die mij bestendigt in het heilsverhaal.

LVIIIIn memoriam matris meae
27 februari; Ter gedachtenis van mijn moeder

Ik denk aan haar die ik nog niet kon missen,
maar die terloops als mist is heengegaan,
een schim werd van mijn buitenaardse waan,
een schrijflei die zich weerloos uit liet wissen.

Ze is nog maar een veeg van mijn verdriet,
een watermerk van ondoorzichtig leven,
een wolk die nimmer schaduw meer zal geven,
een schrale plek in het vervagend niet.

Maar nu, nu ik het schromend ruisen hoor
der lariksen in mijn geliefde bos,
zingt ze weer mee met dat verheven koor.

Nu maakt haar stem zich weer herkenbaar los,
nu zingt ze mij sacrale hymnen voor,
de lichte klanken van mijn hemels bos.

LIXCarne vale

28 februari; Carnaval, vastenavond

De zotskap heeft de varkenskop verstoten
en het alaaft gevuld met ranzigheid,
want spek en hesp gedijen met de tijd
en bitter bier wordt teugelloos genoten.

Zo maakt geen zot nog zichtbaar onderscheid,
omdat het vlees, bereid tot ginnegappen,
te zwak is om niet gretig aan te pappen
met alleman die op een bezem rijdt.

De buiken vol, gelaafd de schorre kelen,
gedenken wij de vetheid van dit uur
en laten lust het bacchanaal bevelen.

Zo schouwen wij het onbestorven vuur
dat lekkend vreet aan onbedekte delen
van geurend vlees, verhit maar kort van duur.

LXDies intercalaris
29 februari; Schrikkeldag

Ik zag een vuurstoot blaffend morgenlicht
de nanacht als een splijtzwam openrijten
en een klaroen, gestoken in de wijdde,
stiet oordeelsklanken uit voor het gericht,

dat hard en scherp naar recht en reden vroeg
van alles wat een mens valt te verwijten
die zich maar in de dagen vast wil bijten
en niet de lasten van het erfdeel droeg.

Een schrikkeldag zal het vanzelf wel worden,
een dag van niks die zó de vaalt opgaat,
gevolgd door een verinnerlijkte horde

van dagen die vervaagden in het kwaad:
zie hoe de hoop op eerherstel verdorde,
zie hoe de tijd ons naar het leven staat.

LXIFeria Quarta Cinerum

1 maart; Aswoensdag

De asla leeg, het boetkleed ontplooid
en schielijk over naakte huid getrokken
in deze tijd van mekkeren en mokken
en schrale troost waar men vergeefs om schooit.

Als grauwe schapen in een kale wei,
bijeengedreven door het schamel lot,
zo vrezen wij de onvolprezen God,
de hoeder van dit maanloos jaargetij.

En blootsvoets gaan wij stil op bedeltocht,
het hoofd gebogen, ogen neergeslagen,
aan pijn gewend, aan armoe reeds verknocht.

En onderweg verergert zich ons klagen,
daar de genade al was uitverkocht,
het boetkleed te sleets om af te dragen.

LXIIMartii lux
2 maart; Maarts licht

Dit licht dat reeds gewikt is en gewogen,
dit afgodslicht, waarvan de schijn bedriegt,
heeft menig mens willens in slaap gewiegd
en onderwijl bestolen en belogen.

De oorlogsgod moet nieuwe troepen werven
die onverwijld de trom der wrake slaan
om zo in 't hart van elke onderdaan
zijn korte naam als zoet bevel te kerven.

De roffel van de kleine oorlogstrom
vult plein en straat met korte, doffe dreunen
en het profijt van het soldatendom

dat lui en vadsig op zijn staf kan steunen,
maakt mondig volk voor altijd stil en stom,
te zwak, te laf om op elkaar te leunen.

LXIII Pater noster qui es in caelis
3 maart; Onze Vader die in de hemel zijt

Een leven lang zoek ik al naar een vader
die mij behoedt en mij vertrouwen geeft,
met sterke hand die nimmer voelbaar beeft,
mij rotsvast plaatst in een herkenbaar kader.

Zo'n vader die geen enkel woord verspilt
en veelal zwijgend in het leven staat,
die over voorspoed en vooruitgang gaat,
wiens stem maar zelden van ontroering trilt.

Zo'n stoere vader, boven recht en wet,
met wie je slechts onwrikbaarheid kunt delen,
die al zijn kaarten op zijn mankracht zet.

Zo'n verre vader die nog kan verhelen
dat eens de aarde splijt of wordt geplet,
die oppermachtig voor een god kan spelen.

LXIV Proditio
4 maart; Verraad

De sneeuw is toch met overmacht gekomen,
een vilten laag van ongebroken wit
die kleverig aan stam en takken klit,
een laag van winter legt op alle bomen.

Zo kon de nacht geniepig ondersneeuwen
wat ik reeds hoopvol in mijn ooghoek zag
en stom doorwaad ik deze valse dag,
te sprakeloos van dit verraad van eeuwen.

Het zijn de diepste wonden die niet helen
als men ze met een dun verlangen dekt
en zonder met het onheil vals te spelen,

wil ik terstond dat dit verraad vertrekt
naar waar de zon het morgenlicht zal stelen
dat door de wand van deze wanklank lekt.

LXV Dominica prima in Quadragesima
5 maart; Eerste zondag in de Veertigdagentijd

Bereid het voedsel uit de mond te sparen
zodra de raaf de volle korf met brood
zal storten in de aardplooi van de dood,
bekroonden wij de magerte der jaren.

Wij aten niet en dronken slechts het water
van kreek en ven en trokken dan weer verder,
beseffend dat het leven van een herder
niet meetbaar is aan prent en spoor van later.

Woestijnzand dat tussen de kiezen kruipt,
het knarsen van verraderlijke zaden,
het water dat uit rotte vruchten druipt

en wemelt van geïnfecteerde maden;
een volk dat gulzig verder vreet en zuipt,
verliest het zicht op goedwil en genade.

LXVI *Tempesta vernalis*
6 maart; Voorjaarsstorm

Er heeft een storm rondom het huis gezworven,
het loeien van een bronstige rivier,
het roepen van een aangeschoten dier
dat in de morgen stil is uitgestorven.

Maar in mijn woning woedt de wind nog na,
een onbehagen uit het hoge noorden,
een ingehouden bulderen van woorden,
een alsmaar roepen dat ik nog besta.

Ik heb geen woorden voor dit ongenoegen,
dat duurzaam aan mijn ingewanden knaagt,
omdat mijn hersens geen geloei verdroegen.

Ik vind geen woord dat kind of kraai behaagt
en alle zinnen die om uitleg vroegen,
heb ik ontstemd tot sprokkelhout verzaagd.

LXVII *Apis mellifica*

7 maart; Honingbij

Ontaarde fee die zweeft in de genade
van zon en licht, die in de kleinste bloem
de nectar, reikend naar de hoogste roem,
in kelken gaart waar elfen vaak in baden.

En altijd tastend naar de zoetste bron
die zich laat vullen als een godsgeschenk,
beaam jij trouw de uitgelezen wenk
van lotgenoten, dansend in de zon.

En in de korf verergert zich het zoemen,
dat aanzwelt als de straffe zuidenwind,
die zich de bode van geluk laat noemen

en die de druk kent en de stille hint
der koningin, om vruchtbaarheid te roemen,
daar zij in baren haar bekroning vindt.

LXVIII Obscura animae nox
8 maart; De duistere nacht van de ziel

Omdat de deemster in mijn buikwand beet,
dronk ik te schielijk de verlatenheden
die het mij toestaan uit dit lijf te treden,
zodat ik voel wat god noch duivel weet.

Het donker dat de eerste lichtstraal baarde,
heeft mij verdreven naar het lege oord
waar men de roepstem van de zielen hoort,
het loos gerucht dat rommelt in de aarde.

De nacht ontnam dit ongekerstend uur
het storend licht, de ongerechtigheden,
het afgekloven bot, het stervend vuur.

Daar al mijn zinnen zich van haat ontdeden,
gedoofde haard van uitgerakeld vuur,
zal ik de roosters van mijn ziel ontleden.

LXIX Luminis radius

9 maart; Lichtstraal

Er valt een lichtstraal op mijn winterjas
die ik tot nu toe mokkend heb gedragen
vanwege die vervloekte, grauwe dagen,
een lichtvlek, bleek als uitgeloopte was.

Ik kijk en zie het lichtveld merkbaar groeien,
gekarteld wijkt het uit, neemt vormen aan
die buiten mij slechts prenataal bestaan,
al zal er nog iets wonderbaars uit groeien.

Ik loop gelaten door de essenlaan,
waarvan de takken weigeren te botten,
omdat ze feilloos voelden aan de maan

dat deze winter niet met zich laat spotten.
Ik heb mijn jas maar woedend uitgedaan
en groet de lichtstraal, pionier der zotten.

LXXSciurus vulgaris
10 maart; Eekhoorn

Ze komt, op doorreis, wel eens in mijn tuin,
een staart met lijf, een schokkend verder gaan
van struik naar heg; haar licht en schuw bestaan
verhuld in glanzend, onwaarschijnlijk bruin.

Ik volg haar gang tot ze abrupt verdwijnt
in het struweel waar ze haar leven slijt,
ontdaan van angst voor bronst en felle strijd,
totdat er straks een wulpse ram verschijnt,

die driftig jaagt, gedreven door de lust,
en nimmer opgeeft, raggend door de bomen,
totdat zijn vuur voor even wordt geblust

als hij haar dekt; en pijlsnel klaargekomen
gehaast verdwijnt op zoek naar nest en rust,
te zeer de slaaf van drift en wilde dromen.

LXXII In pomario patris mei
11 maart; In de boomgaard van mijn vader

Mijn vader waart weer door de appelbomen,
dat hoor ik aan het kort en vaag gerucht,
gerochel van een oude god die kucht
als waarschuwing dat hij weerom zal komen.

Daarom ben ik op taal en stem beducht
als ik het gras betreed en oude bomen
verwar met geesten en gekromde gnomen,
als géén gespitst op overhaaste vlucht.

In hart en geest heb ik hem nooit ontmoet,
omdat hij slechts de eigen woorden sprak,
die nimmer gingen over kwaad en goed.

Mijn vader was een man die wetten brak,
oproerig prees hij blinde overmoed
als er voor hem maar geen gevaar in stak.

LXXIIDominica secunda in Quadragesima
12 maart; Tweede zondag in de veertigdagentijd

Bekleed mij Heer met uw volkomenheid,
verhef mijn ziel tot in Uw hoge velden
waar nog de wetten van de deemoed gelden,
waar holle hoogmoed overgaat in spijt.

Dan valt Uw licht door onbesmuisde ramen
in mijn gekuiste en gewitte huis.
Breng mij, mijn God, daar als een dwaalgast thuis,
herschik mij onder Uw geliefde namen.

Op hoge voeten nader ik het uur
dat ik gelouterd in Uw buik zal wonen
waar alles opwelt dat met zout en zuur

de aarde eenmaal rechtens op zal schonen
en ons de gensters van uw heilig vuur
in eer en aanzien schaamteloos zal tonen.

LXXIII In memoriam Ioannis fratris mei
13 maart; Ter gedachtenis van mijn broer Jan

Ik liep ontheemd door het vertrouwde huis,
waar nog de veldgeur van je wezen hangt;
al wat in mij naar openheid verlangt,
sloot als de sluitsteen van een kille kluis.

Jij droeg het zware, niet te wegen kruis
als een die leed in lichte woorden vangt,
als een die weet wat zinloos priemt en prangt,
terwijl de dood zijn spoor trok door je huis.

Hij heeft zijn troeven listig uitgespeeld;
hoewel je wist dat hij snel komen zou,
bracht jij jouw galgenmaal oprecht in beeld.

Als kind zag ik een tijdloos ven in jou,
maar dat de tijd niet alle wonden heelt,
weerspiegelen de ogen van je vrouw.

LXXIV Pressus

14 maart; Stuwing

De poriën van bos en veld gaan open,
het zweet des aanschijns zoekt de kortste weg
door twijg en tak van beukeboom en heg
en laat de kranen van voldoening lopen.

Zo zal het sap naar de voleinding stromen
als een sacrale, niet te stoppen kreek
die zich verbreedt tot een volgroeide beek
om straks tot wasdom en tot naam te komen.

De pruimenboom zet al zijn aders uit
en wijder worden reeds zijn vette knoppen
die uit zijn op de vlees geworden buit,

die zich in zon en zomer zal ontpoppen
tot kelensmeerder, sappige flapuit,
die onderstromen plechtig zal ontstoppen.

LXXVNoctua

15 maart; Steenuil, moord op Caesar

"Tu quoque Brute" was een heet verwijt,
een wezensvraag aan oude bondgenoten,
want hier werd vriendschap van de troon gestoten
en trouw stond zwaar bij ontrouw in het krijt.

Ik vond de steenuil tronend op het nest,
beroorfde hem van ei en welbehagen
en hoorde nog zijn schor en krijsend klagen
en voelde mij beladen met de pest.

De steenuil heeft het onheil reeds voorzegd
en repte schreeuwend van des keizers dood,
een woord dat door geen zwaluw werd weerlegd.

Het aanzien dat de dode heerser bood,
was voor zijn vrienden het symbool van recht,
een hete heildronk als van smeltend lood.

LXXVIAve Maria

16 maart; Wees gegroet, Maria

Wij groeten u, de onbesproken maagd,
die door de Geest tot moeder werd verkoren.
Uit u werd eens de mensenzoon geboren
die onverdacht de kroon der waarheid draagt.

Wij groeten u die al wat was verloren
aan ons hergaf en met uw volheid voedde.
Het Eden, hof van ransel en van roede,
herkreeg zijn faam en werd in u herboren.

Wees onze voorspraak bij uw zoon en God,
uw bede zal voor hem een teken zijn,
als wij ten oordeel, zwetend, rot naast rot,

ontdaan van kleren en van loze schijn,
de strengheid voelen van zijn laatste bod:
wij groeten u, wil onze voorspraak zijn.

LXXVII *Ranunculus ficaria*

17 maart; Speenkruid

Dit malse kruid, dit sieraad, ongekroond,
begroet ik steeds met half geloken ogen
en ieder jaar tot in mijn ziel bewogen,
word ik, verguld tot in het hart, beloond.

Dit kruid gedijt aan boorden van rivieren
die 's winters zwellend uit hun bedding treden,
met vette klei het groene land bekleden,
dat keel geeft aan de stem der populieren.

Dit boterkruid dat in het eerste licht
zich stil ontvouwt om zijn gewaad te tonen,
dit zonnegeel, dat als een ijlbericht

de wandelaar wil groeten en belonen,
opdat hij, sterk op tederheid gericht,
het winterbed weer hoopvol op zal schonen.

LXXVIII Vita rustica
18 maart; Landleven

De paarden staan nog nutteloos op stal
en schrapen ongedurig met hun hoeven
en in de voerbak komen diepe groeven
van schurend leed, verveling en verval.

Een werkpaard moet iets dragen of iets trekken
en niet verdikken in het eigen vet.
Dat weet de boer, vertrouwd met strijk en zet:
het loont niet om de dode tijd te rekken.

Zodra de sneeuw de wegen heeft ontruimd
spant hij het paard hardhandig voor de wagen,
zodat het dier opstandig bokt en fluint,

te zeer gehecht aan luie, lome dagen.
Maar in een uur komt het weer goed geluimd
in het gareel. Om juk en haam te dragen.

LXXIX Dominica tertia in Quadragesima
19 maart; Derde zondag in de Veertigdagentijd

De strik omspande mijn bebloede voeten,
ik was gevangen in een web op maat
en in mijn ziel herriep de overdaad
de oude geest van vastentijd en boete.

Ik hield mijn ogen op de Heer gericht.
Hij zag de striemen in mijn weke vlees,
ontbond de strik, ontdeed mij van de vrees,
zodat de pijn genadig werd verlicht.

Ik hief mijn ogen naar de volste God
die mij verlostte uit mijn treurig lijden
en mij beriep tot het voorzegde lot,

dat spreekt van wederzien in het gewijde,
getrouwe huis: ontluit het aardse krot
en kuis de maalkies in de muil der tijden.

LXXXEt in terra pax
20 maart; En vrede op aarde

Zo toonloos stil was deze wintermorgen,
dat ik onteigend in mijn moestuin stond,
de adem stakte in mijn lege mond,
opdat geen ruis mijn ongeloof zou borgen.

De regen heeft zich in zijn hol gekeerd
en druppels hingen roerloos aan de twijgen,
te broos bevroren en gestold tot zwijgen,
opdat geen druipen deze vroomheid deert.

Voor even droeg ik het gewicht van eeuwen,
dat als een kromhout op mijn schouders lag,
totdat de hemel onverwachts gaat sneeuwen,

de aarde dekt met een gebleekte vlag,
die alles smoot, het bidden en het schreeuwen,
hoewel ik slechts gesperde monden zag.

LXXXIDolor capitis
21 maart; Hoofdpijn

Dit onderkoelde weer verspert de ziel,
verlamt de planten in mijn kleine tuin
en hult hen in een onverdraaglijk bruin,
omdat er nog geen sprankel licht op viel.

Ik sta en scheer me, wazig in gedachten
die onveranderd dof en kleurloos zijn
en wars van lamplicht, van de valse schijn
die mijn gemoed met lorren wil bevruchten.

Ik scheer me maar met zo'n gestroomlijnd ding
dat als een hommelmot rond mijn warhoofd zoemt
en het omgeeft met een te strakke ring

die alles naamloos maakt en onbenoemd,
of ik gekooid ben in de werveling
van heel dit duren dat maar verder zoemt.

LXXXIIAesculus hyppocastanum
22 maart; Paardekastanje

Als kind heb ik hen met mijn blik omarmd,
de beide bomen die daar roemvol stonden,
van voet tot kruin aan kluit en grond gebonden:
zij hebben mij tot in het hart verwarmd.

Zij boden mij, geworteld op het plein,
een veilig dak, gesteund door de pilaren
die nu en toen nog ongedeeld bewaren,
geen woorden wijden aan het groot of klein.

Mijn kinderarmen reikten niet zo ver,
maar soms kon ik het oergevoel omspannen
dat ik beleefde aan een verre ster.

Ik voel mij nu tot maat en rijm verbannen
en zoek naar woorden, tastend, her en der:
wellicht zal ik mij eens tot boom vermannen.

LXXXIIINox clara
23 maart; Heldere nacht

Een spitse vinger boort zich in mijn hoofd
en raakt de richel van mijn dun geweten,
alsof het vlees ervan is weggevreten,
het schaambeek door een hakbijl is gekloofd.

Er is geen God om eerlijk mee te delen,
want in het maanlicht staat Hij buiten spel
en duivels luidt de nachtelijke bel
die stukslaat wat al niet meer was te helen.

Wie ziet er klaar als een verwonderd kind
dat dwalend door een witte lentedacht
de koele waarheid van de sterren vindt.

Ik ben het kind kwijt dat nog onverdacht
de melkweg meet met zilverdraad en lint:
ik ben een man die op het wonder wacht.

LXXXIV In memoriam matris meae
24 maart; Ter gedachtenis van mijn moeder

Het is een teder, nog doorzichtig vlies
dat als een huif om mijn gedachten ligt,
maar dag na dag veert toch het wanbericht
weer schrijnend op: een onverteerd verlies.

Toch ga ik alweer schertsend door de dagen
die vol van zon en van verwachting zijn
en in de lucht ontwaar ik reeds een klein
gerucht van zwaluwen op licht gedragen.

Ik zie haar soms nog tussen kale bomen,
haar grijze hoofd, het onmiskenbaar feit
dat ze weldra voor even wéér zal komen.

Zo kwijnt de pijn en zo vervaagt de tijd,
zo houd ik nog mijn spinsels en mijn dromen:
een moeder raak je nooit voor altijd kwijt.

LXXXV *Fragilitas temporaria*
25 maart; Tijdelijke breekbaarheid

De breekbaarheid drupt uit het merg der dagen
en binnenwaarts verdichten zorg en zijn
tot broze draden, uitgesponnen lijn,
die zich slechts aan het teerste licht durft wagen

dat flonkert in een roemer rode wijn
en talmend opgloeit in een woordloos klagen
en lucht geeft aan de ongenode vragen
die deel en wezen van het hartzeer zijn.

Ik zie de groeistuij in de voorjaarsheg,
het gulpend groen, het ongeremd gedijen,
het maagdelijk en romig wit beleg

van volle bloesems die zich reeds vermeien
in zomerfruit dat zon vindt op z'n weg
naar purpergloed. Als men maar laat betijen.

LXXXVIDominica quarta in Quadragesima
26 maart; Vierde zondag in de Veertigdagentijd

Verheug u, stad en trouwe onderdanen,
verblijd u en laat alle droefheid gaan,
hersluit de kring en hef een lofzang aan,
verdrijf al juichend uw verstokte wanen.

En keer dan naar het open huis des Heren
waar vrede is en liefde zonder maat,
waar alles in het nieuwe teken staat,
waar lijfstraf in genade zal verkeren.

Jeruzalem, aanvaard de milde hand
die u verheft tot koningin der steden,
vergaar uw adel in een nieuwe mand

en drijf de ramspoed uit met oude zeden:
laat vrije vrouwen in brokaat en kant
een lam borduren op uw wolfse kleden.

LXXXVII Veris turba

27 maart; Voorjaarsdrukte

Ik haat de vluchtigheid van dit seizoen,
de haastigheid, het opgeklopt verlangen,
de bronstigheid van opgelierde zangen:
trompetgeschal van bugel of klaroen.

Ik hunker naar belegen zomergroen
dat loom en broos gestreken op de bomen
de wensen kende van mijn kinderdromen:
een geeuwend bospad door een achternoen.

Toen droeg ik nog de lichte zomerkroon,
mijn trage tred verstoorde bloem noch gras
en in de dauw verschool zich lach noch hoon,

omdat de aarde nog gevrijwaard was
van vals gefluister met een ondertoon
van ozon dat de doodsberichten las.

LXXXVIII Dutmala
28 maart; De Dommel

Soms wil ik je slechts ongezien bespieden,
besluip ik je doorheen het blauwe gras.
Alsof je meer dan Venus' dochter was,
begluur ik je om wat je hebt te bieden.

Dan zwelg ik in je weidse landerijen,
dan ruis ik mee met lust en overdaad,
met wind en wolk, het lispelend gepraat
van populieren, streng geschaard in rijen.

Begraven in dat ingehouden ruisen
als ik weer roerloos op je oever sta,
ken ik je weer, de zuivere, de kuise.

Dan prevel ik jouw schietgebeden na,
opdat jouw kracht in mijn gemoed zal bruisen
en ik straks weer gesterkt naar ginder ga.

LXXXIXAries

29 maart; Ram, sterrenbeeld

De ram wroet nukvig in de harde aarde,
woelt alles los dat naar het leven snakt
en zich verholen ondergronds vertakt,
alsof het duister met de zoden paarde.

Het weekste groen dat hem tot voedsel dient,
zwelt snel en heftig in zijn lege maag,
maar hij vreet verder aan de jonge haag
en aan het rijshout in de oude griend.

Dan bulkt hij bronstig naar zijn sterrenbeeld
dat onmiskenbaar in het zenith staat,
de wonden van de heetste driften heelt.

Terwijl de zon haar wijde kringloop gaat,
is het de ram die vuchtbaarheid beveelt,
zoals dat hoort bij zijn verluchte staat.

XCVeris lux
30 maart; Voorjaarslicht

Het heeft welhaast onmerkbaar licht gevoren,
er ligt een waas van winter op het gras
en dat verhoudt zich als gegoten glas
tot zonlicht dat zich door een wolk komt boren.

Ik kan dit licht tot in zijn wezen horen,
dit overspel van ketsen op venijn,
dit sproeien als een vonk uit een fontein
die stralen trekt doorheen het ochtendgloren.

Ik stoor me aan die onderkoelde gloed
die zich hernestelt in het vege teken
dat afbreuk aan mijn diep verlangen doet.

Ik ben op rijm en stofsneeuw uitgekeken
en wacht op stromen rood en geurend bloed
dat door mijn huid onstuitbaar baan moet breken.

XCIPoetica feminea

31 maart; De vrouwelijke dichtkunst

Gekooïd was ik toen plicht en werk mij riepen
en ik de wereld naar de ogen zag.
Zo vulde ik als horige de dag,
terwijl mijn verzen in hun kerker sliepen.

Geen tijd, geen rust om waarlijk uit te diepen
wat in de weedom van mijn wezen lag.
Het kiemend vers dat nooit het daglicht zag,
het waren regels die om aanzien riepen.

Maar nu, het moeten lijfelijk voorbij,
ligt het als koren wachtend in de wan,
vanaf de bodem ademt het zich vrij

totdat het als een vogel vliegen kan:
behoedzaam, bang voor plotse averij,
bevrijdt de vrouw zich uit de starre man.

XCII Quadratum rotundum

1 april; Rond vierkant

Ontgrendel mij met grappen en met grollen,
ontsluit mijn mond voor vorstelijke woorden,
of ik de noodkreet van de hertog hoorde
toen hij zich zeeg en ongebrild liet dollen.

Het vierkant dekt de cirkel weer ten volle:
zo leert de zot die om de boodschap rent
en het gelag van mal noch melig kent
van welke tong de lach zal moeten rollen.

Hij holt zichzelf van hebzucht haast voorbij
en in zijn bolle vollemaansgezicht
prijkt dom geluk om zult en balkenbrij

die aan het varken als een laatste plicht
ontstolen werd, nog vooraleer het vrij
mocht gaan en staan, op vet en vol gericht.

XCIIIDominica de Passione

2 april; Passiezondag

Heroverweeg mij God en doe mij recht
en handhaaf mij, laat hen de hoofden wenden
die trouweloos Uw wijze wetten schenden,
word weer de God van 't innerlijk gevecht.

En laat Uw licht door alle nachten schijnen
en zeker zo de schreden op mijn weg,
opdat ik mij geen paradijs ontzeg:
laat berg en tent niet uit het zicht verdwijnen.

Ook bid ik U, zie mijn ontwijding aan
en vind de toon weer van de boze God,
hertel de dingen die ik heb misdaan.

Noem mij daarna Uw meest geliefde zot
die in de luwte van Uw troon mag staan,
Uw nar, Uw bard, getrouw aan Uw gebod.

XCIVCursus Flandriae
3 april; Ronde van Vlaanderen

Het is de renners in de bol geslagen
om nooit, in rot na rot door weer en wind,
de horigen van het gebroken lint,
om kinderkop of tegenwind te klagen.

De storm stuift op vanachter meidoornhagen
en scherpe hagel vindt de weekste prooi
en in dit snertweer van het laagst allooï
moet men ten dode toe het leven wagen.

De Berendries, verketterd en vervloekt,
duikt bonkig op en alle ruggen rekken;
tot in de holte van het lijf gehoekt

vermannen zich de doorgedraaide gekken.
De lauwerkrans - voor wie de zege boekt -
zal ziel en lijf tot eer en weelde strekken.

XCVProcuratio mala
4 april; Wanbeheer

Er is een nieuw en nuttig dier ontdekt,
een uitkomst voor ons zo bezwaard geweten,
omdat het slechts vervuilde grond wil vreten
en daarenboven is het breed gebekt.

Men heeft zich nu een houding aangemeten
dat smerigheid terecht uit pijpen lekt,
omdat zo'n beest toch de verwachting wekt
dat men zich van zijn kerntaak heeft gekweten.

Ik zag het dier door bos en polder gaan,
al vretend en zich van zijn taak bewust
als hoeder van gewetensvol bestaan.

Maar nu een gek een gen heeft omgeklust,
breekt er een tijd van angst en weerzin aan,
daar plots het beest slechts wanbeheerders lust.

XCVI Phragmites communis

5 april; Riet

Hoe voedzaam zijn de gronden in april
als al het sap zich weer naar boven zuigt
als elke boom van waterzucht getuigt
en alles vloeit van wens en goede wil.

Als zonlicht door de zilte dagen juicht
en schone schijnmuziek, van luid naar stil,
insect en vogellied, van schriel naar schril,
de morgen vloeibaar naar de avond buigt.

Ik luister in het rijk bedauwde veld
naar het geneuzel van het sappig riet
dat het verhaal van vloed en golf vertelt.

Voor mij, die vaart in wind en water ziet,
wordt reeds die mare soepel bijgesteld:
ruist niet het riet om niet..om niet..om niet.

XCVIICumulus
6 april; Toemaat

Ik zou nog graag een dochter willen maken,
maar dan wel samen met mijn eigen vrouw,
vooral omdat ik zielsveel van haar hou
en minder om de echtelijke zaken.

Maar zeker ook daar ik haar blind vertrouw,
een zeker, veilig, steeds aanwezig baken,
zou ik nog één keer aan de hemel raken
als ik mijn dochter in het zonlicht hou.

Maar door de tijden tot besef gekomen
en tot zo'n wonder geenszins nog in staat
aanvaarden wij de geest van stille bomen.

Wij zijn verstild maar nog niet desolaat
en temperen de al te kwieke dromen,
want alles heeft zijn menselijke maat.

7XCVIII Gloria Brabantica

7 april; Brabants glorie

Jaar in jaar uit rijdt hij al af en aan
van 't platteland naar 't stedse abattoir
en levert daar zijn vleesgeworden waar
betrouwbaar af; een goede, vaste baan.

De varkens maken nooit eens echt misbaar,
als voelen zij de loop der dingen aan.
Zij gaan de weg die alle wezens gaan
en zoeken maar vertroosting bij elkaar.

Hij voelt zich plots geroerd en aangedaan
en hij wordt een weekhartigheid gewaar
die niet zo past in het rechttoe rechtaan.

En op de snelweg, met een ruim gebaar,
laat hij de varkens maar in vrijheid gaan:
het werd met stip de file van het jaar.

XCIX Qui es in caelis

8 april; Die in de hemel zijt

Die in de hemel is, het hier ontstegen,
de bede hoorde van mijn kinderleed,
om wie ik eelt van beide knieën sleet,
dat is de God die ik heb meegekregen.

Hij is de vader die mijn vroomheid meet
en steeds weer kom ik Zijn alziendheid tegen.
Maar uit mijn oog zal Hij de tranen vegen,
Hij is de vader die mijn koosnaam weet.

In niets ben ik Zijn beeld of Zijn gelijke,
mijn woorden worden fluisterende tonen,
als man en kind zal ik Zijn blik ontwijken.

Hij zal mij kraken en mij rijk belonen,
bereid om ruwe plooiën glad te strijken,
nabije vader voor verloren zonen.

CDominica in Palmis

9 april; Palmzondag

De buxushaag is boertig kaalgeschoren
om een olijftak, handzaam en op maat:
men brengt in dit te koud en guur klimaat
een feestgroet die uit armoe is geboren.

Hoewel wij het hosanna voluit horen,
hangt er een sfeer van ingetogenheid.
Een boer heeft weet van groei en zorgzaamheid:
gepast plant hij de takjes rond het koren.

Zo wordt de levensakker trouw ommuurd
opdat geloof en hoop tot wasdom komen,
en levend brood niet in de kiem verzuurt.

Op straat en plein, klim zingend in de bomen,
en groet de koning van uw woonst en buurt,
en juich hem toe, opdat zijn rijk zal komen.

CIGehenna septentrionum
10 april; De Hel van het Noorden

De koningsweg van Brussel naar Parijs
die was bedoeld voor lompe boerenkarren
is weer bevolkt met lichtgewielde narren
die vloekend strijden om de koningsprijs.

Op frêle fietsen met te dunne banden
verzoeken ze het nakend ongeluk
en keer op keer gaat er een tube stuk
op kinderkoppen met te scherpe randen.

Nabij Wallers begint het luide schelden,
want iedereen rijdt veel liever op kop
dan in het staartstuk bij de ongestelden.

Daarna dringt zich een droomfinale op
in stof en slijk, waar slechts de wetten gelden
van soepel lijf en uitgeharde kop.

CIICorvus albus Aprilis
11 april; Witte raaf van april

Hij voelt de pijscheut van de eindigheid
en heft het glas en rookt de geesten uit:
de kaart van afscheid spiegelt in de ruit,
een rode aas, een volle hand respijt.

Slaapdronken doet hij onverwacht de toss,
de blik omhoog en smekend om de macht
die hem eertijds tot slem en slagen bracht
en frank en vrij laat hij zijn troeven los.

De oude man trotseert de harde wet
en speelt de rol van vrijgevochten slaaf
nu in zijn geest de bakens zijn verzet

naar lijfsgezag dat met een luid alaf
het leven stuwt, nu hij aan lijdensbed
en dood ontsteeg: een wilde witte raaf.

CIII Aprilis instabilis
12 april; Aprilse grillen

Een kil gordijn van onderkoelde regen,
de wind noordwest, de wolken grauw en hoog,
het licht te zwaar, alsof een hand het woog
die slechts de ton der gramschap wilde legen.

Maar ook van binnen ben ik aangeslagen
door het maar durend, zoemend ongerief
dat zelfs de c-snaar van mijn hartelief
bewogen heeft tot ongemuilkorfd klagen.

Zo draagt dit weer de norske tekens aan
die staan geschreven in de ondertuin
van onze geest die nog wil verder gaan,

hoewel ons lijf al schrijnt van de aluin
die over huid en botten is gegaan.
Zo ruimen wij de bouwval en het puin.

CIVFeria Quinta in Coena Domini
13 april; Witte donderdag

De rug gekromd, het hoofd gedwee gebogen,
wast Hij de voeten van zijn eerste knecht,
waarmee Hij rang en ongelijkheid slecht:
Hij zal de voeten van de minste drogen.

Hij spoelt zijn voeten, droogt ze zorgzaam af,
ziet op naar hem die Hij tot steenrots riep,
maar die Hem in het nachtelijk geniep
verzaken zal uit angst voor dood en graf.

Dan roept de haan de nieuwe morgen in
en dwingt het donker kraaiend uit de hollen
die driemaal keren in hun tegenzin.

Zo heeft de knecht des meesters hand bestolen
van moed en ootmoed, menselijk gewin,
zodat wij eeuwen in het duister dolen.

CVFeria sexta in Parasceve
14 april; Goede Vrijdag

Ik zag de Heiland bij het tuinhek staan
terwijl het juist ontaard begon te sneeuwen.
Hij droeg een laag van bijna twintig eeuwen
als een terneergeslagen onderdaan.

Wat kon ik anders dan weer binnen gaan
of moest ik mij soms laten ondersneeuwen.
En bovendien, Hij draagt die last al eeuwen,
het is Zijn táák om in de kou te staan.

Zo zullen wij ons van de schuld ontlasten
die als een weegbrug op de aarde rust,
zo proeven wij de aslaag van de vasten

en roepen dat de som van last en lust
een reden geeft om volop toe te tasten,
terwijl de Heer de dood de voeten kust.

CVISabbato Sancto
15 april; Paaszaterdag

Exsultet, loflied van de oude aarde,
sacrale roepstem van het eerste uur,
beschaafde schreeuw om water en om vuur,
om licht dat kwetsbaar in de oosthoek klaarde.

Exsultet, bruidslid dat men zal verhalen
tot op de drempel van de jongste tijd,
als stervensuur zich kromt tot eeuwigheid,
zodra de Geest in ons zal nederdalen.

De dood ontstegen en de pijn voorbij,
omgordt de Heer zich met de lendedoek
en koopt de mens naar ziel en lichaam vrij.

Zo gaan wij met het nieuwe licht op zoek
naar het met vuur bejubeld hooggetij,
het hoogste feest in het vergulde boek.

CVIIDominica Resurrectionis

16 april; Pasen

Gedenk de vierdag van het Heilig Ei
dat fier ten toon ligt in een tenen mand,
geraapt, voor één keer, met een gouden hand,
het nieuws omhult van een herboren tij.

Maar als de haas op hoge poten komt,
de lange oren dreigend in de nek,
zet dan de windhond waakzaam bij het hek,
opdat de kiem zich niet naar ramspoed kromt.

Toch is het leven uit het hol gekropen
waar reeds de dood het hoogste aanzien won:
met aqua vitae is het vruchtbaar dopen.

De haas bebroedt zijn vroom eleison,
zijn alleluja zet de luiken open
en drinkt het licht van de Herrezen Zon.

CVIIIMysterium fidei

17 april; Mysterie van het geloof

Mysteries zijn er in de loop der jaren
genoeg gerezen in dit moede hoofd,
vandaar dat ik maar stil heb voortgeloofd,
verwachtend dat de lucht wel op zou klaren.

Terzijde van het mekkeren en maren
heb ik verwaand de eigen wet gesteld
waarbinnen slechts de zilte waarheid geldt
die in een zoute traan is te bewaren.

Geloven heeft te maken met de dood
en minder met het altijd gulzig leven
dat schreeuwt om wijn en om een bete brood.

Het leven is een vlieg om weg te zweven,
de dood een spin die met haar achtste poot
dag in dag uit volstaat met webben weven.

CIXFides instabilis
18 april; Wankel geloof

April heeft iets van tere overvloed,
van vloeibaar groen, reeds druppelend uit de dop,
maar in de bloemen, wakend in de knop
hoor ik het pompen van het stuwend bloed.

Mijn tuin vangt zonlicht, schuw en bleek en wit,
dat tuimelt door de takken van de berk
totdat het valt, gezeefd als in een kerk,
alsof er toch iets goddelijks in zit.

Zo denk ik vaak, alleen of met mijn vrouw,
als ik het jonge, weke onkruid wieden
en onderwijl een wereldbeeld ontvouwen,

dat uitmondt in het laag gehouden lied
dat mensen zingen die in diepe rouw
op weg zijn naar een hooggestemd verschiet.

CXBetula pendula

19 april; Berk

Laat nu de morgen in mijn zielkom stromen,
dan reik ik u de overvolle nap,
dan laaf ik u met het sacrale sap
dat drupt uit mijn geëerde berkenbomen.

Ze staan nog bleek en rillend bij te komen
van nacht en ontij, dwaalrijk van de uil,
en daar ik dankbaar in hun schaduw schuil,
ben ik gerechtigd van het heil te dromen.

Het heil dat tastbaar in dit ochtendlicht
bezield wordt door hun onberoerde stammen;
hun diepe wit ontpekelt het bericht

van de ontbolstering der berkenzwammen,
die zich ontsluiten, volop in het zicht,
opdat het onheil op zal gaan in vlammen.

CXILectio latina
20 april; Latijnse les

Het voorjaar kwam met plotse, hoge winden,
het zonnescherf in de latijnse klas
bewoog terwijl men een tragedie las
van liefde en elkaar vol haat verslinden.

Hij droomde van wat onbeslapen gras,
een speelterrein voor stille welgezinden,
maar twijfelde: mocht hij zijn lot verbinden
met haar die naar de wet zijn leerling was?

Maar na de schoolbel haalde hij haar jas
en zei dat hij haar zo volstrekt beminde.
Ze keek opzij en prutste aan haar das.

Nabij het landgoed "De Drie Oude Linden"
ontdeden zij zich van hun winterjas,
vol hoop een grazig mooie plek te vinden.

CXII Gratia plena
21 april; Vol van genade

De Heer heeft u gewapend met genade,
opdat gij zeven smarten zoudt doorstaan.
Gij neemt de last van onze schulden aan,
verzoening is de wens waar wij om baden.

En draagkracht werd u rijkelijk gegeven,
naar lijf en ziel, een overvloedig vat
waarmee de Heer uw zegeningen mat,
gij maagdelijke draagster van het leven.

Wees ons genadig in het laatste uur,
als ons de kilte plots zal overvallen
en vonken, gensters van het stervend vuur,

het eindoordeel met roet en as vergallen,
en wij, nog niet bevrijd van tijd en duur,
de doodstrompetten in ons horen schallen.

CXIII Vita rustica
22 april; Landleven

De nevel raakt nog aan de korenvelden
hoewel er een vermoeden is van zon
die reeds haar trage zegetocht begon,
opdat hierna de zomerwet zal gelden.

Hij ruikt de geuren van het oude land,
de jonge mest die zuinig uitgespreid
beloften proeft van heil en vruchtbaarheid,
de groeikracht staaft in zijn gegroefde hand.

De boer, de koning, treedt de voren af
en proeft de waan van eindeloos bezit
dat traag verschraalt tot windverloren kaf.

Zo zekert hij de allerlaatste rit,
als straks de vrucht die hem de aarde gaf
een loze blijkt, ontvleesd en zonder pit.

CXIV Dominica in Albis
23 april; Beloken Pasen

De luiken zijn al halvelings geloken,
maar op de keerbrug rijden karren aan
die naar de laatste groene heuvel gaan
waar kip en ei onthoofd zijn en gebroken.

Zo blijft het volk van het geheim verstoken,
het zielsgeheim dat tussen zon en maan
de draden spint van het verlengd bestaan
van hen voor wie de paaskaars is ontstoken.

Zo staat het kruis verheven op de heuvel,
zo ligt het graf gehouwen in de steen,
zo is de dood een niet te keren euvel

dat door de tranen van het afscheid heen
de vreugde biedt van gindse groene heuvel,
al klaagt het volk nog immer steen en been.

CXVI In memoriam patris mei
24 april; Ter gedachtenis van mijn vader

Hij vond de moed om lijdzaam dood te gaan.
Toen reeds de rakel zijn gepook hernam,
sprongen er vonken uit de oude vlam
en kregen vleugels, dreven op de waan

dat sprong en sprankel reiken tot de maan.
De glimlach die nog om zijn lippen kwam,
gold moeder die de doofpot ernstig nam,
voordat hij wegzonk in het niet bestaan.

Wij hebben hem door juichend veld gedragen,
de groene weg naar het ontvlammend bos,
waar broer en burens reeds in rijen lagen.

Het vettig zand, het mansgat in het mos,
riep koudvuur op en ongevlerkte vragen.
Dan wiekt hij op, van reek en rakel los.

CXVII In festo Sancti Marci evangelistae
25 april; Marcus, evangelist

De pen tot in het kleinste uur geheven,
de Schrift getrouw, de punt in taal gedrenkt,
heeft hij het wachtwoord met zijn bloed vermengd,
de stroom des levens vloeiend uitgeschreven.

Venetië heeft bot en as gestolen
en wiekend op de vleugels van de leeuw
verwekt de stad een onderdrukte geeuw
en tooit zich op met lokkende symbolen.

Toen heeft zijn woord de armsten aangezocht,
ontstak het vuur, herschreef de oude boeken
en bracht het licht in armenhuis en krocht.

Hij blies de geest in uitgewoonde hoeken,
bezoekt de pelgrim die niet blijven mocht,
al bleef de zee de stad gebelgd bezoeken.

CXVIII In memoriam matris meae
26 april; Ter gedachtenis van mijn moeder

Haast elke nacht schrik ik nog bevend wakker,
omdat haar dood dan door mijn aders gaat.
Dan zie ik haar in een te lang gewaad
terwijl ze wandelt op de dodenakker

waar ik de laatste tijd geregeld kwam
om naar de zin van straks en ginds te zoeken.
Ik vond geen antwoord in vergeelde boeken,
omdat de tijd de woorden tot zich nam.

Ik zal nu zelf de aanzet moeten geven
om rust te vinden in dit stukkend lijf,
mijn ziel moet zich bevrijden van dit leven

dat zich ontrolt, de spieren stram en stijf,
in 't hier en nu: geen veerboot wendt de steven.
Reik mij een boei, opdat ik verder drijf.

CXVIII Taurus

27 april; Stier, sterrenbeeld

Hij recht de brede schouders in april
en spert de neus voor een vervaarlijk snuiven,
opdat de koeien zeeg hun bronst verstuiven
en willig buigen voor des meesters wil.

Hij is de heerser van de ruime weiden,
hij overziet de kale horizon,
verankerd in zijn eigen bastion,
om lust en last te mengen en te scheiden.

En de rivalen die hij fier bevecht
staan loeiend op hun eerste kans te wachten:
de grootste massa heeft het volste recht.

Om de onthechting voelbaar te verzachten
totdat het pleit voorgoed zal zijn beslecht,
verspillen ze van man tot man hun krachten.

CXIX Horariae preces matutinae
28 april; De metten

Ik heb de morgen uit zijn hol gebeden,
maar in de nacht zag ik vonken vuur
die ketsten op dit ongekerstend uur
en beenmerg vraten uit mijn lome leden.

De harde koorbank deed mijn knieën zeer,
tot in de zenen voelde ik mijn spieren,
maar ik verdroeg dit lang en lijdzaam vieren,
omdat ik leed met de geslagen Heer.

Toen viel er licht door de verheven ramen,
het diepe duister keerde in mijn ziel
en ik zag Hem die boven alle namen

en boven al wat te benoemen viel,
zich uitsprak in een donker dreunend amen
dat galmde in het wachthuis van mijn ziel.

CXXDutmala
29 april; De Dommel

Soms worstel ik met veel te grote vragen
die verder dan de vogelvluchten gaan,
dan heeft mijn geest geen recht meer van bestaan,
dan vult mijn ziel zich met meewarig klagen.

Dan hoor je mij, Dutmala, nader komen,
met lange, trage, ongewilde tred,
totdat jouw huis mij in de schaduw zet
van de vertrouwde, onbewogen bomen.

Dan ben ik stil en hoor de vogels zingen,
dan ruik ik weer de onvergalde geur,
dan zie ik weer het wit van de seringén,

die naast de gagel met zijn bronzen kleur
in de geknepen voorjaarswind verspringen.
Dutmala, stop mijn ongegrond gezeur.

CXXI Reginae dies

30 april; Koninginnedag

Een lange stoet van fraai verklede narren
trekt zingend door het onbekommerd land,
wat kroon en scepter, wiegend op de hand
des volks, met onverdachte vlijt verwarren.

Dit volkse feest, in sport en spel verzand,
dat vrij een weg zoekt tussen moet en mag,
- zie naar de gevels met en zonder vlag -
ontplooit een lach in dit gezegend land.

"Oranje boven" roept de schoorsteenveger
en bergt zijn kogel in de werkmanskist.
Hij is voorwaar geen stipte krentenweger

die naar de zin van vlag en wimpel gist.
Vandaar dat hij zich aansluit bij het leger
dat jaar na jaar geen zakloopwedstrijd mist.

CXXIINox Walpurgis
1 mei; Walpurgisnacht

Bejaarde maagden die op bokken rijden,
op schopsteel en op bezem reeds gevreesd,
herroepen duister tot een lichtend feest
en zwarte aarde tot een bloemenweide.

En in de morgen, halvelings ontvleesd,
en zoekend naar een scheldwoord voor de ziel,
terwijl er reeds een woord om huisraad viel,
betrokken zij de doodsschreeuw van een beest.

Nu huizen zij in oude, rotte stronken
en stinken naar de reeds ontvloede wind,
waarvan de weerklank in geblauwde vonken

de uitgang naar de grauwe luchter vindt,
waar nog de uitgebluste sterren blonken,
te zien slechts door een onbetoverd kind.

CXXIIIMaius

2 mei; Mei

Zo bladstil heeft de morgen zich gemeld
dat ik de zoete bloesems der seringen
als witte muizen door de tuin zie springen.
Maar als de windkracht harde wetten stelt

aan ondersteuning van de vrolijkheden,
waarvan het zonlicht al te heftig trilt,
ik tot pilaar en paladijn verzilt,
kan ik voor even uit mijn wezen treden.

Een maagdenvlies ligt zedig op het veld
dat ongenaakbaar bronstig ligt te wezen
en dadendrang met hoogste lust versmelt:

ik heb dit boek al duizend keer herlezen
en blader voort, al is mijn tong ontveld,
mijn vastend lijf heeft zoet noch zout te vrezzen.

CXXIV Sanctificetur nomen tuum
3 mei; Uw naam worde geheiligd

Uw naam is uit een lichtend gat gekropen,
in duisternis en nachtgetij ontstaan,
misschien zoals de fiere ochtendhaan
de loot der dagen kraaiend uit laat lopen.

In naam zijt Gij met ons gezwerf begaan,
maar in mijn handpalm wijst geen nerf naar U,
ik dool maar tastend door het hier en nu,
een zege hond die blaft naar ster en maan.

Ik prevel soms een mortuair gebed
en noem Uw naam die naamloos is verweven
met alles wat mij aan het denken zet.

Toch heeft die naam mij meer houvast gegeven
dan al wat mensen, wijzend naar uw wet,
in blinde dwaling zeggen na te streven.

CXXVMemento mori
4 mei; *Dodenherdenking*

Herdenken doen wij deftig ingehouden,
met trage pas en uitgeloofd gezicht
als dragen wij het uiterste gewicht
met meer gezag dan zij die waarlijk rouwden.

Soldaten zijn er nog maar zelden bij.
Dit leger gaat gekleed in zwarte jassen
met slip en boord van de gegoede klasse,
want die voelt zich het uitermaatste vrij.

Zo voelt de dood zich in het kruis getast,
waar hij volop zou moeten zegevieren.
Door das of strik volledig overklast

ziet men de starre, stramme officieren
de ruggen rechten voor de eregast,
gerechtigd om het rouwfeest op te sieren.

CXXVIFeria Liberationis

5 mei; Bevrijdingsdag

Van triest halfstok tot voluit in de top,
zo rijst de vlag van dodenrijk naar leven,
zo moest het graf ons nieuwe vrijheid geven:
van dof gebrom tot lichtheid in de kop.

Zo vieren wij van druk en juk bevrijd
de goede tijding der herdenkingsdagen
en poetsen ons reeds lang begraven klagen
nog maar eens op in 't koetshuis van de tijd.

Al vijftig jaar verdrukken wij die dag
door ongeremd op hooggestemd te spelen:
de oostenwind beroert nog onze vlag.

Om het gevoel van ijdelheid te strelen
maakt niemand van die staande wind gewag:
het wapperen met zachte dwangbevelen.

CXXVIIIClamor

6 mei; De schreeuw, Edvard Munch

Men heeft zijn schreeuw gelukkig weergevonden
nadat hij maanden in 't luchtledig hing,
geen mensenoer nog pijnsignalen ving,
maar men kreeg hulp van scherp geoorde honden.

Die hoorden een vermoeid en toonloos klagen
en jankten dagen alles bij elkaar.
Toen werd er één 'n zacht gerucht gewaar
en wist meteen hoe ver een schreeuw kan dragen.

Hij lag, gekromd in een perfect ovaal,
te gillen als een ongeboren kind,
dat maar niet toekomt aan het oerverhaal.

Hij schreeuwde luider dan de noordenwind,
een schrill en snerpend bovenaards kabaal
dat men slechts in de eigen diepte vindt.

CXXVIII Laudes

7 mei; Lauden

De weke zon heeft nog geen vuur gevat,
de trage nevels schuiven door de weide.
Dit vrome uur moet zich aan stilte wijden
om stof te garen voor het daagse gat,

dat zich niet tot verlangen mag verwijden.
De monnik gooit het laken van zich af
en prijst de dag die God in goedheid gaf
als draagsteen voor de lange muur der tijden.

In de kapel slaat hij de ogen neer
en tracht de draad van zang en woord te vinden,
maar in zijn hoofd weerkaatst het oude zeer,

dat aan komt drijven met de zomerwinden,
en alsmaar roept om keer en wederkeer
naar haar die hij een zomer lang beminde.

CXXIX Veneficae
8 mei; Gifmengsters

Als de demonen in de boomgaard varen,
het stuwend sap met ranzig gif besmeuren,
zodat geen bij het wonder laat gebeuren,
belezen wij de oude appelaren.

Wij smeren was die van de Paaskaars lekte
in kier en spleet van tak of onderstam
en doden zo de zwarte duivelszwam
die vruchten met een kwade ziel verwekte.

Dan laait het vuur dat nog van Pasen kwam
en gaat de rook doorheen de bloei der bomen,
die wuiven als een witte heksenvlam,

het olde wief dat voorspoed af zal romen,
omdat er koudvuur kankert in de stam:
de jongste ziekte van de oudste gnomen.

CXXXPrima luce

9 mei; Bij het krieken van de dag

De mei is in zijn ijdelheid ontploft
en in de lucht kwaakt een ontpelde zon
die eerst iets samen met de maan begon
maar nu de eigenwaan heeft opgedoft.

Zodra de dag zich in het oosten meldt,
zwiept er een licht vanuit het niets omhoog,
dat in een wijde, niet te vangen boog
de aarde als een diepe vuurhaard kwelt.

Nog lopend in de koelte van de morgen
vervloek ik reeds het komende geweld
dat in de schoot van beek en beemd verborgen,

het eigen kroonlot alsmaar hoger stelt.
Ik buig het hoofd en tel mijn kleine zorgen,
dit is een dag die roemloos wordt geveld.

CXXXI Sarothammus scoparius

10 mei; Brem

De volheid zal vandaag haar uier legen,
zo vettig vonkt het overvol bestaan
en luid roert zich de roep om welgedaan,
ontlaadt zich dan in honing en in regen.

Ik hoor de bomen haast volmondig praten,
en van ontroering trilt hun zware stem,
omdat de gouden weldaad van de brem
de kosten heelt die uitgaan voor de baten.

Als gele vonken dansend door het veld,
zo gaart de brem bewonderende blikken
van haar en mij die niet voor goud of geld

op ruiten van vergane glorie tikken,
maar altijd vieren wat het nu ons stelt:
zo hoeven wij ook nimmer af te kicken.

CXXXII Vita rustica

11 mei; Landleven

Hij kauwt al peinzend op een strootje gras
en voelt de mei door lijf en leden springen,
al hoeft hij sap noch opstuw te bedwingen,
omdat zijn vreugde iets van vroeger was.

Hij proeft en keurt de groene landerijen
en voelt de rogge met zijn ruwe hand,
de sterke aren, dankzij zon en zand
ontkomen aan armoedig wangedijen.

Het ouder worden is hem niet tot last
en achter zich telt hij de volle manden:
hij heeft zijn tekens in de tijd gekrast.

Hij kijkt met trots naar zijn verweerde handen
en ziet voldaan hoe alles groeit en grast.
Hij merkt wel waar zijn voorgevoel zal stranden.

CXXXIII Glaciei Sancti
12 mei; De IJsheiligen

De ijzig koude hand der strenge heren
legt weer zijn wurggreep op het bronstig land,
bedreigt met rijm de onbeschermden plant
en zal de bloesem kleumend mores leren.

Te vrezen valt vooral het lot der peren,
daar die niet waarlijk van het noorden zijn
en kwetsbaar voor het nachtelijk venijn
haast jaar na jaar in stervensnood verkeren.

Pancratius heeft reeds het zwaard geheven
en slaat het gras in witte nevels neer;
Servaas bewaart zijn snedig mes nog even,

maar als hij komt, verwekt hij winters zeer;
en Bonefaas staat alles naar het leven,
alsof hij gruwet van groeizaam zomers weer.

CXXXIV Patris modo

13 mei; Vaderlijk

Hij heeft mij in mijn naaktheid opgeheven,
getrouw en dienstbaar aan Levana's plicht
die kind na kind voorziet van een gezicht,
zodat het recht en zicht krijgt op het leven.

Hij hield mij hoog in het nog bleke licht
en heeft mij toen mijn vrije naam gegeven,
terwijl de oorlog, nachtspook in de dreven
der oude bomen, riep om een gericht.

Zo ben ik voor de dagen uitgegaan,
totdat de kogel op de straatsteen viel,
ik zin en onzin van het voortbestaan

verloor, de weke lijnen in mijn ziel
verhardde tot een stalen Bundesbahn,
voordat ik uit de laatste nachttrein viel.

CXXXVMelolantha melolantha

14 mei; Meikever

Besnorde tor die in de avond vliegt
en snorrend zoekt, van bladgroen volgevreten,
naar gang en doorgang naar het zomers weten,
bedaar mij die de molenaar bedriegt.

Onthef mij die maar rond dwaalt door de nachten,
gezeten op een onhanteerbaar paard
dat stuurloos door de jonge velden vaart
en richt mij op de teugels die mij wachten.

Als straks de hagen aangevreten zijn,
de oude zon haar volheid zal onthullen,
hervind mij dan in het herleefd domein

der weidegronden die de wens verhullen
van ei en worm en nog vervulbaar zijn:
ontdoe mij dan van overdaad en krullen.

CXXXVINox praedatoris
15 mei; Nacht van het roofdier

Zo fel belicht is nog de lens van mei
dat ze de iris van het roofdier vangt
die 's nachts als er een muizenstilte hangt,
haast gloeit van ingehouden razernij.

De treurnis om de onbeschreven schade
door vraat van rovers voetstoots aangericht,
ontkomen aan het drieste volksgericht,
gaat rillend bij de koele dood te rade.

Ik treur niet meer sinds ik de dagen tel
en, merkbaar ouder, postvat in de dromen
die redderen door mijn ontspoord bestel.

Want eens moet toch het louter denken komen
dat jeugdig opveert uit du lait, du miel,
de vreugde die goedmoedig uit zal stromen.

CXXXVIII Deitas latens
16 mei; Verborgen godheid

Als God weer eens verhuld bij ons zou wonen,
gevangen in het aura van een boom
of liever nog belichaamd in de schroom
van kind en vrouw die zorg en eerbied tonen

voor alles wat weerspiegelt in de droom,
voorbij het schurend schrijnen van het honen
en, wetend dat het aardse niet zal lonen,
de hand maar leggen op de kanten zoom

van Gods gewaad, dat steeds aanraakbaar is
en als een mantel de miserie dekt,
de onvervulbaarheid en het gemis

dat door de rafels van de wetten lekt,
dat dan die God, die opperrechter is,
gerechtigheid opnieuw tot leven wekt.

CXXXVIII Ramus Maii

17 mei; *Meitak*

Ik heb mijn lief een kersentak gegeven,
daar die zo liederlijk te bloeien stond,
dat hij deed denken aan haar rode mond
van gulzig sap en onweerstaanbaar leven.

Ik heb mijn lief een maretak gegeven,
gesneden met een kostbaar gouden mes
uit gindse eik die, week als was, de les
voorzegd heeft van een onverzegeld leven.

Geschenken zijn, mits uit het hart gesneden
en rijk voorzien van druppels heilig bloed,
de tekens van de rituele bede,

die man en macht in deze meimaand doet.
Ik heb mijn liefde met het zwaard beleden,
met maretak en onversneden moed.

CXXXIX Dominus tecum

18 mei; De Heer is met u

En in uw aardsheid grondvest zich de Heer,
uw schamelheid droeg zijn volkomenheid.
Hij is met u, gij die zijn dienstmaagd zijt,
maar bovenal zijn edel veld van eer.

Hij is met u, aan u zal Hij zich voeden;
en liggend aan uw moederlijke borst
lest Hij als mens zijn goddelijke dorst,
om u zal Hij ons voor verval behoeden.

En als ik straks de rand voel van het graf,
herschrijf mijn schamel, zondig testament
en koop mijn schulden met uw hartzeer af,

opdat uw zoon zich minzaam tot mij wendt
en mij ontslaat van de gerechte straf,
om moederswil, daar Hij uw mildheid kent.

CXLArbor Maii
19 mei; Meiboom

We hebben hier een meiboom neergeplant
en dansend weer ons jong geloof beleden,
want wie verstart het oude pad betreden
zijn weldra in de doolhof aanbeland.

Die doolhof leidt naar gindse, stille hoven,
waar treurwilg groeit, waar nimmer water ruist,
daarom doen wij wat oud en wijs verguist,
in overmoed, met stuifmeel rijk bestoven.

De ouderdom verschuilt zich in de huizen
die stil en treurig achter bomen staan,
omdat zij onze vrolijkheid verguizen,

getekend door de zweep van het bestaan.
Wij openen vandaag de nieuwe sluizen,
laat hof en poort maar zondig open gaan.

CXLIFalsa discessus opinio
20 mei; Afscheidswaan

Ik zie hem dagelijks zijn ronde gaan,
terwijl zijn ogen dof de treurzang zingen
om de teloorgang van de broze dingen
die eigen zijn aan een beknot bestaan.

Zijn dagen zijn gekluisterd in de kringen
die hij als een ontluisterde moet gaan:
hij heeft geen oog voor zon of nieuwe maan,
omdat geen licht meer tot hem door kan dringen.

Ik sprak hem eens in het voorbijgaan aan,
maar hij keek dwars en glazig door mij heen,
nam niet de tijd om even stil te staan.

Ik zocht naar woorden maar ik vond er geen,
dat hem kon wekken uit zijn afscheidswaan:
zijn lijf bewoog, zijn ziel was reeds van steen.

CXLII Vesperae Maii
21 mei; Vesper van mei

Het rook naar wierook en verhevenheden,
een biddend woord ging halfweg overstag
en in de plooien van die lichte dag
vereenden zich de mariale beden.

De cantor zong de dalende gezangen
van lijf en lijfsbehoud, beregening,
en van de kleine, uitgelezen kring
werd hoop en hartslag ritmisch afgevangen.

Voor mij was er de kleine mijmering,
waarin de dood, nog licht vooruitgeschoven,
het pad van hoop en van vertroosting ging.

Hoe kan een mens van dag tot dag geloven
in iets dat meer is dan verevening:
het lot der bloemen, flets en onbestoven.

CXLIII In Litanis Maioribus et Minoribus
22 mei; De Kruisdagen

Ze trokken in processie door de velden,
te paard, te voet, van alle rang en stand,
vertraptten bruut het fris ontwaakte land,
daar deze dagen het verstand niet telde.

Zo smeekten zij om wasdom en om leven,
het kruis voorop, liefst door een kind gedragen,
omdat het onschuld vrij staat om te vragen
en God bij voorkeur aan de deugd zal geven.

Vertredend wat er ongeschonden groeide,
verhieven zij vernieling tot een wet
die vruchtbaarheid tot in de loten snoeide.

En de pastoor, voorbeeldig vroeg uit bed,
keek dankbaar op, daar het geloof ontbloede
waar God weer voet op aarde had gezet.

CXLIV Turdus merula

23 mei; *Merel*

In mei heeft hij zijn kruit al haast verschoten,
de merelman, de dood reeds in het hart.
Vandaar dat hij, gekleed in stemmig zwart,
zich langzaam maar van de troon laat stoten.

De meeste jongen zijn teloor gegaan
aan rovers en vooral de zwarte kat
die hier een aandeel in het jachtrecht had,
al liet ze kraai en gaai een gul bestaan.

De moede man zit suffend op het hek,
de veren ruig en pluizig van het vechten
met zijn rivaal die als een ware gek

gesteld was op het grootste deel der rechten.
De treurmuziek komt hortend uit zijn bek:
hij zingt het lied der impotente knechten.

CXLVAmbulatio in rore
24 mei; Dauwtrappen

De zon verhult zich in het eerste uur,
het donker luiert in de hoge bomen
en vóór de dag tot toonbaar licht zal komen,
huift al de hoofdboort over tijd en duur.

En als het eerste vuurnest is gebroken,
weerklinken stappen in het vochtig veld
en druppels dauw, nog meer begeerd dan geld,
versmelten met het vuur dat werd ontstoken.

Ik zoek gedreven naar de jongste dag,
al voel ik reeds het zeurend ouder worden,
dat mij verhindert om de witte vlag

te planten en de vroeg vertrokken horde
te temmen die ik in mijn ooghoek zag:
ik lik de dauw uit de gebarsten borden.

CXLVI In Ascensione Domini

25 mei; *Hemelvaart*

Ze staan hier roerloos al zovele uren
en kijken vol verwachting naar de lucht,
vol hoop en toch voor valse schijn beducht,
maar nimmer moe van het vergeefse turen.

Verweesd, ontheemd, de leidsels afgehangen,
hun doffe ogen naar het niets gericht,
verzaken zij de dagelijkse plicht,
omdat hun geest verkommert van verlangen.

Hij was zo wijs Zijn heengaan te verhullen,
zodat Hij altijd in de buurt zou zijn
door ons ontberen met zichzelf te vullen,

met brood als manna, levend bloed als wijn,
opdat wij ons met kwetsbaarheid omhullen
als Hij zich toont in gouden kelk en schrijn.

CXLVIII In memoriam matris meae
26 mei; Ter gedachtenis van mijn moeder

Daar stond ik dan op je geboortegrond
nabij de Kwistbeek in het dorp Maasbree.
Het was er warm, want ook de zon deed mee
aan ons volstrekt familiaal verbond.

Je oudste zuster heeft ons meegevoerd
naar alle paden die jij vroeger ging,
maar ik onthield vooral één tastbaar ding:
dat hier de duif nog vol verwachting koert.

Ik ben er vluchtig aan voorbij gegaan,
aan alles wat er verder was te zien,
omdat mijn hart te zeer was aangedaan.

Ik drijf maar verder op het vaag misschien,
dat braak ligt tussen hopen en vergaan:
de hartewens om jou eens weer te zien.

CXLVIII Gemini

27 mei; Tweeling, sterrenbeeld

Behaaglijk in een ruime wieg gelegen
als eerbewijs aan tere vruchtbaarheid
die in de mei zo met haar krachten smijdt,
getuigen zij van rijkdom en van zegen.

Omdat een ster het eigen licht bevrijdt,
het eendere naar maat en schaal zal wegen,
heeft elk voor zich een eigen gloed gekregen
die alsmaar streeft naar groter onderscheid.

Het tweevoud zoekt naar streng gescheiden wegen,
het enkelvoud vindt sporen op het strand
die op de grens van land en zee gelegen

verwijzen naar de uitgestoken hand,
want die verbindt de onderscheiden wegen:
de branding dient het water én het land.

CXLIX Dutmala
28 mei; De Dommel

Het is welhaast een halve eeuw geleden,
dat ik als dorpskind op je oever stond
en je gemurmel mij signalen zond,
soms vrome maar ook heidense gebeden.

Ik ben niet trouw geweest; bij tijd en wijle
vergat ik je in mijn vergeefse strijd
en mijn verzet tegen venijn en nijd,
de diepste grond voor falen en voor feilen.

Ik was niet goed met vuist en ellebogen.
Te week van hart, bereid tot compromis,
verloor de vriendschap in mijn hondse ogen

te vaak haar waarde en betekenis.
Dutmala, kom en schenk je mededogen
met vloeiend water, spoel mijn groot gemis.

CLMicrotis arvalis

29 mei; Veldmuis

Dit grijs, zie het maar minzaam onder ogen
en laat het schuiven door het hoge gras,
alsof het schijn en schim van hartzeer was,
de tere ziel van muitend mededogen.

De halmen trillen van het klein gerucht
dat schuifelend naar zaad en bladgroen tast,
dat maatloos in die grauwe wereld past
en zelden kijkt naar tekens in de lucht,

waar torenvalk, de schaduw van dit land,
al wiekelend naar leven hangt te loeren,
de klauwen reeds in de gevreesde stand,

want hij wil straks zijn willig wijfje voeren.
De broze veldmuis, weerloos onderpand,
mag even nog de draad des levens roeren.

CLIIus lucis

30 mei; Het recht van het licht

Zoals de tijden slurpen van het licht,
zo vreet het leven aan gerechtigheid,
zo raakt een mens de zekerheden kwijt,
die zich onttrokken aan het godsgericht.

Het lijf verhoudt zich tot de aardse plicht,
zo ver de schreden van de weerwil gaan
en aan de keerzij van dit kort bestaan
verbleekt het paasvuur: onvergaarbaar licht.

Zo vieren wij het afscheid als een sterven
in vonk en as, al blijft het beeld bestaan,
dat wij gejaagd in steen en hardhout kerven.

Zo drijft de klok de stalen uren aan,
opdat wij slechts verharde resten erven:
geen tederheden die geboekstaafd staan.

CLIIIFraxinus excelsior

31 mei; Es

Hun groei volstond tot aan een vijftal jaren,
dan werden zij tot in het hart geknot
en uitgekleet tot op het naakte bot,
opdat men steel en handvat kon vergaren.

Het gladde hout, van schors en spint ontdaan,
verlengde zo de hooivork en de bijl
en schiep de boog, de drager van de pijl
die na de boomgrens nog zal verder gaan.

Hun stronk is in triomf weer uitgeschoten
en in de veerkracht van de jongste twijgen
zie ik de oerkracht van de oude loten

die straks vol glorie naar het zonlicht stijgen
en dan weer buigen naar de glazen sloten,
waar spiegelingen met de waarheid dreigen.

CLIIIVenter terrae
1 juni; Aardse schoot

Behoedzaam schrijd ik door het jonge bos,
het mes gereed tussen ivoren tanden,
het zweet als water in mijn benen handen,
de ogen wild, de haren waaibaar los.

Dan breekt de zon de laatste zwakke banden
die mij verbonden met het roestig mos
en ik bestijg het steigerende ros
dat mij zal voeren naar de koningslanden.

Daar sluit ik vrede met mijn onderdanen
en groet hen dienstbaar, met gebogen hoofd,
en eer de wetten van de loze tranen.

En eindelijk van pracht en praal beroofd
word ik weer deel van het nog niet vergane,
het kwetsbaar groen dat in zichzelf gelooft.

CLIVAdveniat regnum tuum

2 juni; Uw rijk kome

Uw koninkrijk zal in de toekomst komen
als optelsom van de gerechtigheid,
die telbaar is, het boze oog ten spijt,
omdat het loert naar heidenen en vromen.

Uw troostrijk werft een leger hopelozen
die in de kruisdood van Uw ene zoon
de kruimels vinden en hun karig loon
verdelen onder armen en leprozen.

Uw sober rijk zal niet van adel zijn,
tenminste niet in de verheven zin:
het brood ontdaan van zoetspijs en rozijn.

En in dat rijk drinkt men de ware min,
zodat het mijn vereffent met het dijn,
en nederlaag de hand reikt naar gewin.

CLVDies dormitoris

3 juni; Luilak

Die nu nog ligt te ronken in zijn bed,
de dekens niet van zich heeft afgesmeten,
die zullen wij naar oude zeden meten,
zodat zijn naam voor gek zal zijn gezet.

Met netels gaan wij hem tot ridder slaan
en zijn gerij gaan we met loof bekleden,
zodat de heks in hem zal binnentreden,
opdat zijn ijver vóór de vaak zal gaan.

Wij dompelen de slaapkop in het nat,
want ongewild gaat hij straks kopje onder,
opdat hij opfrist in het koude bad,

dat wij hem bieden bij de oude vlonder,
waar eens de trol haar onderkomen had,
de trol die weg weet met een luie donder.

CLVIIIn Festo Pentecostes

4 juni; Pinksteren

Zo is de geest in weer en wind gekomen,
een duister ruisen van ontkiemend vuur
dat zich verheft tot aan het derde uur
en dan gemompel wordt van oude bomen.

En klaterend laat men het water stromen
dat vechtend steeds weer nieuwe wegen zoekt
en in de wereld grote voortgang boekt
totdat het in zichzelf weerom zal komen.

Zo heeft de geest het volle woord gegeven
en alle talen die de wereld sprak,
verbroederden en tongen gingen leven,

van ziel tot ziel was er geen zin die brak.
Ondanks de wind die bomen fel deed beven,
was er geen vuur dat men vergeefs ontstak.

CLVIIApocalypsis
5 juni; Openbaring

Het oordeel der genade dient zich aan:
ik kan me vrij aan mijn sonnetten wijden
en in de kringloop van de jaargetijden
komt dag na dag mijn signatuur te staan.

Wellicht zal men mij hier en daar benijden
om mijn ontbonden, dichterlijk bestaan,
ontkomen aan de machtsstrijd en de waan
in dienstbaarheid om eer en macht te strijden.

Ik zag vandaag in morsig morgenrood
de hengsten woest hun merriën bestijgen
en in hun angst voor ouderdom en dood

elkander met geheven hoeven dreigen,
tотdat ze zonken in de witte boot,
waarin wij eens aan drift en drang ontstijgen.

CLVIII Verba tua
6 juni; *Jouw woorden*

Ik woon in de dood, verwijl in het leven,
juist waar ik wil groeien, brokkel ik af,
het hoofd in de wolken, de voeten in 't graf,
ten volle bereid naar niets meer te streven

en maar te verwaaien als nutteloos kaf,
dat willoos gejaagd door velden en dreven
aan gras en aan kruid toevallig blijft kleven:
zo neem ik maar toe, zo neem ik maar af.

En al wat ik zei in letters en woorden,
het gaat voor mij uit en hoedt mijn gemis
aan wat ik te vaak aan wonderlijks hoorde

in zinloos gekeuvel, gesprek aan de dis.
Maar wat mij ontroerde, het waren jouw woorden:
de rest laat ik waaien of zijn wat het is.

CLIXThaumetopoea processionea

7 juni; Processierups

Geen rouwproces is zo met zorg omgeven
als dat van rupsen die ter vuurkring gaan
en uit de vraatzucht van hun kort bestaan
geïncarneerd het eigen doodskleed weven.

Zo schuift het voorjaar op de zomer aan
als alsmaar breder maar te stil verdriet
daar al het jongvolk dat het leven liet
de zin beaamt van het vergeefs bestaan.

Gekroond, geridderd, deel van dag noch uur,
ontstaan de rupsen uit de eigen pijn,
ontbranden in het laaiend juni vuur,

dat met Sint Jan een heksenkring zal zijn,
die oproept tot een feest van korte duur,
de wanprocessie van de schone schijn.

CLXBenedicta tu in mulieribus
8 juni; Gij zijt de gezegende onder de vrouwen

Het zijn de vrouwen die het leed verdragen
en moedig kiezen voor de barensnood,
want zonder pijn verlaat geen kind de schoot,
ervaart geen ziel het wonder van het dagen.

Gezegend gij, de schutse van de vrouwen,
de avondster, de ark van het verbond,
de aardse schoot waarin een God ontstond
die dankzij u Zijn heilsplan kon ontvouwen

dat deze aarde uit het slijk verhief,
de dood het recht op mijn en dijn ontnam,
de valse aard van de verstokte dief.

Ontsteek in mij de sterke, hoofse vlam
en zie de passie voor mijn aardse lief
als zoet geheim dat u ter ore kwam.

CLXIPapaver somniferum

9 juni; *Slaapbol*

Zo ik niet aan jouw schoonheid ben verslaafd
dan toch voorzeker aan je slukse roem,
waarvan ik de vergetelheid maar noem
die pijn en hartzeer stilt en ondergraaft.

Geniet vooreerst van de wat weke bloem
die zich aan zon en volle hitte laaft,
totdat de vrucht de boze tongen staft
van nimf en muze, drinkend van haar doem.

Geen koning zal haar vruchten durven kerven
en druppels vangen van haar giftig sap,
omdat hij nacht noch duivelsbroed wil erven

uit kom en bolster van de kleine nap
om deel te hebben aan het zalig sterven:
een keurvorst doet geen onvoorziene stap.

CLXIIAcer pseudo-platanus

10 juni; Esdoorn

Uw schaduw zal mijn trouwe gade zijn
als schurend zuur mijn weke bleekheid schendt,
de zonnekam haar heetste paarden ment
en zich verlustigt in mijn zweet en pijn.

Dan zal ik zitten in geloken licht
dat uitgezuiverd door uw takken valt,
mijn innerlijk tot dun geluk versmalt,
het hart gesloten en de luiken dicht.

En willoos in mijn luiheid uitgemonnd
en deel geworden van wat mij omringt,
ben ik de vogel die zijn hangmat vond.

Ik ben de vogel die in stilte zingt
zolang de esdoorn, dankzij ons verbond,
het scherpe gif uit het azuur verdringt.

CLXIIIFestum Sanctissimae Trinitatis
11 juni; Feest van de Allerheiligste Drievuldigheid

Dit Driemanschap, van tong en taal ontheven,
dat denkt noch spreekt, niet oordeelt of begluurt,
maar lot en loop van het heelal bestuurt,
heeft de mystiek zijn mistig web gegeven.

Maar in dat web raakt niemand ooit verward
die zich bekleedt met het gezag dat weten,
in schijn verwekt, slechts ijdelheid mag heten,
daar het de geest tot argument verstart.

Laat mij maar los in het walhalla zweven
met heilige en vrije heilsprofeten
die zich bewust met ledigheid omgeven.

Het Drietel dicht de kieren van vergeten
voor sterke geesten die de taal herweven
en korven vlechten voor ondraagbaar weten.

CLXIVCaprimulgus europaeus

12 juni; Nachtzwaluw

Gedoemde vogel, wachter van de nacht,
die onverdroten durf en duister eert,
bij nacht en ontij langs de bosrand scheert,
bewaars mij voor uw ratelende klacht,

die onweerlegbaar ramp en onheil brengt.
Gij geitenmelker, paduël, ratelaar,
gij duivelsbode, trol en tovenaars,
die onbeschaamd uw helse jongen drenkt

met vette melk van heideschaap of geit,
laat nimmer uw ontwijde lokroep horen,
als ik des nachts, verdwaald in uur en tijd,

de paden zoek langs het reeds rijpend koren,
opdat ik wanklank en verraad vermijd,
want in uw roep ging menig mens verloren.

CLXVVanessa atalanta

13 juni; Atalanta

Ontheemde zuiderling die aan komt drijven
op hoge winden van verbroedering,
jij voelt de neergang en verloedering
al dag na dag als woeker aan den lijve.

De ouderdom verschraalde reeds je kleuren,
gedrevenheid versnelt jouw ondergang,
één voorjaar is voor jou al levenslang
en alles moet op stel en sprong gebeuren.

Zo zie ik je, in wilde warreling,
de eerste bruid met durf en drift belagen
tot het moment van de verstrengeling.

Jij sterft jouw dood, verstard in het behagen;
de bruid voltooit de onverbroken kring
en legt de eitjes die jouw keurmerk dragen.

CLXVI Aconitum napellus

14 juni; Monnikskap

Een monnikskap zal ik wel nooit meer dragen,
zodat ik haar geplant heb in mijn tuin,
opdat haar gif zal bijten als aluin
als ik me plaag met goddelijke vragen.

Ze mint de zon die haar ten hemel stuwt,
haar diepe blauw zal mijn onthechting schragen
als ik straks oud ben, weerloos om de dagen,
terwijl de nachtwind in mijn oorschelp luwt.

Ik zie de hommels naar geheimen zoeken
als alchemisten in de oude tijd
die speurend in vergeelde, dikke boeken

al kruiden zochten tegen haat en nijd,
het duivelskruid dat mij eens zal verzoeken
een gat te boren in mijn nap van spijt.

CLXVII Germen

15 juni; Vruchtbeginsel

Dit is des zomers grauwe achterkant
met grijs besmeurd, met baggerbruin bestoven:
zo liggen lui de vadsig natte hoven,
als aangeraakt door een leproze hand.

Het zonlicht houdt de vuile adem in
en scheert eens langs de oude lindebomen
die ruw ontwaken uit hun natte dromen:
het vruchtbeginsel druipt hen van de kin.

De stortbui heeft het stuifmeel neergeslagen,
bijeengeveegd tot vochtig gele hopen
die nutteloos en zonder zelfbehagen

en troosteloos, tot in de ziel verzopen,
niet eens meer komen tot meewarig klagen:
de zomer is ontlusterd afgedropen.

CLXVIII *Mustela putorius*

16 juni; Bunzing

Gestreepte dwaas, de schijnbalk voor uw ogen
als sprekend teken van uw overmoed
en botte moordlust, steeds belust op bloed,
gij hebt uw daden nimmer afgewogen.

En dag en nacht waart gij uw aandrift trouw,
gij hebt uw prooi vol heilig vuur besprongen
en nooit op dood en einde afgedongen,
gevrijwaard van de woorden troost en rouw.

Gij hoort te sterven op het veld van eer,
door hond of vos tot stervens toe gebeten
en tot het einde woedend in verweer.

Ik vond je dood, geheel uiteengereten,
geen schim noch waan had je van doder meer,
daar langs de weg, geplet en aangevreten.

CLXIX Sol terrestris

17 juni; Aardse zon

Het kwaken van dit ongeboren uur
behoort de stuwing van de groeikracht toe
en uit de lade van dit zwart taboe
slaat ketsend een gelouterd laaiend vuur.

Zo zet de eik voor een sintjanslot aan
en wars van angst voor de ontbonden zon
die weer de reis naar ondergang begon,
verdoen de dagen hun te licht bestaan.

Een rond en bollend, opgestoven vuur
zet takkenbossen in een rossig licht,
opdat de zon zich optrekt aan de duur

van duizend branden, doelbewust gesticht
door weerbaar volk dat hoort bij de natuur
en zich verzet tegen het wanbericht.

CLXXHora prima

18 juni; Priem

Dit eerste uur van al mijn aardse dagen
is vederlicht en door geen mens beroerd;
ik hoor de duif die in de verte koert
dat alle leed in deemoed is te dragen.

Ik schik de dingen in mijn barstend hoofd
en vul met zwijgen deze ruime morgen
die zich ontleedt in lachen en in zorgen
en zich ontrolt als aan de nacht ontroofd.

Zo zwelt de dag en stroomt over de randen
van kom en schaal en vloeit vermetel uit
en zoekt al tastend naar de lotsverbanden

van rapenkar en lekkie groentenschuit
die op het hoogtij, welgevuld met manden,
de lofzang zingen van de pinksterbruid.

CLXXIVita rustica

19 juni; Landleven

Geharde kop, bepleisterd en ontveld
door licht en zon, de zwaarte van de dagen,
die weer en wind verbeterd blijft bevragen,
alsof de wet hem valse regels stelt.

Hij heft zijn stok en groet de landerijen,
een adellijk en meesterlijk gebaar
dat won aan diepte, ieder kostbaar jaar
dat hij het graan zag kwijnen of gedijen.

De oude boer, ik zie hem dag na dag
haast bijbels trouw dezelfde rondgang maken
doorheen het land waar eens zijn toekomst lag.

Al blijft zijn oog de wolken star bewaken,
al maakt zijn lijf van oud en stram gewag,
zijn stok zal eens tot aan de hemel raken.

CLXXII *Valeriana officinalis*

20 juni; *Valeriaan*

Dit schermkruid koestert niet de eigen lust,
al weet het van de nerven der neurosen;
haar witte bloesems nijgen soms naar blozen
als men haar roemt als bron van zielerust.

Moeras en broek heeft ze als plaats gekozen,
waar onweerlegd een boze geest in steekt,
wier macht zij stil maar onvermoeibaar breekt,
opdat geen plant zijn magisch gif zal lozen.

Gewijde vleugels, ingetogen veren,
in deugdzaamheid en vredigheid ontvouwd,
in haar verstilt het dagelijks begeren.

En wie gedwee op haar beraad vertrouwt,
zal in de ziel geen evenwicht ontberen,
hoezeer de wereld scheve torens bouwt.

CLXXIIISolstitium aestivum

21 juni; Zomerzonneward

Toen Atlas zich gevoelig had vertild,
droeg hij de aardbol kreunend naar de diepte,
waarin het zwaailicht van de sterren zwiepte,
maar die nu tot een poolzee is verkild.

Toen hij de globe in de afgrond kiepte,
werd er langdurig hoog en luid gegild,
maar dat misbaar is langzaamaan verstild,
hoewel er nog een boordcomputer blipte.

Hij staat en ziet en werpt de oude waarden
maar van zich af, omdat hij niet wil dragen,
wat anderen aan bolrond fruit vergaarden.

Toen klom hij krijsend in de zonneward,
terwijl zijn roep een hooggebergte baarde.
Maar Hercules bleef naar zijn appel vragen.

CLXXIVCancer

22 juni; Kreeft, sterrenbeeld

Het bulkend sap dat in de peren stuwt,
- de pruimen opwekt tot een opwaarts boeren
wat vliegen op een verse barst doet loeren -
dat walgend van de eigen zoetheid gruwet,

dat heilig sap, bewaard in weke vaten,
herroept in mij het onbezonnen feest,
de beurtzang van de ongerepte geest,
die gulzig speurt naar onvervulde gaten.

De aarde drinkt haar eigen zoete regen
en mens en dier neemt een zoutwaterbad,
opdat de ziel zich opgeschoond zal legen.

Laat mij voldaan in dit gebolde vat
de lichtheid van het zomers welzijn wegen
en voer mij met vermetelheden zat.

CLXXV Nox sacra
23 juni; Gewijde nacht

Het maanlicht droeg het luide hondse huilen
dat angstaanjagend in een kader hing
van boomloos landschap dat voorbij de kling
geen plaats meer bood om ongezien te schuilen.

Maar toen ontspoon zich in het morgenrood
een schimmenspel van koninklijke vrouwen
die hier van schuim een schuilhut wilden bouwen,
naar vorm en maat gelijkend op een schoot.

De zonnewende zal in gramschap spreken
en neergang wacht het onbarmhartig licht
waaraan de vrouwen nagenoeg bezweken.

Een drietal heksen houdt een volksgericht
en tracht de wet met man en macht te breken,
want met Sint Jan verliest men zijn gezicht.

CLXXVII In Nativitate Sancti Joannis Baptistae
24 juni; *Sint Jan*

Zijn ziel geraakt vanaf zijn moeders schoot,
zijn naam in alle ijle uitgeklaard,
zijn mond gebeeldhouwd tot een snedig zwaard,
zijn woord tot stalen pijlpunt uitgeloot,

zo heeft hij streng Gods weg geopenbaard,
zo dronk hij water uit een boerensloot,
zo at hij sprinkhaan op zijn ochtendbrood,
zo heeft hij slechts gerechtigheid gebaard.

Weerbarstig hoofd reeds op een schaal gelegen,
nog bijtend naar het krimpens zonnewiel,
wil het sintjanskruid dopen in de regen;

beroep het tot geneeskruid voor de ziel,
bied haard en huis uw onverdiende zegen,
omdat uw hoofd onder het slagzwaard viel.

CLXXVIIICirculus magarum

25 juni; Heksenkring

Ik kruis het pad der giftige boleten
die streng vergroeiën tot een starre kring,
verwerden tot geabstraheerde ring,
van kwaad en onheil vadsig volgevreten.

Ik zet mijn stappen, zuinig afgemeten,
en schort mijn oordeel nog een wijle op
tot aan de overgang van rups naar pop
en vrees de leemte van dit aardse weten.

Wat weet ik van de rondgang van de vrouwen
die samen in het treurend berkenbos
om de verbleking van het zonlicht rouwen.

Geen heksenkruid gedijt als welig mos,
maar deemstervuur en zwarte duivelsklauwen
weerstaan het kwaad en maken onheil los.

CLXXVIII In memoriam matris meae
26 juni; Ter gedachtenis van mijn moeder

Ik heb mijn rouwkleed stilaan afgelegd,
gehoorzaam aan de roepstem van de dagen,
daar die gestreng om licht en luchtig vragen,
want in de grond ben ik een slaafse knecht.

Maar rond mijn ziel blijf ik een rouwband dragen,
want daar woont nog het wonderlijk gemis
dat soms een zweepslag in de stilte is,
al zal het deze zomer wel vervagen.

Ik zag haar graag in bloemrijke gewaden
bewonderend bij de hibiscus staan
die vol in knop, bereid tot grootse daden

tot aan de rand van overdaad zou gaan.
Ik kies met zorg maar onbeschroomd de paden,
die zij eens nam, nog lichtjes aangedaan.

CLXXIX Rosae vespertinae

27 juni; Avondrozen

Hij zweemt naar hoogmoed en genoeglijkheid,
de volle geur van avondzwane rozen
die hun verdriet om dood en einde lozen,
hun wanbegrip om de verstreken tijd.

Zo ben ik die der mensen geuren mijd,
het huis ontvlucht op zoek naar de genade
van bloem en blad in zomerse gewaden,
een roemvol schuilen in volkomenheid.

Dan voel ik mij van alle banden vrij,
dan gaan de woorden ongedwongen stromen
en vormen zich tot broze galerij

waar ze als rozen tot ontsluiting komen,
dan komen geuren onbezoedeld vrij
en monkelend verdwijnen de symptomen.

CLXXX Troglodytes troglodytes
28 juni; Winterkoning

Mijn tuin vibreert in roestig, ranzig licht
of dieper bruin dat rond mijn zomermond
reeds oog in oog met winterkoning stond,
ongrijpbaar als een wijkend vergezicht.

Hij zong te luid, de keel te bloedend rood
en uitgerekt liet hij de tonen trillen,
alsof hij bang was voor het plots verstillen
van alles wat nog enig uitzicht bood.

In deze hitte is het kwaad verpozen
en alle vogels zijn al dagen dood.
Alleen de koning weert zich in de rozen,

op zoek naar bladluis, wants en duizendpoot,
alsof hij last noch weet heeft van het boze,
gehate licht, dat straalt in infrarood.

CLXXXII Inertia
29 juni; Traagheid

Dan herbegint het sleffen van de dagen,
het moe en moeizaam heuvelopwaarts gaan,
het trage druppen van een lekke kraan,
het onherroepbaar zinloos vruchten dragen.

Het licht dat spertijd op de hielen zit
gestuwd door haast en achtervolgingswaan,
vreet zich een weg en steelt van zon en maan
een smetteloos en ongenaakbaar wit.

Ik voel de loomheid in mijn oude benen,
maar in de sterren schouw ik mijn gelijk
en al wat waard is om nog te bewenen,

ontleen ik aan de eeuwenoude eik
die renteloos van tijd en duur kan lenen,
als koning van een onaantastbaar rijk.

CLXXXIIDutmala
30 juni; De Dommel

Ik had een droom van dode vogels rapen
die ik vergaarde in een tenen mand,
maar niets verlengde mijn leproze hand,
hoe ik ook zocht naar een rechtschapen wapen.

Er groeiden schilfers op mijn groene huid,
de kleur van gal, van lebmaag en van braken.
Terwijl ik dacht aan nieuwe manden maken
vergrootte zich, in rot en dood, mijn buit.

Ik raapte wielewalen uit het gras,
aan zwart en geel kon ik determineren,
en ik besepte dat het oorlog was.

De wereld ging maar door met wanbeheren,
terwijl Dutmala in haar dagboek las,
niet meer in staat om tij en lot te keren.

CLXXXIII Verbasum thapsus

1 juli; *Koningskaars*

Ik haal mijn troost bij voorkeur uit mijn tuin,
uit alles wat daar ongevraagd wil bloeien
en regelrecht naar lucht en licht wil groeien,
waar alles geurt naar weldaad en fortuin.

Waar theologen zich alsmaar vermoeien
om beeld en richting van de hoogste kruin,
vind ik basale lagen in mijn tuin,
mystieke zaken die het woord ontgroeien.

De koningskaars, aan duister stof ontstegen,
zoekt naar de glorie van het volle licht
en komt daarna geen tegenzet meer tegen.

Ze geeft het graf een koninklijk gezicht,
degenereert de vraag naar vloek of zegen,
daar ze als kaars van recht en heil bericht.

CLXXXIV In Visitatione Beatae Mariae Virginis
2 juli; Bezoek van Maria aan Elisabeth

De tortel hoort het koeren van zijn gade
die in de ceder nest en nering vond
en de belofte van het nieuw verbond
bezegelt op de tweesprong der genade.

De wijngaard geurt en drachtig zijn de bomen
en in de schoot der aarde woelt de vrucht,
ontstaan uit woord en liefdevol gerucht:
de tortel heeft zijn bruidsvlucht al hernomen.

De vreugdetranen vloeiden naar de bron
en van de bergen kwam het heilzaam water
dat dorst en dorheid spoorlags overwon.

En op de heuvels danste even later,
met aan haar voeten sterren, maan en zon,
de jonge alma redemptoris mater.

CLXXXV Fiat voluntas tua sicut in caelo et in terra
3 juli; Uw wil geschiede op aarde zoals in de hemel

Uw wil is wet voor hemel en voor aarde:
geen vorst beriep zich op zijn hoge troon,
geen vroede vader zwoer op barse toon
dat niet Uw wil over het water waarde.

Bestendigheid vond waarborg in Uw hand,
op stenen tafels doenbaar uitgeschreven:
en kleine mensen in het nauw gedreven
beriepen zich op Uw gewaarmerkt land.

Maar alles is uit zijn verband gerukt,
de hemel en de aarde zijn ontwricht
en priesters gaan als horigen gebukt

onder het eigentijdse wanbericht
dat ieder zich aan wil en wet ontrukkt:
Uw woord verloor zijn vaderlijk gewicht.

CLXXXVIDiscrimen

4 juli; *Onderscheid*

Mijn hand verzet de zomeravondklok
en onbedacht op kwalijke gevolgen
roept dat de meute op tot een verbolgen
vertrek met wrakke kar en zondebok.

De kar trekt verder en men telt de uren
die onbeschaamd het kansspel weer herzien.
Vol zelfbeklag vervalt men in gegrien:
de troefkaart zal het gistend vat verzuren.

Wat ben ik meer dan deel van deze tijd,
dit uur dat roepend om gelijke dagen,
het minst benul heeft van het onderscheid:

het bonken van de bronzen klok verdragen
of het vergaan dat alsmaar verder glijdt,
tot het verstikt in niet gehaalde slagen.

CLXXXVIIDesiderium poetae

5 juli; Dichterlijk verlangen

Laat mij voortaan in mijn verlangen wonen,
ontlast van alles wat mijn ziel beknot,
ontheven van de dwang van rij en rot,
opdat het vrije woord mij op zal schonen.

Dit lijf is moe, ik overvroeg het lot:
geen dageraad zal op een zetel tronen
om met gezag de wolken weg te honen
die spoken in de kerkers van mijn grot.

Dit stuitend licht dat duisternis ontsluit,
bood uitzicht op vergiffenis en vrede
die zich ontvouwden voor mijn klare ruit.

Het ochtendlied brengt mij in het gerede:
laat mij ontkleed en naakt tot op de huid
de kamers van mijn vrije huis betreden.

CLXXXVIII Narratio de morte
6 juli; Het verhaal van de dood

Hij belde want het leven deed zo zeer.
Toen ben ik met hem langs de Waal gaan lopen.
Hij legde uit waar ik mijn speed moest kopen,
maar ik gebruik al in geen eeuwen meer.

Wat wist ik nog van zijn gedeukte leven.
Hij hoopte slechts op iemand met wat geld
-want schaamte was al iets wat niet meer telt-
een vriend desnoods, de rest was om het even.

Ik wilde eerst eens diepgaand met hem praten.
We liepen stil en doelloos langs de Waal;
na dertig jaar ontstonden er hiaten.

Hij sprak nog in de flower-power taal.
Ik kocht hem af met klinkende dukaten,
onwetend van de dood in zijn verhaal.

CLXXXIX Ambulatio nocturna

7 juli; Nachtwandeling

Te schamel zijn platanen van het noorden,
die onvolgroeid in dunne lanen staan
en vaag beschenen door een frêle maan
het zuidelijke roepen nooit eens hoorden.

Te aarzelend zijn ze omhoog gegaan
alsof het noorderlicht hen merkbaar stoorde
en als gesnoerd in windgestraalde koorden
ziet stam na stam mij als een spookbeeld aan.

Platanen moeten vol de hitte voelen
en meetbaar zuiver in het zenit staan,
zodat de nacht hen niet vermag te koelen.

Pas dan gedijt hun ongeknut bestaan
en gaat hun ziel op zoek naar hoge doelen,
wellicht naar mij, verdwaalde melomaan.

CXCDiscessus nocturnus

8 juli; Nachtelijk vertrek

Ik zie de trein de zwarte nacht ingaan
en later weer als lichteffect verschijnen,
wellicht om mijn vertrek te ondermijnen
dat in het teken van respijt zou staan.

Daarom ben ik de man die maar weer blijft,
in eer en deugd de vruchten wil zien rijpen,
de hand maar heft om naar de oogst te grijpen
tot sappig vruchtvlees in het lijf beklijft.

Daar sta ik dan, te week voor een besluit
en op het kruispunt blijf ik even dralen,
bereid tot verkoop van het deelbaar fruit,

van pruim en kers om zo mijn gram te halen;
maar wederom breidt zich het nachtlucht uit
dat priemend schijnt in mijn verdiepte dalen.

CXCISimilitudo

9 juli; Analogie

Mijn zomertuin verdraagt geen alziend oog
dat in facetten achter bloem en blad
de leegte ziet van het ontwaterd vat,
waar naakte feiten, strikt en analoog

versmelten tot een droog, onvruchtbaar gat:
de sluipwesp die gewiekt haar kansen woog
volgt al het noodlot van de dagpauwoog
die ligt te stuipen op het tegelpad.

Ik kijk en zie de blote feiten aan
die zich ontrollen voor mijn open ogen.
Maar wetend dat ik eenmaal op zal gaan

naar waar een mens gewikt wordt en gewogen,
heb ik mijn ogen maar weer toe gedaan:
ik heb geen boodschap aan het analoge.

CXCII Eupatorium cannabinum

10 juli; Leverkruid

De heerszucht van het koninginnekruid,
de exaltatie langs de boerensloot
- hooghartig wijf begeerd door de despoot -
de schelle lach van de verbeurde bruid,

verwerp de adeldom in blad en bloem
en laat de nectar naar ontbinding ruiken,
zoals de rietvoorns rottend in de fuiken;
ontdoe het wazig deemsterkleed van roem.

Een keur van duizendogige insecten
die kermis vierden op het bloemig hoofd
waaruit de lijklucht van de nectar lekte,

heeft het van macht en koningschap beroofd
en nederig voegt het zich bij de sekte
die slechts in dood en ondergang gelooft.

CXCIILumen ecclesiae

11 juli; Kerklicht

De zon is uit haar ziedend oog gekropen
zodat haar licht de bleke baksteen smelt
en uit de kerkers der gewelven welt
het kaarsvet dat uit kieren komt gedropen

van palm en pasen met de vensters open,
wat lucht geeft aan het jubelend gezang
dat slepend door een streng ommuurde gang
reeds dodelijk gewond komt aangeslopen.

Een jonge non, te ver van huis gedwaald,
houdt een processie met een plastic kruis,
terwijl ze steeds een litanie herhaalt

die wegsterft als een ongehoord geruis
dat van onthecht en van ontaard verhaalt:
haar godsverlangen is haar dierbaar thuis.

CXCIV Nocturnae imagines

12 juli; Nachtspinsels

De nachtwacht roept de kat die in haar ogen
het zonlicht ving van de voorbije dag
dat als een iris op de aarde lag
maar in de avond glom als mededogen.

De zwarte kat, de felste der demonen,
bekruipt het raadsel met omzichtigheid,
besluipt het scheprad der voorzienigheid,
dat alsmaar draait om rust en roest te honen.

Eerst had de dag zich mokkend volgevreten
met hitte en met onverteerbaar licht
en corpulent en vadsig neergezeten,

bedacht op donder en op bliksemschicht,
liet hij de kat, getrouw aan de profeten,
een schaduw spinnen onder dreigend licht.

CXCV Infans inquietus
13 juli; Onrustig kind

Ze kijkt je nooit eens onbevangen aan,
alsof haar ogen maar geen raakpunt vinden,
alsof haar aandacht zich aan niets kan binden,
haar blikken steeds in schilfers licht vergaan.

De woorden vallen hortend uit haar mond,
een snelle stroom van eindeloos herhalen.
Maar als je luistert naar haar klaagverhalen
voel je de pijngrens van haar ondergrond.

Ik laat haar ogen in de ruimte dwalen
en vang haar woorden in mijn ruime net
en meet de diepgang van het eigen falen.

Dan wordt ze stil en weg ebt het verzet
dat even de hysterie leek te halen,
maar nu voorgoed ommuurd ligt ingebed.

CXCVII In principio creavit Deus coelum et terram
14 juli; In het begin schiep God hemel en aarde

De ochtend heeft het duister uitgespuwd
en naar de einder vluchten grauwe wolken
die overhaast het hemelruim ontvolken,
terwijl de valwind in zijn afgang luwt.

Dan gaat het oosten als een oester open,
uit de bokaal verrijst een rode zon
die wentelt in haar prenatale bron,
terwijl zij zich in bloed en vuur laat dopen.

Hij heeft met ingehouden stem gesproken,
het nieuwe licht gelaten afgestaan
en zo het zegel van het niets verbroken,

opdat Zijn geest, gezant van zon en maan,
die alle luister gloedvol heeft ontstoken,
met ons voor altijd hand in hand zou gaan.

CXCVIII Luna cauta

15 juli; Behoedzame maan

De maan is zedig in haar vlies gekropen
en dempte kuis haar sensuele licht,
omdat men haar van kwade trouw beticht
nu alle paartjes langs de vloedlijn lopen,

de ogen op het ander lijf gericht,
de poriën als kraaienpootjes open,
nu hart en ziel tot lust en liefde nopen.
Zo dempt de maan haar nachtelijk bericht.

Wat is de zin om hier alleen te staan
op vochtig zand van de geweken zee
vol verre schepen die naar nergens gaan.

Ze nemen mijn gewekt verlangen mee
en bieden het celibatair de maan
die mij wil vangen in haar zucht naar twee.

CXCVIII *Et benedictus fructus ventris tui, Jesus*
16 juli; En gezegend is Jezus, de vrucht van uw schoot

De duif zet zich behoedzaam in het raam
en kijkt naar haar die zwijgend in gebed
niet op geruis van aardse vleugels let.
Dan koert de duif melodieus haar naam.

Ze kijkt verstoord en treurt om het verlet
en sluit de ogen om weer op te gaan
in haar gebed, maar het gekoer houdt aan,
totdat de duif zich op haar schouder zet.

Dan voelt ze hoe de geest van durf en dood
de grote woorden in haar wezen legt:
een levend licht dat opvlamt in haar schoot.

Ze buigt het hoofd, er hoeft niets meer gezegd,
want dit geheim is zo oneindig groot,
dat ze haar lot maar in Gods handen legt.

CXCIXInfinitem
17 juli; Grenzeloos

Dit water vloeit vanuit een vrij verleden
en grondeloos stuwt onverstoord de bron
die na de ijstijd met haar vloed begon
en moeiteloos dit grensland heeft doorsneden.

Het hoge dwaallicht van de fletse zon
wijst mij de beek en stuurt mijn lome schreden,
omdat ik strikt de voortgang heb beleden
van al wat zich ontworstelt aan de bron

die alles voedt wat in dit stroomgebied
de voertaal spreekt die ik het liefste hoorde,
zoals het hoge, witgepluimde riet

dat gretig groeit op de verheven boorden
en stemloos wuift naar een beknot verschiet,
maar toch gehoord wordt in de verste oorden.

CCMantis religiosa
18 juli; Bidsprinkhaan

Als God in Frankrijk zag ik je regeren,
jij wolf in schaapsvacht, vos die passie preekt,
jij die de draak met ware vroomheid steekt,
jij schandvlekt mijn berouwvol miserere.

Schijnheilig vouw je de geknikte poten
en roerloos schouw je de verdwaalde mier
om onbewogen als de valkenier
de kans op prooi geduldig te vergroten.

Onopgemerkt kom jij de zomer door,
gelijkend op de geest van bloem of blad,
of op de monnik in het eenmanskoor.

Maar of jouw klauw nu vriend of vijand vat,
jij bleef de prooibeluste carnivoor
die vroomheid als vermomming nodig had.

CCIPopulus tremula
19 juli; *Ratelpopulier*

De windveer vangt de trilling van de lucht
en deelt ze op in duizend bijgeluiden
die op de geest van kort verlangen duiden,
zoals het horten van een lange zucht.

Ik sta en zie en monster de getijden
en wik de zin van de voorbije jaren
en weeg het nut van hebben en vergaren
en laat het rouwkleed van mijn schouders glijden.

En lopend langs de boorden van de beek
die zedig schuilgaat onder populieren,
herkenbaar beeld van mijn geboortestreek,

liet ik mijn weemoed op de windvang vieren,
terwijl de veldgeest naar mijn tranen keek
die voluit stroomden uit mijn droogste klieren.

CCIII In festo Sanctae Margaritae virginis et martyris
20 juli; Margriet

Margriet slaat weer de sikkel in het koren
en maant de zomer met haar sterke hand,
opdat de oogst zich buigt naar zak en mand
en stro en hooi zich optast tot een toren.

Van aar en halm gaat nog geen duim verloren
als men haar jaarfeest maar in ere houdt,
want talmend graan wordt ongewogen goud,
waar zij de zon gewekt heeft en bezworen.

Legenda aurea, wil ons verhalen
van Sint Margriet, haar ongeremde moed,
opdat haar kracht in ons zal nederdalen

als wij ons drenken met haar heilig bloed.
Gevuld zijn dan de kruiken en de schalen
van ziel en lichaam met genezend zoet.

CCIIIFrumenti anima

21 juli; Korengeest

Het koren heeft de loftrumpet gestoken,
met luider stem de ochtendgroet gebracht
en halm naast halm, welhaast met man en macht,
het oogstgeheim met doem en dauw doorbroken.

Verdoolde geest die met een vals genoegen
het vallen van de laatste garf wil zien,
ontspook mij met uw stemloze gegrien
nu heel dit leger kraakt tot in mijn voegen.

Laat staan die kring van onbestoven koren
als offer aan de ingesnoerde geest,
die vluchtig is en evenmin te horen,

de plantenziel die als een mager beest
het recht op aanzien kermend heeft verloren:
armoedig kind dat rechtens aren leest.

CCIVAlauda arvensis
22 juli; Veldleeuwerik

Gij kroonprins van de hoogste ijdelheid,
de piccolo van zondorstoven velden,
toen ik de roven van mijn kindsheid pelde:
ook ik heb mij aan driest en ver gewijd,

als Daedalus die beide vleugels schroeide.
Zo hebt gij mij tot hoge vlucht verleid,
maar in mijn opgang zag ik spot en spijt,
omdat mijn stem niet in de vuurgloed gloeide.

Gehard in de klaroenstoot van mijn dagen
zal ik wel nooit meer naar de wolken stijgen.
Te zeer bezeten van het eigen klagen,

te zeer gewend te buigen en te nijgen,
te zwak om nog een boodschap uit de dragen,
zal ik sonnetten tot een jaarkrans rijgen.

CCVLeo

23 juli; Leeuw, sterrenbeeld

Gekluisterd in een kooi van hitsig licht
verlegt de leeuw zijn luiheid met het uur
en uit zijn ogen druipt een kwijnend vuur
dat uitsterft met het ritsen van de zicht

die trage gaten in de rogge slaat
en bij het vallen van het rijpe koren
denkt reeds de boer aan nieuwe, verse voren
waardoor hij straks weer naar het herfstland gaat.

Zo sluiten boer en leeuw een vast verbond
en wars van bieden en van handgeklap
betreden zij de dagen van de hond

en drinken samen uit de volle nap,
de boer, de leeuw, het jaargetijde rond,
het zweet en bloed. Als ongezuiverd sap.

CCVINox sapientiae

24 juli; Nacht van wijsheid

Wie vaart er wel bij hoge priemgetallen
die tot voorbij het onuitspreekbaar gaan,
die als gedrochten in een logboek staan
en onderwijl het klein plezier vergallen.

Sluiks zag ik Venus flirten met de maan
in deze nacht, vervuld van zoete gallen
die lichtend uit de weidse hemel vallen,
als tegenwicht voor wetenschap en waan.

Ik sta en zie de krijtlijn van mijn leven
die onverstoort naar het oosten trekt
om daar een nest van hoopvol licht te weven,

terwijl de zon de eerste vogels wekt.
Ik zal de nacht het hoogste aanzien geven,
daar mij de wijsheid door de vingers lekt.

CCVIII In festo Sancti Jacobi apostoli
25 juli; Jacobus de Meerdere

Hij wilde prijken aan Zijn rechterhand,
de broer, discipel van de nieuwe koning,
en met Johannes deelde hij de woning
van Hem die eens zal heersen in dit land

dat grenzeloos is tot de verste hoeken.
Hij dacht aan heil dat je met ogen ziet
en dat zich voordoet in het aards verschiet,
zoals het staat beschreven in de boeken.

In Compostella rust zijn moede hoofd,
dat door Herodes van de romp gescheiden
- opdat zijn geest voor eeuwig werd gedooft -

gedachten ving van dorsten en van lijden
voor pelgrims die vergeving is beloofd
als zij zich braaf aan barre tochten wijden.

CCVIII In festo Sanctae Annae matris Beatae Mariae Virginis
26 juli; Anna moeder van Maria

Mystieke moeder die mijn nachten klaart
met zwenkend maanlicht dat mijn wezen raakt,
en moe en nog maar halvelings ontwaakt,
vang ik het beeld dat door de nanacht waart.

Mijn moeders naam heb ik in u gehoord,
te drieën stond gij op haar vrome kast
waarvan het teken reeds is weggekrast,
verdwenen naar het vage, verre oord

waaraan geen mens in leven raken kan.
Ik zal de nachten in een roes doorwaken
en tarwe zeven in de ronde wan

om onvergankelijk fortuin te maken,
zodat ik in haar welzijn delen kan.
Verzurend brood zal ons als manna smaken.

CCIX Vita rustica
27 juli; Landleven

Zijn trage hand, dooraderd en verweerd,
betast de flanken van de oude koe
die zich bedaard, het leven meer dan moe,
van al het druk gedoe heeft afgekeerd.

Ze staat daar maar naar weer en wind te kijken,
geen duit meer waard, te schonkig en te mager,
zelfs in de ogen van de botte slager
die wel wat ziet in virtuele lijken.

De boer verjaagt de duistere gedachten
die alsmaar malen in zijn oude kop.
De dodenkar moet je met zorg bevrachten

met Prediker en het verhaal van Job,
die nimmer leurden met hun zwartste klachten,
want lucht is lucht en op is simpel op.

CCXRattus rattus

28 juli; Zwarte rat, rioolrat

Dat men de pest heeft aan de zwarte rat
komt zeker door die oude spookverhalen
die ziek en dood in soort en ras vertalen,
terwijl men slechts een bruin vermoeden had.

Ze huisden graag in middeleeuwse steden,
die vuilnisbelten van ontredde ring,
waar dood met leven naadloos samenging,
barmhartigheid met voeten werd getreden.

Dat ik de rat mijn zegen heb gegeven,
komt voort uit alles wat mijn ogen zagen
aan haat en dood die broederlijk verweven

in volgestorte massagraven lagen.
Zolang die deernis aan mijn ziel blijft kleven
mag deze rat aan mijn geweten knagen.

CCXIMelandrium album
29 juli; Avondkoekoeksbloem

Gij vleesgeworden nachtelijke bloem
die in de nanoen pas uw kelk verwijdt
en hopen op wat nachtelijk respijt,
de poorten opent naar rurale roem,

wie weet of gij van licht of duister zijt,
de dag aanbidt of de verdorven doem,
sta toe dat ik mijn twijfel strikt benoem:
zijt gij aan duivel of aan God gewijd?

Hebt gij uw licht van zon of maan gestolen,
waarom staat gij langs oude stille wegen
waar ook de zielen der verdwaalden dolen?

Vandaag kwam ik uw witte schoonheid tegen
en ik heb u ten hemel aanbevolen,
uw lichtheid kruist met God de blanke degen.

CCXII Primo mane

30 juli; Vroeg in de ochtend

Op hoge poten reed Uw kar voorbij
en ratelde op starre, houten wielen
tot mij de schellen van de ogen vielen
en ik de sleur zag van mijn slavernij.

Ik heb mijn dagen aan U opgedragen,
het ora et labora nageleefd,
Uw heilige geboden nagestreefd,
maar wat mij rest, zijn uitgedoofde dagen.

Ik keer mij om, gekluisterd aan mijn bed,
en denk de dingen van een kale morgen,
die mij weer manen tot een diep verzet

dat ooit voor zin en nieuw elan zal zorgen.
Ik zoek de keerzij van mijn eigen wet
om zo mijn ziel te bergen en te borgen.

CCXIIIDutmala

31 juli; De Dommel

Ik heb de morgen uit zijn honk verdreven,
want aan Dutmala wijd ik deze dag
en aan de dauw die in het dunste rag
reeds tekens van vergeving heeft geschreven.

Het teder licht vervluchtigt mijn beklag
dat mij naar deze luwte heeft gedreven,
waar alles geurt naar onbedorven leven
en dankbaar rilt in koninklijk ontzag.

Tot aan mijn navel waad ik door het gras
en volg het water dat mijn hoop zal gronden,
slechts met Dutmala loop ik in de pas.

In haar heb ik het recht op troost gevonden
en alles wat in mij ontkerstend was,
heeft zij met lijnwaad vorstelijk omwonden.

CCXIV Calix ultimus

1 augustus; Het laatste glas

Zij legt haar hand op mijn ontspannen schouder
als wij nog talmen op het leeg terras
en kijken naar het snel vergelend gras:
zoals de zomer worden wij maar ouder.

En de rivier die eerst als marmer was,
laat rimpels zien en het wordt stilaan kouder
en de vermoeide restauratiehouder
loert al verholen naar ons slinkend glas.

We snuiven diep de geur van hooiend gras
dat zienderogen bruiner wordt en ouder
en spreken niet, de tijd stukt rond zijn as.

Ervaren neemt de restauratiehouder
een kloek besluit en ruimt ons laatste glas.
Haar hand glijdt weg van mijn verkrampde schouder.

CCXVPanem nostrum quotidianum da nobis hodie
2 augustus; Geef ons heden ons dagelijks brood

Het brood des levens vult de kinderhand
maar mondjesmaat, zie de ontwende magen
die dag na dag de deernis moeten dragen,
verstopt in bedelkorf of sprokkelmand.

Dit platte brood van gulheid en genade
dat ongedesemd in de oven gaat,
ontkent de roep van botte overdaad,
maar wekt de vraatzucht van de vetste maden.

Die zullen vrolijk aan de welvaart knagen
als straks de knecht komt met zijn bakkerskar
en bergen brood voor overvolle magen,

opdat de strengheid van de grote nar
de vraatzucht fier naar het schavot zal dragen,
beschaamd gezeten op de dodenkar.

CCXVI Controversia aestiva
3 augustus; Zomerse tweespalt

De zomer rolt de rode loper uit,
schuift zo de huiver verder in de tijd
terwijl het smoorlicht door de hoven glijdt,
een schaduw werpt op mijn te bleke huid.

Dan pronkt de raaf in onversneden wit
met veren die haar rechtens toebehoren
en op de scheidslijn trekt een stoet van koren
ontstemd voorbij aan 't scheldend erelid.

Hoe eindeloos zijn de augustusdagen
door hitsig licht en hemelsblauw bevrucht,
maar vrij van schuld en transparante vragen,

omdat de hitte, voor zichzelf beducht,
het lichaam drukt, dat zuchten mag noch klagen,
terwijl de ziel het hart al tierend lucht.

CCXVIITres domini impigri
4 augustus; Drie ijverige heren

De duivel heeft de hitte opgebraakt
vanuit de felheid van zijn vlammen
en ieder die de hemeltaal kan lezen,
ziet dat de zon de aarde ziedend raakt.

Beladen met het zware boek der wet
en zwetend in hun strakke, zwarte kleren,
gaan traag drie starre, diep gebogen heren
het spoor dat streng door God is uitgezet.

Ze zwoegen verder en ze spreken niet
omdat de waarheid in hun koppen zit,
het woord geen krimp van draai of twijfel liet

aan 't feit dat deze hete zendingsrit
de zin ontknoopt van het voorzeggd verschiet,
nu satans wrake op de dakvorst zit.

CCXVIIIKrajina

5 augustus

De oogstmaand leurt met uitgedoofde dagen
die reeds geraakt zijn door het boze oog
dat wel en wee met welbehagen woog:
hoor hoe de tortels in de lorken klagen.

Ik loop ontregeld door mijn zomertuin
en aan mijn boomschors schurken zich de vragen
die herfst en weemoed lijdzaam in zich dragen,
ik zie de voortgang van het dreigend bruin.

Maar erger is het zeuren in mijn ziel
veroorzaakt door het juichen der soldaten
om een granaat die op een marktplein viel

waar mensen vrolijk op terrasjes zaten.
Zo draait de treurnis aan het zonnewiel
en vult uit weezin al mijn zwarte gaten.

CCXIXHiroshima

6 augustus

Hiroshima, hef uw ontvleesde handen
en toon de wereld uw verslagenheid,
opdat de zee zich vullen zal met spijt
die uit zal dijen over alle stranden.

Hertel de sterren en herschik de maan,
opdat ze licht aan ootmoed zullen paren
zodat de zon gerechtigheid zal baren,
die aan geen graf of zerk voorbij zal gaan.

Een oude vrouw hanteert de ronde wan
om rijst en vliezen van elkaar te scheiden
en in de boomgaard staat haar broze man

te vegeteren in het grote lijden
dat hij nog alsmaar niet bevatten kan.
De vrouw schept rijst en water in een pan.

CCXXGentiana pneumonanthe
7 augustus; Klokjesgentiaan

Haar bloemkelk is een zweepslag voor de ogen,
zo blauw verrast de klokjesgentiaan
die hier niet eenzaam in het wild moet staan,
maar in een schuilkerk onder ranke bogen.

Want blauw dat dieper gaat dan ons geloven
behoort te kwijnen in een gouden kooi,
verheven boven laag en aards allooi,
met geurend stuifmeel goddelijk bestoven.

Dit kijken doet vanuit de nerven pijn
omdat het deel wordt van het diep begeren,
het stil en zwijgend uit het lichaam zijn,

dat ik herken van ingetreden heren
die rond monstrans, voorzien van goede wijn,
het hemelsblauw als suikerbrood verteren.

CCXXISancta Maria
8 augustus; Heilige Maria

Wie heilig is, vreest niet de vraat der dagen
die schrokt aan iedereen die eindig is
en deel wordt van het eeuwige gemis
dat slinkend krimpt tot uur van ruchtbaar klagen.

Ontstegen vrouw die in de hemel is,
voorgoed aan tijd en eindigheid ontkomen,
zie op ons toe, ontziel de kwade dromen
en schenk de nachten uw bekommernis.

Wie moeder is, hoort niet gestelde vragen
die in het hart van kinderen ontstaan
en nimmer komen tot vervulbaar klagen.

Zij hoort mijn luide blaffen naar de maan,
zij zal mijn bede hoog op handen dragen,
geen loze vraat knaagt nog mijn dagen aan.

CCXXII Caniculares

9 augustus; De hondsdagen

Het speeksel van de teef druip in de goot,
zo vadsig lui drukt mij dit hondse weer,
dat als een diep en uitgeleuterd zeer
gevangen zit in de gekrompen schoot

die oproept tot een schraal en droog begeren
van alles wat naar dood en rotheid ruikt
zodat men niet meer weet wat redt of fnuikt,
hoe men de hitte uit het lijf moet weren.

In natte kelders druip het durig vocht
langs naakte muren kletsend naar beneden
en ik die juist mijn laatste droom verkocht,

een klagend vers dat rolde van de treden,
werd door de dolle teef te vaak bezocht:
haar speeksel kleeft als plaksel aan mijn leden.

CCXXIII Laurentii imber
10 augustus; Laurentiusregen

Het stukkend vallen van onstuitbaar gruis,
onhoorbaar suizend door de zomerlucht,
is voor het oog een meetbaar klein gerucht
van witte stippen boven haard en huis.

Ik sta en zie in deze oude nacht
de eeuwen als een kinderhand gevuld
met zoete wensen en met ongeduld,
alsof ik nog met reden op iets wacht.

Geef mij een teken als het morgenlicht
de randen schuurt die rond de verte staan,
dan doe ik nu de ogen maar weer dicht.

Gehaaste schilfers voor een starre maan,
zo wordt mijn ijdelheid weer uitgelicht;
het blinde kind roept vuur en vonken aan.

CCXXIVSalix alba
11 augustus; Schietwilg

Verweerde boom die met zijn zilvervloot
het ruisen van de zwakste winden vangt,
maar aan de maan zijn weke weerschijn dankt,
jij was mijn oerbeeld bij de boerensloot.

En glorievol, geleewiekt noch geknot,
ontkwam jij aan de trekkracht van de aarde,
terwijl jij nesten drinkbaar licht vergaarde
die aan jouw stam in glans zijn uitgebot.

Jij was mijn hoeder als nieuwsgierig kind,
toen ik het wezen van dit land verkende
en langs de sloot, waar menig spoor begint,

weer zinloos achter jonge eenden rende.
Dan hoorde ik je kreunen in de wind,
zodat ik vroeg aan onafwendbaar wende.

CCXXVMeditatio

12 augustus; Overweging

Ik heb de morgen lief om al wat stil
herleeft en dralend uit zijn koker komt,
om het geluid dat opkomt en verstomt,
daar het nog niet de volle aandacht wil.

En als de zon het oosten zuiver gomt,
groet ik het licht dat nog wat koud en kil
het heft in handen neemt, onhoorbaar stil
de einder vult en zich tot handpalm kromt.

De dag rust even in dit klein moment
en keert zich rollend in zijn wollen bed,
en ik, de ziel tot in de grond verwend,

ben niet de man die op de dreiging let
die reeds verbolgen naar het westen rent
en daad en droom in lichterlaaie zet.

CCXXVIAurora

13 augustus; Dageraad

De ochtend rilt nog van de kille nacht
die onderhuids de herfst reeds heeft bevolen
in ochtendrood, haast in zichzelf verscholen,
dat op het keerpunt van zijn kansen wacht.

De gele ringen op het krimpens blad
zijn vege tekens van het kerend tij
dat de volkomenheden van de mei
nog kort geleden zichtbaar in zich had.

Als Hyperions dochter zich verslaapt,
de ogen toe, nabij het open raam,
haar minnaar lui, met overgave gaapt,

scandeert de morgen haar vergulde naam.
Terwijl de maan de laatste scherven raapt,
ontvlamt Aurora bloedrood in haar blaam.

CCXXVIIISignum magnum
14 augustus; Een groot teken

Verheven vrouw die met de zon gekroond
en aan de voet de volle, nieuwe maan
uit ootmoed naar de hemel is gegaan
en met een kroon van sterren werd beloond,

uw teken is voor mijn begrip te groot,
daar God er weer de hand in heeft gehad,
- voortdurend kruist Hij mijn geëffend pad -
die leven schept uit sterveling en dood.

Geleid mij op mijn onvoorziene reis,
behoed mij voor de nakende gevaren,
voor drijfzand en voor wakken in het ijs,

laat mij de krijtlijn van het pad bewaren,
zodat ik later, zwak maar oud en wijs,
in uw erbarming snikkend zal bedaren.

CCXXVIII In Assumptione Beatae Mariae Virginis
15 augustus; Maria Tenhemelopneming

Zo vederlicht is zij naar God gevaren
dat zij van zorg en zwaartekracht ontdaan
de opgang naar het divinaal bestaan
uit de humane diepgang kan verklaren.

Dit hoogfeest zal de hoge toon bewaren
van haar die werd geroepen tot het licht
dat uitstroomt in een hemels vergezicht,
waarin de lucht voor altijd op zal klaren.

Door engelen gemaand, bleef ze maar zwijgen
en boog het hoofd, maar hoorde nog het woord
dat Gabriël vol eerbied deed ontstijgen

aan wil en wet en door de hoge poort
kwam zichtbaar licht dat weer gewicht zou krijgen
door deze vrouw, wier glorie in ons gloort.

CCXXIX Paenitentiae aura
16 augustus; Briesje van berouw

De wind heeft uit een vreemde ruif gevreten
en kauwt gelaten op het eigen zeer,
terwijl de nacht nabij de grote beer
de kerven telt in het gekweld geweten.

Een vlaag komt op en draagt de roep om meer,
maar kan de onmacht aan haar falen meten
en lusteloos op haag en hof gezeten
buigt ze het hoofd en laat de vleugels neer.

Dit waaien is een overdraagbaar wuiven
dat in de diepte van de put ontstaat
en als het koeren van onthoofde duiven

in niemandslanden zacht te pletter slaat.
Laat deze nacht mij veilig overhuiven,
ontzie mij in mijn liederlijke staat.

CCXXXRubus fruticosus

17 augustus; Braam

Een bronstig donker als van marterogen,
nog rijpend in de schaduw van de haag
waar zonlicht niet meer komt maar wel gestaag
een strelend zuchtje wind van mededogen

een ruisend feest van oogst en volheid viert
en zwarte vruchten haast erotisch blinken,
van blote lust de eigen zoetheid drinken,
terwijl het maanlicht door de wolken kiert.

Ik huil de nacht als in een klaaglied aan
en pluk de vruchten met mijn grove handen,
waarin ze steeds weer reddeloos vergaan,

als weke boten die op rotsen stranden,
omdat ze koersten op de valse waan
dat felle toortsen eeuwig zullen branden.

CCXXXII Infans mirus

18 augustus; Wonderlijk kind

De winden heersen in zijn ruime hoofd
zoals het zuchten waart door zomers koren,
als uit het niets en zonder zin geboren,
in doen en denken van een doel beroofd.

Hij stapelt stenen tot een hoge toren
die onverwacht om niet in puin vervalt,
waarna hij krachteloos de vuisten balt
en een onhoorbaar hoge schreeuw laat horen.

Ik kijk verwonderd naar dit buigzaam leven
dat lief en leed aan lust en onlust paart,
maar onverstoorbaar naar een doel blijft streven.

Ik volg hem als hij naar de hemel staart:
voor hem komt daar een luchtkasteel tot leven,
daar waar mijn oog een onweerswolk ontwaart.

CCXXXII Perpetuitatis hora
19 augustus; Uur van bestendiging

Dit vleugje wind dat halm en blad beweegt,
beweegt niet zelf, beweegt alleen de lucht,
bezielt, bevrucht het ochtendlijk gerucht,
dat alle smetten uit mijn doolhof veegt.

Ik hoor mijn lief die ingehouden kucht
en wakend slaapt, de bijgeluiden weegt,
terwijl haar hart zich van behagen leegt,
omdat geluk nooit meer is dan een zucht.

Ik denk aan haar en schouw mijn kleine tuin,
die op dit uur een bron van vreugde is,
al neigt het groen al onverdekt naar bruin.

De halm, de tuin, mijn lief en mijn gemis
bestendigen mijn onberoerd fortuin:
dit uur is mij, de vogel en de vis.

CCXXXIII In festo Sancti Bernardi abbatis et Ecclesiae doctoris
20 augustus; Bernardus

Hij taalde niet naar uiterlijk vertoon
als macht en aanzien, aardse ijdelheden,
maar als een vorst heeft hij het woord beleden
en voor de eenvoud vond hij taal en toon.

Voor kerk en volk was hij als kruid en zout,
dat aan hun voedsel kracht en smaak zou geven.
Als een profeet deed hij het woord herleven
en stuwde het voorbij het duizendvoud.

Zoals de ceder op de Libanon
vermeerdert zich de geest der rechtgeaarden
en wat eens als een sprankje licht begon

waarvan hij gensters in zijn ziel vergaarde,
vergrootte zich tot een bezielde zon
die uit het duister nieuwe luister baarde.

CCXXXIV Aves advenae devocans
21 augustus; Roepende trekvogels

In droom en daad zijn wij vermoeide zwanen,
twee schaduwen, verstrijkend over land;
de groene wei verdort tot korstig zand,
de nieuwe dag ontbloot bewolkte wanen.

In hart en hoofd zijn wij ontaarde raven,
vanuit den vreemde nooit meer aanbeland;
het avondlicht kruipt naar de verste rand
en vult de lucht: een zeilschip en een haven.

Wij zijn in liefde met elkaar verbonden,
wij varen verder, kijkend naar de lucht,
en spiedend naar de uitgeleefde gronden,

waar klank en echo van het oud gerucht
ons roepend opwekt, als uit duizend monden
ons heimwee stuwend naar de laatste vlucht.

CCXXXV *Vespa vulgaris*
22 augustus; Wesp

Verweerde wesp, gehegeld om je luiimen,
als ijveraar en ongenode gast
bezorg je vaak molest en overlast
door zomerse terrassen af te schuimen.

Al duizend maal aan wild gemep ontsnapt
blijf je maar horig aan het vloeibaar zoet
en de verslaving die je driestheid voedt
heb je geniepig van een junk gegapt.

Ontaarde wesp, zorg voor je larvenbroed
dat in het nest op verse vliegen wacht
en snel zal sterven aan jouw zucht naar zoet.

Geplette feeks, veel eerder dan verwacht
ben je gemept, een hoopje gelig bloed,
terwijl het volk om moord en doodslag lacht.

CCXXXVIHeracleum spondylium
23 augustus; Bereklauw

Behaarde reus uit ijverzucht ontsproten,
tot ongeremde groeikracht aangezet,
opdat geen mens je drift naar macht belet,
je hebt de aandrift van de aardse groten,

die brood onthouden aan de disgenoten
en zoekend naar hiaten in de wet,
zodat geen hond op hun gekonkel let,
de eigen ruimte mateloos vergroten.

Als Goliath, de rijzige gigant,
met steen en slinger feilloos neergeveld
door Elhanan, in Davids roem verzand,

zo ben jij al bij voorbaat uitgeteld,
als je beroerd wordt door een koele hand,
zodra de winter zich in mildheid meldt.

CCXXXVII Oryctolagus cuniculus
24 augustus; Konijn

Gij rammelaar, gij landgraaf van de wrang,
gij die de moeren rustig laat betijen
als ze gemeenzaam in het kruid laveien,
gij kent de wet van groei en ondergang.

Gij schemerdier, beroofd van mededogen,
omdat men u van zwarte kunst verdacht,
gij kiest de vrijplaats van de milde nacht
om schim te zijn voor bloeedoorlopen ogen.

Zodra de groep gevoed met draf of netel
de dag begroet, laat gij uw roffel horen
en onverwijld, want gij zijt nooit vermetel,

voert gij het voetvolk langs gemerkte sporen
weer spoorlags naar de onderaardse ketel,
waar vos noch uil de dagrust zal verstoren.

CCXXXVIII Virgo

25 augustus; Maagd, sterrenbeeld

Haar buik zal duurzaam zoete vruchten dragen,
in haar bewaarschoot wacht het rijpend zaad
dat bij zal dragen aan de overdaad,
als straks de akkers om ontruiming vragen.

Maar in de droogte van de dode dagen
die ongezadeld door dit hoogtij gaan,
spreek ik alvast de wintervoorraad aan,
al weet ik dat ik straks vergeefs zal klagen.

Zo is de maagd een wisselvallig teken,
omdat ze het verlangen niet verstaat
van boeren om het zegel te verbreken,

om snel te nemen wat te wachten staat
en later moe, op schoonheid uitgekeken,
zichzelf te schamen voor hun ruime maat.

CCXXXIX In memoriam matris meae
26 augustus; Ter gedachtenis van mijn moeder

Ik heb vandaag weer bij je graf gestaan
en dacht dat alles maar verloren ging,
dat de verhalen van de sterveling
tot wuivend gras en vogelroep vergaan.

En luisterend naar alles wat je zei,
de stemmen uit het naamloos niemandsland,
proef ik de leegte van de overkant,
al heb ik nog de liefste aan mijn zij.

We waren samen en we spraken niet
en zwengelden de waterpomp maar aan,
omdat men hier de planten trouw begiet

die kwijnend op de dorre graven staan.
Zij hebben niet voldoende aan verdriet
en nu en dan een afgedwaalde traan.

CCXLHora tertia
27 augustus; Terts

Weer heeft een dag de vleugels uitgeslagen
en weerloos drukt de morgen op het veld.
Alsof de wet der tederheden geldt,
zo windloos stil omarmen mij de hagen.

Laat mij de diepgang van dit dagdeel eren
in bruidsgezangen die ten hemel gaan,
laat mij herschapen in de koorbank staan,
bevrijd van lust en dagelijks begeren.

Zo zal ik deel zijn van Uw scheppend wezen
en woorden vinden die ik nimmer vond,
daar ik Uw handschrift nauwelijks kon lezen,

nog te gericht was op de aardse grond.
Zo zal ik nimmer in mijzelf verwezen,
alsof ik buiten wet en wereld stond.

CCXLI Avium mors
28 augustus; Vogeldood

De vogeldood die door augustus waart
- alleen de spreeuwen trekken heen en weer
met in hun koppen maan en grote beer
die hen geleiden op hun wilde vaart -

die vogeldood herroept in mij het zeer
der eindigheid, maar wat mij zorgen baart,
is dat geen mens een voetafdruk bewaart,
omdat hij streeft naar lopen op het meer.

Geen mens heb ik ooit naar de kroon gestoken,
geen sterveling tot in het hart geraakt
en nimmer heb ik wet en woord gebroken.

Mijn altruïsme is te vaak gelaakt,
door drukke heren slinks en sluw gewroken:
hun dode vogel heeft vergeefs gekwaakt.

CCXLII Vita rustica
29 augustus; Landleven

Het stuifzand knispert in zijn oude mond
als hij bestoft de akkerlanden schouwt
waar door de zon een praalgraf is gebouwd
in de verdorring der verkorste grond.

Hij buigt en voelt de klompen harde aarde
die nu als stenen wegen in zijn hand,
terwijl het voorjaar dit vervloekte land
veel nattigheid en ongenoegen baarde.

Hij keert zich om en zoekt de oude wegen
die buigend langs de smalle veldbeek gaan,
want daar komt hij geen bermtoeristen tegen

die zich onttrekken aan de zomerwaan
van witte hitte, slechts de dood genegen,
en zich onthullen in hun hol bestaan.

CCXLIIDutmala
30 augustus; De Dommel

De wereld ving een druppel vloeibaar licht
die uit het oog der tijden kwam gedropen
en rustig ging de aardse schede open,
weergalmde na de eerste bliksemschicht:

Dutmala had haar kronkelpad gevonden,
een zoekend stromen, tastend richting noorden
en alle oevers die haar toebehoorden,
ontplooiden zich tot rijke weidegronden.

Dutmala bleef haar groene bruidstooi houden,
millennia bleef ze haar wezen trouw
in volle hitte en in barre koude.

En ik die eens haar noodklok luiden zou,
volhard maar in de keerkring van het oude,
daar ik de dingen averechts beschouw.

CCXLIV Dies natalis matris meae
31 augustus; Verjaardag van mijn moeder

Dit is de laatste van de trage dagen,
alvorens wij de milde tijd ingaan:
septemberlicht met nevels voor de maan
en webben die geen rechtstreeks licht verdragen.

De onrust grijpt de zwaluwen reeds aan
die roepend langs de hoge huizen scheren
en zo het ritme van het reizen leren
voordat ze spilziek op de vleugels gaan.

Dit is een dag van krijgen en van geven,
van eerbied en gedenken, jaar op jaar,
opdat de tijd nog wat respijt zal geven.

Zo wordt een mens zijn eindigheid gewaar,
zoekt hij naar rafels om het kleed te weven
dat hij zal dragen op de dodenbaar.

CCXLVMensis autumnalis

1 september; Herfstmaand

Septemberlicht in duurzaam glas gegoten,
ontstolen aan het bronzen van de peren
die borg staan voor doorschijnend vegeteren,
pas in de hand hun ware ziel ontbloten:

ik zie mijn wens al in vervulling gaan,
mijn dromen van een mond vol zoetheid,
het voos verlangen dat de zomertijd
zich opmaakt voor een vezelrijk vergaan.

Van stuwend licht dat vreet aan huid en ziel,
heeft nu de zomer wel genoeg gehad.
En naast het tandeloze zonnewiel

tast ik gedurig in een leger gat,
want met een smak, onaangekondigd, viel
mijn peer te pletter op het tegelpad.

CCXLVI Et dimitte nobis debita nostra
2 september; En vergeef ons onze schuld

Wie is bereid de ereschuld te dragen
van alles wat er reeds is misgegaan,
voor alles wat ik U heb aangedaan,
terwijl de woorden van weleer vervagen?

Ik noem maar ootmoed en barmhartigheid,
belangeloos elkanders lasten dragen,
het niet voortdurend om beloning vragen,
de ware deugd van onbaatzuchtigheid.

Ik zoek een vader die mij kan vergeven
dat ik die woorden nauwelijks nog ken,
laat staan dat ik er wettig naar zou leven.

Toch viel het woord vermetel uit mijn pen,
ik heb het onbedachtzaam neergeschreven:
alsof ik stiefzoon van de vader ben.

CCXLVIII Hospes
3 september; Gastheer

Ik heb vandaag een glas te veel gedronken,
omdat de lichtheid om versterking vroeg,
omdat de braamstruik mooie vruchten droeg
die haast mystiek van zwarte rijpheid blonken.

Vanmorgen al, voor dag en dauw te vroeg,
ik was volkomen in mijzelf verzonken,
zag ik de druiven vol begeerte vonken
in zonlicht dat de wijn al in zich droeg.

Vanmiddag lag de tuin welhaast te ronken
van overmoed en van zichzelf genoeg,
in ledigheid, van eigen volheid dronken.

Daar schiep ik mij een overhuifde kroeg
waarin de gasten in het niet verzonken,
de gastheer zich zeer ongastvrij gedroeg.

CCXLVIII Lux retrorrida

4 september; Verschrompeld licht

De nacht heeft reeds de dagen aangevreten
en slorpt gestaag van het verschrompeld licht
dat het vizier op dood en einde richt:
de zomer is tot op de draad versleten.

Dit is de tijd voor het verdiepte weten,
voor mensen die, voldaan en moegestreden,
zich laven aan de laatste zekerheden
die reeds de randen van het scheerlicht sleten.

Voor wie het ziet, geniet dit klaar moment
van luid gedokker in de broze nachten
dat nimmer aan de eigen weemoed went.

Voor wie het hoort, gedenk de heilsgedachte
dat God gestreng de kar met paarden ment
en zo mijn hoop zal dienen en bevrachten.

CCXLIX Infans abusus

5 september; Misbruikt kind

Ze kijkt me aan met holle, dode ogen,
een vissenblik, van alle licht ontdaan,
een meisje nog, door niets meer aangedaan
en vegeerend, leeg van onvermogen.

Ze komt gedwee en zwijgend voor me staan,
het hoofd omlaag, de schouders licht gebogen:
ze heeft geleerd om alles te gedogen
van mannen die hun gang slechts willen gaan.

Ze wil niet praten en ze wil niet spelen,
alleen maar kijken naar de horizon,
niet meer in staat met iemand iets te delen.

Het duurde maanden voor er iets begon
te gloren, maar er viel niets meer te helen:
ze bleef een kind dat loze draden spon.

CCLMare Septembre
6 september; Septemberzee

Dit zijn de dagen van het hoge licht
dat onverstoort boven zee blijft hangen
en zich niet in de gouden trog laat vangen
die wind en nevel hebben opgericht.

Dit luie licht, fixeer het in mijn ogen,
opdat het straks, als zon en zee vergaan
in 't bulderen van valwind en orkaan,
in staat zal zijn de drempel op te hogen

die toegang geeft tot de verwaande dood,
die steeds weer loert als blaren weerloos vallen
en nat en rillend drijven in de goot.

Wie zal mijn hoop op eeuwigheid vergallen
als ik het lot, dat vluchtend licht mij bood,
de tijd in al zijn glorie uit zie stallen?

CCLIFalco peregrinus
7 september; Slechtvalk

De rover heeft mijn land weer aangedaan;
het glanzend oog, de nagel als een priem,
aan kop en poot verlost van kap en riem,
zo zie ik hem door mijn domeinen gaan.

De heide heeft van purper nog de kiem,
maar is toch merendeels in bruin vergaan,
als teken dat de neergang toe zal slaan:
de herfst, de slechtvalk kwetsend synoniem.

Als gluurder moet ik alle kieren kennen,
de bedgeheimen van dit dierbaar land,
in de beschutting van mystieke dennen:

ik schouw het weispel van het tand om tand,
waaraan ik heel mijn leven niet zal wennen:
de slechtvalk slaat, de duif bijt in het zand.

CCLIII In Nativitate Beatae Mariae Virginis
8 september; Geboorte van Maria

Geboortesuier als een waas geweven
bedekt gelaten het reeds wijkend land
en uit de open, reeds geplooidde hand
gutst al het rood van het ontbloede leven.

Ik zocht de geur van de geboortegrond
en snuivend voelde ik de walming komen
die dralend onder oude eikebomen
een spoor trok naar mijn triviale mond.

Ik zag haar, groot geheim uit niets geboren,
gelouterd in de jonge morgen staan,
door God en goden juichend uitverkoren.

Ze droeg het kleed der onbedekte maan,
haar sluier hing terzijde, als verloren
voor God en mens, gekreukt van het bestaan.

CCLIIIAulaea vitrea

9 september; Glasgordijnen

De dag krabt zich onthutst achter de oren:
het donkert al en dat is veel te vroeg,
gezien de zon die hoog haar vaandel droeg,
maar gaandeweg haar strijdlust is verloren.

De avond komt en schuift de glasgordijnen
met traag gebaar voor het beloken raam
en sluit de dag die stil en zonder naam
de kunst beheerst zichzelf te ondermijnen.

Zo zie ik alles als een dromer aan,
de dag, de avond en de nevelnacht
en denk gelaten dat dit kort bestaan

door een verwaande gek moet zijn bedacht:
nog vóór de zon haar nederwaartse baan
begon, heeft hij de hoop op licht ontkracht.

CCLIVAlnus glutinosa
10 september; Zwarte els

Gij zwarte els in het belaagd moeras
dat jaar op jaar de droogte heeft te vrezen,
ik kan teloorgang in uw aanblik lezen
om alles wat hier eens onwelkom was.

Wat doet het warkruid in uw kroondomein,
wat willen speenkruid, raaigras, dovenetel,
zijn ze verwaand of ongegrond vermetel
en schenden zij de wet van zorgzaam zijn?

Ik zie u kreunend naar verrotting gaan,
uw starre staken naar het noodlot wijzen
dat in het teken van verval zal staan.

En in de winter mis ik hier de sijzen,
uw zaad was hun een middel van bestaan.
Wie zal u voortaan om uw rijkdom prijzen?

CCLVAnimus liber

11 september; Vrije geest

Toen heb ik mijn horloge afgelegd,
niet meer geboeid door het verloop van tijd
of door de kar die alsmaar verder rijdt
op wegen die te vlak zijn en te recht.

En alles wat mijn dichterschap verwijdt,
heb ik het recht van voortgang aangezegd;
en alles waar geen mens de hand op legt,
biedt het gedicht dat zich in mij bevrijdt.

Zo gaan de dagen als een lichte veer
en wangedachten drijven van mij weg,
want achter mij ligt het verdwenen zeer

van alsmaar moeten, alsmaar overleg.
Het tijdsgewricht hervond zijn aanzien weer,
mijn slavendom hangt werkloos op de heg.

CCLVIConium maculatum
12 september; Gevlekte scheerling

Gij trollenhoedster, drieërlei geveerd,
uw holle stengels met verraad berijpt
met gif dat kikkers naar de keelzak grijpt,
ik haat u dieper dan de heks u eert.

Gevlekte scheerling bij de gore sloot,
uw bolle oksels zijn gevreesde plekken
voor tovenaars en onverklaarde gekken,
die zich bekwamen in een sluikse dood.

Toen Socrates de beker heeft gedronken,
gevuld met een uit u bereide drank,
heeft hij vooreerst op uw geluk geklonken

en op zijn lippen lag een woord van dank,
want in uw geur lag diep de wens verzonken
die hem onttrok aan menselijke stank.

CCLVIIPipistrellus pipistrellus
13 september; Dwergvleermuis

Ik heb u lief, gevleugeld wangedrocht,
dat speurend door mijn droomkastelen scheert
als duisternis het boze schrikbeeld weert
dat soms komt huizen in mijn aardse krocht.

Als een gedachte zie ik u dan vliegen,
ik volg uw snelle, onvoorziene vlucht
in de van herfst vervulde avondlucht
waarin de laatste muggen doelloos wiegen.

En snappend naar het vluchtige insect
volgt gij de sporen naar het winterlicht
dat reeds de toon van slaap en nachtrust wekt.

En onderwijl, de kieren reeds gedicht,
hebt gij de vorst bij voorbaat afgebekt
totdat het voorjaar u opnieuw belicht.

CCLVIII Vita rustica

14 september; Landleven

De aardappels, geradbraakt en geschud,
veel te massaal om zorgzaam in te kuilen,
verdwijnen in de ruime monstermuilen
van karren die slechts slikken bij het mud.

Hij staat en ziet de schending van het land
en denkt terug aan tenen mand en riek.
Nu gaat de oogst als bulk naar de fabriek
en niemand eert de oogst nog met de hand.

Zijn starre rug, van ouderdom gebogen
en om de aandacht voor gewas en vrucht,
is zijn bewijs dat buigend mededogen

bezield was en dit machinaal gerucht
dat hem, door haast en tijdgeest voorgelogen,
misnoegt en ergert als een loos gezucht.

CCLIX Mater Dei

15 september; Moeder van God

Haar schoot met vrucht en goede wil bestoven,
haar lijf vervuld van goddelijke genen
die voor een wijl haar ziel en aardsheid lenen
om nederig te dalen van daarboven

en mens te worden, deel van het verbond,
na Adams val, die uit de tuin gejaagd
door alle nare kwalen werd belaagd,
omdat de appel gretig aftrek vond.

En het bevel waar zij terloops van hoorde,
kwam van de engel die haar bleekheid zag
en aarzelend het weke vlies doorboorde,

totdat de boodschap in haar ootmoed lag,
de eufemie van opgeschoonde woorden,
waar zij vooral de scherpe pijn van zag.

CCLXSatura

16 september; Hekeldicht

Wellicht hebt gij mijn geestkracht onderschat
en op mijn veerkracht hebt gij u verkeken:
juist in mijn broosheid zal ik openbreken
en putten uit mijn rijkgevulde vat.

Ik zal geen pluimen op uw feesthoed steken,
noch verse veren in uw ronkend gat:
gij hebt aan mij een goede slaaf gehad
om wat er vloeide door mijn diepste krekken.

Ik heb uw water naar de zee gedragen,
uw fijnste korrels naar het rulle strand,
ik was de maalstroom van uw welbehagen.

Maar toen ik strandde in het rulle zand,
is ook uw weegschaal haastig doorgeslagen:
een loden last, een pluisje in uw hand.

CCLXIOrbis vitiosus

17 september; Vicieuze cirkel

De dag heeft in zijn eigen staart gebeten
en in de avond ligt hij opgekruld,
van kop tot kont in huid en haar verhuld,
te ronken in zijn zuiverste geweten.

We spraken traag en met gesloten monden
en kauwden zwijgend op het laatste woord,
het ruisen van de huid werd al gesmoord,
daar wij de diepte van het hart hervonden.

Toen aten wij de kruimels uit het licht
en luisterden naar het gedempte klagen
dat als een lui en aarzelend bericht

gespreid lag op de trage beukenhagen.
Ontkomen aan het dagelijks gericht
hervonden wij de schoot van welbehagen.

CCLXI Mercennarius liber
18 september; Vrije dagloner

Op blote voeten door het natte gras,
beschenen door de eerste dageraad,
gelukkig maar volslagen desolaat,
alsof ik niet van deze wereld was,

zo heb ik door een laagje dauw gewaad,
vanmorgen toen de geest van het gewas
de eerste lezing van het oordeel las
en mij onthief van mijn gebonden staat.

Geen koning dient de geest van recht en wet
en geen minister voelt de pijngrens aan
van slaven die hun lijdelijk verzet

in boeien van bevoogding laten slaan.
De dauw heeft mij voor deze dag gered:
van niemand ben ik knecht of onderdaan.

CCLXIII Adam ubi es?

19 september; Adam, waar zit je?

Ik zat weer eens in beemd en bos verdoken,
ontvlucht uit het malicieus bestaan,
toen Hij mij riep, Zijn schuwe onderdaan,
of ik het woord der mensen had gebroken.

Ik hoorde Zijn geroep een wijle aan
en heb toen maar een schamel vuur ontstoken
om schuld en straf schijnheilig uit te roken,
alsof ik niets onoorbaars had gedaan.

Hij zag mijn teken en kwam naast mij staan
en op mijn schouder voelde ik Zijn hand,
nog zwaarder dan het strijklicht van de maan

die in de luister van haar hoogste stand
het aureool droeg van de hoogmoedswaan,
haar schijngestalten uitgoot op het land.

CCLXIVRobigo
20 september; Roest

Er komt al roest in de vermoeide bomen
en elke windvlaag neemt wat zomer mee
als voorspel op het kermen van de zee,
op wervelwinden, hoge najaarsstromen

die wachtend loeren op het dromend land.
De kaalheid groeit en de vergeelde kruiden
die rillend reeds de eerste doodsklok luiden
voorzeggen stil de leegte van de hand,

nog slechts voor gift en aalmoes op te houden.
De bomen buigen weer in dankbaarheid
om vruchten die, in weerwil van de koude,

de zomer hoeden nu het zonlicht slijt
en ondergaat in luchten die een gouden
verbond aangaan met de onthechte tijd.

CCLXVI In festo Sancti Matthaei apostoli et evangelistae
21 september; Mattheus, evangelist

De mond van de gerechte spreekt recht,
zijn tong richt zich gedurig op de wijsheid
en hij is vol, tot in de laatste eindtijd,
van wet en God, die knevelt en die knecht.

Zijn geld heeft hij tot torens opgetast,
met scherpe ogen monstert hij een klant
en ziet het gat in de gestrekte hand
en lacht als hij zijn rappe vingers wast.

En als Hij komt die zonder goud of geld
langs straten schuimt, de waarheid in zijn tas,
ziet hij dat niet alleen de rijkdom telt.

En Levi kiest, schenkt weg zijn laken jas
en volgt de wijze, argeloze held,
alsof hij steeds bezielde en eerzaam was.

CCLXVII Lux Septembris
22 september; Septemberlicht

Dit lakse licht zal ons de melkweg wijzen,
die hoge heirweg die ons heimwee voert,
waarvan de houtduif onverstoorbaar koert,
terwijl de tonen in haar krop vergrijzen.

Geen hoger been, tot steunpilaar verheven,
zal in de stuwkracht van dit luiklicht staan,
tenzij de deemoed van de oude maan
de stand van zaken eerlijk prijs zal geven.

Geloof maar niet dat jonge heilsprofeten
dit melancholisch priesterlicht verstaan,
daar zij voorbijgaan aan het diepste weten

en zich slechts wijden aan de nieuwe waan,
die reeds tot in de nerven was versleten,
voordat New Age een valse brug kon slaan.

CCLXVII Garrulus glandarius
23 september; Vlaamse gaai

De gaaien hebben hun bekomst gehad
van voedsel zoeken voor hun gulzig kroost
en nu de zomer zijn fortuinen loost,
valt hun gekrijs in een verloren gat.

Ze garen eikels in het stadsplantsoen,
de kuif omhoog en pronkend met het blauw,
dat zijdelings weerspiegelt in het grauw
van rug en buik dat oplicht in de noen.

Ik hoor hun herfstspel als een jager aan
en zie de havik over struiken scheren,
de blik op scherp, volstrekt onaangedaan,

en graag bereid een harde les te leren
aan ieder die het lot wil ondergaan
dat door geen schreeuw of schutkleur is te keren.

CCLXVIII Libra

24 september; Weegschaal, sterrenbeeld

Dit evenwicht verschoont zich in de schijn
van lichtgewicht en zorgzaam vruchten dragen,
maar ondertussen korten reeds de dagen
en slaan al door naar kilte en chagrijn.

Uw hand zal nog de laatste stralen wegen
op de baskuul van onheil en geluk,
maar onderhuids voelt alles reeds de druk
van kraaien die het wikkend luchtruim vegen.

Ik klaag u aan om de schijnheiligeden
die zo hooghartig blinken in uw oog,
totdat gij stil en lijdzaam toe zult treden

tot alles wat het zomerlicht bedroog.
Ik klaag u aan, hertel mijn zekerheden,
omdat ik recht en wet al jaren woog.

CCLXIXLabyrinthus
25 september; Doolhof

Verhoor mijn bede in dit nagetij
als van een man die om vervoering bad,
voorzie de dwaalweg van het vallend blad
en schrijf mijn naam op uw gewiste lei.

Dan zal ik heengaan als een dankbaar kind,
van dag en nacht ontdaan en reeds bevrijd
van boze dromen over eeuwigheid
die snel verdampen in de najaarswind.

En rillend zwerf ik over rulle wegen,
het stuivend zand verdicht zich in mijn mond
en knarsetandend kom ik U weer tegen

die al eens eerder op mijn kruisweg stond.
Het kralensnoer, met zoveel zorg geregen,
ontpopt zich als een pas ontstoken lont.

CCLXXIn memoriam matris meae
26 september; Ter gedachtenis van mijn moeder

Er is geen band meer die belichaamd is,
alleen het zacht en onderbroken zeuren,
als alle dingen die terloops gebeuren
in elke ziel die niet verduurzaamd is.

Haar foto is ontstegen aan verzet
dat nu en dan nog gistend in mij welde
als ik me had verscholen in de velden,
daar het gemis weer dichtsloeg als het net

dat fijngemaasd mijn kleinste luimen ving.
Ik denk aan haar als een vervagend beeld,
haar oude hand, de dunne gouden ring

waarmee ze pratend onverdroten speelt,
zoals haar woord vaak over vroeger ging,
de tijd die ze met vader heeft gedeeld.

CCLXXI Hora sexta
27 september; Sext

Dit zilverlicht heeft in een schaal gelegen
die in de voortijd in een tempel stond.
Het ruikt naar vocht en pas geploegde grond
en heeft de geur van niet gevallen regen.

De zegening van deze luie dag
vervult de ochtend met een koorgebed
dat zacht en aarzelend wordt ingezet,
onhoorbaar ruist als windbestoven rag.

Als wierook kleeft de nevel aan het gras
en komt niet los van de bezwaarde aarde,
alsof de lucht van deemoed drachtig was.

Maar toen de zon de laatste wolken klaarde,
zong ik het hoogtij uit zijn glazen kas,
terwijl de zon een nest van schuimlicht baarde.

CCLXXIIDutmala

28 september; De Dommel

Het onweer deed je schoot geweldig zwellen
en woedend sleur je haast je bedding mee,
zo haastig wil je naar de ruime zee,
omdat je oevers je te strak omknellen.

Geen sluizen om je hartstocht bij te stellen,
geen molenaar weerstaat je lange wee,
al heeft hij weet, gewend van lieverlee,
van al je grillen die je maatloos kwellen.

Pas dagen later ben je weer de vrouw
die rustig vaart op oude zekerheden,
waarop ik ongelimiteerd vertrouw.

Ik volg je weer met lange, trage schreden
terwijl ik aan een burcht van dromen bouw
die mij beschermt als jij bent uitgetreden.

CCLXXIII In Dedicacione Sancti Michaelis Archangeli
29 september; Michaël

Als drakendoder, man van zwaard en vuur,
is hij de hoeder van het volk van God,
de duiveldoder die ons aardse lot
herschikte op het cruciale uur.

Als zielenweger, man van recht en wet,
wijst hij de doden de verdiende weg
en duldt geen klacht, noch nader overleg:
onfeilbaar, streng en pijnlijk nauwgezet.

Als engel is hij her en der verschenen
aan hoer en bisschop, chirurgijn en maagd,
tot pest en pijn in vuur en hel verdwenen.

Als opperrechter die de ransel draagt,
treft hij de koning op de tere zenen,
maar schenkt de arme wat het lijf behaagt.

CCLXXIVDiscessus
30 september; Scheiding

Als valk en uil de botte klauwen wetten,
de moordlust in hun marterogen glanst,
de kraan het afscheid van de zomer danst,
opnieuw de trend van eeuwen her wil zetten,

als vogelaar de slag meet van zijn netten
en vaker al naar lucht en wolken kijkt,
de witte berk mystiek doorzichtig lijkt,
dan is het goed op uur en tijd te letten.

Dan gaat de klok van weemoed trager tikken,
dan vaart de boot naar barre oorden af,
dan wil een mens zijn zielewonden likken,

voordat hij afdaalt naar het zeker graf,
om van het lot voorgoed de loop te schikken
al naargelang de Gever troeven gaf.

CCLXXVMichaelis aestas

1 oktober; Michielszomer

De zon is blakend uit haar schulp gekomen,
haar vegend licht breekt haast verlegen baan
en neemt het zilver van de zomer aan,
al heeft de herfst de hark ter hand genomen.

Dit dunne rag wordt mij om niet geboden
en ik, de dwaas, ontspin een vraaggerek
met vluchten vogels, haastig op de trek
als schaduwen van opgeporde doden.

Ik groet hun vliegbeeld en buig vroom het hoofd,
alsof zij mij het uitstel kunnen geven
dat mij eens door een bosgod is beloofd.

Maar deze dag, te licht om te beleven,
wordt in de avond veel te vroeg gedoofd:
de winterspin begint haar web te weven.

CCLXXVISicut et nos dimittimus debitoribus nostris
2 oktober; Zoals ook wij onze schuldenaren vergeven

Het woord vergeving in de kerkbank kerven
of beitelten in een gewijde muur,
het baat je niet als je het smeulend vuur
der tweespalt niet onopgepookt laat sterven.

Het geeft geen pas de vader iets te vragen
als je geen greintje om een ander geeft,
en je verwaand en zonder aanzien leeft
tot je verstikt in brandbaar zelfbehagen.

Toch is die vader maar een vaag vermoeden
dat ergens in mijn jeugd heeft postgevat,
toen wijze paters die het wachtwoord hoedden,

mij wezen op het hoog en lichtend pad,
waarlangs een ziel zich naar de hemel spoedde.
Al eerden zij de kerfstok en de lat.

CCLXXVIIMeditatio
3 oktober; Beschouwing

Het vleugje licht verrukte ook de vogel
die op een kegel van de kruisden zat,
waar hij het hart vol lied en luister had.
En niet bedacht op de gevlerkte kogel

- de sperwer die vanuit het duister kwam -
herhaalde hij de lofzang van zijn lied
dat verder droeg dan het voorzien verschiet,
omdat zijn oog het noodlot ernstig nam.

Voordat de klauw hem van de kegel stiet
liet hij zich vallen als een ambersteen,
wat aan de klamper veel te raden liet,

want door het waas van morgennevels heen
zag hij de breuklijn in de lichtval niet:
dat domper bleek wat eerder kaarsvlam scheen.

CCLXXVIII In festo Sancti Francisci confessoris
4 oktober; Franciscus van Assisi

Francesco breekt de nerven uit de morgen
en spant de vliezen voor het open raam
en noemt de dag bij zijn volprezen naam
van zonlicht, sneeuwval, onvoorziene zorgen.

Hier in de bergen heeft het licht gevroren,
gestolde dauw, bestoven door de zon
die weer haar starre rondereis begon
van alsmaar vindend naar opnieuw verloren.

Francesco kijkt en ziet doorheen de ruit
een nieuw geloof op hoge wolken rijden
en schreeuwt de bronstroep van de steenbok uit.

Francesco krijst de nerven uit de tijden,
maar zwijgt geschrokken, schuw van het geluid
der eigen stem. En vlucht in het gewijde.

CCLXXIX Cumulus aestivus

5 oktober; Zomerse toegift

Ik zie de rozen deinen op de winden
die rustig aan, verschoond nog van venijn,
gezanten van de oude zomer zijn,
maar zich al keren naar het kwaadgezinde.

Een bloemblad valt als lege hand ter aarde,
zo hebbeloos ging het ten einde toe
en van het bloeien onherstelbaar moe,
keert het terug naar wie het zorgzaam baarde.

Hoe aards ben ik aan dit verblijf gebonden,
hoe laveloos hang ik het leven aan,
hoe huiver ik van maagdelijke gronden

waarin de schop weldra zijn gang zal gaan,
opdat ik in de aarde uit zal monden
die borg staat voor vergeten en vergaan.

CCLXXXNudus

6 oktober; Naakt

Bedauwde webben op de lage heggen,
van licht doorstraald als vonkende juwelen,
gereed om het gekroonde spel te spelen
van koningschap en niets jezelf ontzeggen.

Zo dwaal ik door dit kwijnend landschap heen
en denk de dingen van de hoogmoedswaan
en raak de staf van toorts en tover aan
en troost de feeën, stil hun zacht gewezen.

Zo ben ik krimpand in de huid gekropen
van alle dingen die tot niets vergaan,
verdwaalde dauw die tergend komt gedropen

van tak en stam en als een traan ontdaan
mijn droefenis de huid wel af zal stropen,
opdat ik naakt in mijn domein zal staan.

CCLXXXIFirmitas

7 oktober; Duurzaamheid

In haar ben ik voorgoed verbeurd verklaard,
met hart en ziel, maar ook met lijf en leden.
Zo kan ik niets dan in haar voetspoor treden,
volg ik haar jaagpad, sleepboot in haar vaart.

Zo heb ik steeds het zijwaarts pad gemedan
en altijd maar de rechte weg bewaard.
Dat heeft mijn ziel zo nu en dan bezwaard,
maar nooit heb ik er voelbaar van geleden.

In haar zag ik de fraaiste vergezichten,
geen mens heeft mij zo gloedvol aangeraakt.
Zo is zij mijn verzamelde gedichten.

Zo is zij meer dan wat ik heb verzaakt:
om alles wat zij zichtbaar op liet lichten,
ben ik met haar het liefste aangemaakt.

CCLXXXII Clamor

8 oktober; De schreeuw, Edvard Munch

De zon is deerlijk in haar wiek geschoten,
haar blauwe veren stuiven in het rond,
maar trots neemt ze een juichkreet in de mond,
alsof de dag de feestpoort heeft ontsloten.

Dit masochisme waart al dagen rond
in licht dat aan de naadrand heeft gevreten
en reeds voorbij het onverzegeld weten
het vlees geworden zelf verrukt hervond.

Zo is de schreeuw seizoenen blijven hangen,
de schreeuw waarvan ik treurig melding deed
in 't voorjaar toen ik kreunend was bevangen

door tastend licht dat stil door kier en reet
getuige was van mijn ontspoord verlangen:
het duurzaam galmen van die Noorse kreet.

CCLXXXIIICogitatio autumnalis
9 oktober; Herfstige overweging

Gun mij een wijle rust in dit bestaan,
dat ik gehaat heb en heb liefgehad
om alles waar ik tevergeefs om bad,
om wat er rakelings is goed gegaan.

Ik was geen minnaar van de grote stad,
daar zagen mij te veel gezichten aan
die naamloos spookten door mijn klein bestaan,
waarin ik zicht op mijn geliefden had.

Zo is er veel aan mij voorbijgegaan,
dat toch de schijn van glans en weidsheid had:
de limousines en de autobaan.

Laat mij de stootkar en het zandig pad
waar ik de sporen van het voortbestaan
gelezen heb in wat geen aanzien had.

CCLXXXIV In festo Sacratissimi Rosarii Beatae Mariae Virginis
10 oktober; Rozenkrans

Haar stroeve vingers roeren gladde kralen,
de woorden vallen bonkend uit haar mond
en blijven liggen op de harde grond,
want dieper kan een litanie niet dalen.

Maar in haar ogen glanst een waakzaam licht
als ze haar beden zacht maar hoorbaar prevelt
en zo haar hoop naar boven overhevelt,
waar alles luistert naar de hoogste plicht.

Haar ouderdom is niet meer in te schatten
en in haar traagheid schuilt het stof van eeuwen
dat zwevend is en door geen mens te vatten,

als een voortdurend en onhoudbaar sneeuwen,
dat lagen stapelt van gevoerde watten:
het smoren van haar bidden en haar geeuwen.

CCLXXXVImber Octobris

11 oktober; Regenbui

De wind ontziet de laatste witte rozen
die in de luwte van het schuurtje staan.
Zo rekten zij hun tijdelijk bestaan,
totdat de regen uit de lucht kwam hozen.

Weer oud geworden ben ik zeer begaan
met al wat gaat en weer terug zal keren,
ontdaan van hoop en het om niet begeren,
als zwijgend voorwoord op het stil vergaan.

Nu jij en ik het laatste maal verteren
van deze dag die vloeibaar overging
van wijn in water zonder te bezeren,

herkauwen wij de weemoed als een ding
dat tussen tanden wenden kan en keren,
terwijl de tong de bitterheden ving.

CCLXXXVI Ambulatio

12 oktober; Wandeling

Er trekt een rilling door de oude bomen
en de behaagzucht treft het bronzend blad
dat zijn bekomst al van de zomer had,
maar nog voor één keer in verweer wil komen.

Maar op de windvlaag die te heftig kwam,
had menig blad het antwoord niet meer klaar
en met een groots en onvoorzien gebaar
valt reeds de herfst en haalt terecht zijn gram.

Ik waad gelaten door het droge blad
en zet mijn voeten met genoeg neer,
als liep ik langs de boorden van het wad

waar zand en zee, een deinend heen en weer,
elkaar bevruchten, van voldoening zat:
een alsmaar vragen om bestendig meer.

CCLXXXVIIAsperula odorata
13 oktober; Lievevrouwebedstro

Het lievevrouwebedstro langs de wegen
die ik serviel en als een loonslaaf ging,
sterft langzaam af en wordt herinnering,
de aarde als een sterveling genegen.

Ik kan alleen de offerschaal nog legen
en met het kruid de laatste dagen gaan,
want eindigheid hangt aan de schoonste waan:
de punter die de winter streng zal wegen.

De kudde en de herder, afgemeten,
voldaan van loomheid langs de oude baan,
zie ik, van kruid en heide volgevreten,

vertraagd door mijn verlaten herfstland gaan:
terwijl de schapen van het bedstro vreten,
blijft reeds de herder als bevroren staan.

CCLXXXVIII Infans naturae
14 oktober; Kind van de natuur

Hij had geen voeling met sacrale dingen,
zelfs voor het heilig kruishout boog hij niet.
Het spel van mens tot mens bewoog hem niet
en door geen plicht of wet liet hij zich dwingen.

Hij dwaalde 's zomers graag door manshoog riet,
vond wissels waar nog nimmer mensen gingen,
waar hij bevrijd het eigen lied kon zingen
met een refrein dat alle ruimte liet.

Maar herfst en neergang kon hij niet verdragen
en met de winter kwam het streng venijn
dat hem terug naar huis en haard zou jagen:

om bed en brood moest hij gebonden zijn.
Die dwang dwong hem zijn drempels te verlagen
en zich te voegen naar het vast refrein.

CCLXXXIX Prospectus

15 oktober; Vergezicht

Ik zie een trekker door het grasland gaan,
zijn dof geronk laat zich al dagen horen
en onverstoorbaar trekt hij zwarte voren
tot aan de rand van 't landelijk bestaan.

Zo gaat het gras en komt het stugge graan,
zo schept de boer die dit karwei begon
voor land en volk een nieuwe horizon,
al blijft het cyclisch, zijn beknot bestaan.

Hij loopt de kringen van dit jaarlijks feest
en ziet zijn hoeve uit het zicht verdwijnen
en denkt aan alles wat eens is geweest.

Hij gaat de cirkel van de rechte lijnen
die zijn getrokken in zijn starre geest
en zoekt een woord dat zich verhoudt tot kwijnen.

CCXC Ora pro nobis, peccatoribus
16 oktober; Bid voor ons, zondaars

Geen wanbericht zal deze stilte storen,
waarin de zondaar aan de kerfstok denkt,
het vage waaklicht hem vergeving schenkt
en hem onttrekt aan wat hij niet wil horen.

De godslamp trilt en rillend wiegt de vlam
en laat zijn licht op rode lopers schijnen,
op maagd en moeder, beeld dat zal verdwijnen
nu de ontwijding reeds een aanvang nam.

Ben ik de hoeder van de oude waarden
of slechts de nachtwacht van het dood getij
die doof en blind door klacht en duister waarde?

Ik ben de voerman van een wrak gerij
dat in de natijd glans noch opzien baarde.
Ik ben het donker. En het licht zijt gij.

CCXCI Hora nona

17 oktober; Noon

De mist heeft zich deemoedig afgezet
op gras en boom en op de luie hagen
die nu de mantel der onthechting dragen,
terwijl ik mij verdiep in het gebed.

Weer heeft de dag een dwaas verbond gesloten
met trage nevels voor het bleek gezicht
dat alle ogen stil naar binnen richt,
alsof de tijd in matglas werd gegoten.

Het noenofficie werkt eendrachtig samen
met alles wat mijn vage ziel beroert
om woord en klank die vrij hun toon hernamen.

En van de touwen van het ik ontsnoerd
zie ik het licht dat aarzelt voor de ramen,
terwijl de mist zich in mijn bede roert.

CCXCIII In festo Sancti Lucae evangelistae
18 oktober; Lucas, evangelist

Zijn roep ging uit over de hele aarde,
tot in Mernena hoorde men zijn stem,
op handen van erkenning droeg men hem,
daar hij zijn woorden nauwgezet vergaarde.

Uit alle stemmen is zijn stem verkoren,
opdat hij uitging, duizend vruchten droeg
en nimmer draalde, nimmer hoorbaar kloeg,
slechts hoopte dat men hem zou willen horen.

Hij volgde Hem wiens woord hij onderschreef
met ganzeveer, maar meer nog met de ziel
en wat hem onweerstaanbaar verder dreef,

was het gebaar dat hem als geen beviel:
de open armen, alles is te geef.
De lijfarts werd genezer van de ziel.

CCXCIIDies natalis Rosae
19 oktober; Verjaardag van Roos

Hier worden ribben uit de tijd gevreten
en knagend zonlicht holt de dagen uit,
opdat het bonzen van het verst geluid
de eindigheid van uur en stond zal weten.

Ik heb haar lief, haar naam is mij gegeven
toen ik nog in de oude schaduw stond,
maar sedertdien verhief zich ons verbond
tot ring en kring die borg staan voor herleven.

Haar handen gaan als vlinders door het huis
en in de tuin verzamelt zich haar wezen
in bloem en plant en in het stil geruis

van welgezinden die gedichten lezen.
Bij haar voel ik mij onvervreemdbaar thuis,
zij vrijwaart mij, geen kwaad heb ik te vrezen.

CCXCIVPiaculum
20 oktober; Zoenoffer

Ik schroomde niet om het konijn te slachten
als ik daartoe als jongen opdracht kreeg.
De doodsklap bracht geen wee gevoel teweeg,
ik was gewend de halszaak hoog te achten.

Ik had geen last van weke bijgedachten
als ik het offer der verzoening kreeg:
ik kloof voldaan aan vlees en bot en zweeg.
Of appetijt de bijsmaak kon verzachten.

Maar met de jaren groeide het besef
dat ook de beul in wezen kwetsbaar is.
Dat ik een hol en hoog gehuil aanhef,

beroept mij tot de vogel en de vis
en slecht de grenzen tussen laf en lef:
wat adel leek, bleek horig aan gemis.

CCXCV Vita rustica
21 oktober; Landleven

Zo hees klinkt nog het kraaien van de haan,
terwijl het daglicht in zijn nestkom wacht,
alsof hij aangeeft met zijn vroege klacht
dat hij vol zorg is om het voortbestaan.

Het mes gewet, de bijl met zorg geslepen,
de houtpost als een altaar klaar gezet,
vreest hij de regels van de harde wet,
die zegt dat je niet met de dag moet dwepen,

aleer de avond als een slagzwaard valt.
Maar de boerin die hier de scepter zwaait
en met het uur zijn zeggenschap vergalt,

zijn bange hoop de dunne nek omdraait,
zijn perspectief geleidelijk versmalt,
betreedt het hok waar wanhoop koning kraait.

CCXCVIDominica

22 oktober; Dag des Heren

Het lauwe zuur dat door de beemdbeek spoelt,
genadig vocht dat vloeit door landerijen,
doet populier en wilg volmaakt gedijen,
omdat hun ziel de volle weldaad voelt.

En ook de wind wenst zich al neer te vlijen
in gras en kruid dat hier voor eeuwig stoelt,
omdat het zonlicht heerlijk wordt gekoeld
als het weerkaatst op ketsend witte keien.

Ik luister naar het groeien van het gras
en kijk met ogen die in niets geloven,
alsof ik een verstokte heiden was.

Geloof brengt niet het beste in ons boven,
zoals ik in *Het Groot Natuurboek* las:
wie blinde ziet, ontluistert maar de doven.

CCXCVIIDendrocopos maior pinetorum
23 oktober; Grote bonte specht

Zijn rode stuit verbleekt het gelend blad
als hij al zoekend door de esdoorn gaat
en pronkend met zijn winterse gewaad
hakt hij verbeteren een verholen gat,

alsof hij bressen in de toekomst slaat.
Maar nog verwijlt hij in de oude weelde
die zijn verlangens wonderlijk verheelde,
omdat de wind nog in het zuiden staat.

Bezie de specht, aanschouw zijn roofgebaren
als hij al hamerend insecten gaart,
want nimmer zal zijn ijverzucht bedaren

omdat voorzien is hoe zijn zwarte staart
het diepe rood aan winters wit zal paren
als straks de wind door kale takken waart.

CCXCVIIIScorpio

24 oktober; Schorpioen, sterrenbeeld

Dit schijnweer hult zich in bedrieglijk licht
dat in een laadkar door de lucht komt rijden
en luister bijzet aan verstilde tijden;
in eer en deugd ontrolt het herfstgericht

een vloeibaar water dat de neergang voedt
van iedereen die nog de tijd wil nemen
om eigen ramen liefdevol te zemen,
opdat hij zicht krijgt op wat mag en moet.

Nabij de beek ontkleden zich de bomen
en nog onwennig in hun nieuwe huid
hervinden ze de inkeer van het schromen.

Ontdaan van trots en ondoordacht geluid
en wetend van de buien die gaan komen,
zien ze het waas door de beslagen ruit.

CCXCIXTempus fugit
25 oktober; De tijd vliedt

Ik zeg haar schuchter dat ze dood zal gaan
en dat het niet zo heel lang meer zal duren.
Ze kijkt niet op, laat evenmin een traan,
als stond ze al voor heel wat heter vuren.

Ik kijk naar buiten, zie slechts kale muren
en mensen die van hier naar ginder gaan.
Ik sterf van binnen, tel haar laatste uren.
Maar zij heeft haar horloge afgedaan.

Ze reikt het aan, een achteloos gebaar,
en zakt terug in het te ruime bed.
Ik zoek vertwijfeld naar de juiste snaar.

Zij wil zich niet onttrekken aan de wet.
Ik zoek naar woorden, onverdacht en klaar.
Dan doet zij stil de allerlaatste zet.

CCCMatris meae supremus dies
26 oktober; Sterfdag van mijn moeder

Wij hadden slechts haar hand om in te knijpen
door al het tuig dat haar was aangedaan,
omdat er technisch niets meer fout mocht gaan;
toch voelden wij wie er zijn kans zou grijpen.

Er was geen winst te halen uit de maan
die in die nacht zo ongenadig scheen
toen moeder daar ontkoppeld lag, sereen
ontkomen aan een uitzichtloos bestaan.

Ze was gezegend met een levenskracht
die tot de rand der eindigheid kon gaan;
maar niemand keert het tij van overmacht.

We hebben haar gelaten afgestaan
aan bos en graf, dat jaren heeft gewacht;
daarna zijn we onthoofd uiteen gegaan.

CCCI Achillea millefolium

27 oktober; Duizendblad

Dit hazenkruid, als zwerver van de bermen,
tenminste in dit onbezoldigd land
waar armoe zich vertaalt in droog en zand,
verlucht de wegen met zijn witte schermen.

Al wat verdord maar volop nog in leven
en kruidig als geen ander wassend kruid
roept het zichzelf tot groot genezer uit
om mens en dier de daadkracht te hergeven.

En later als de koude dagen komen,
wordt het gedroogd onder de deur gestoken
als afweer tegen al te zwarte dromen,

maar bovenal om duivels uit te roken
die in de huid van schimmen of fantomen
in huis en haard verdoken komen spoken.

CCCIIErinaceus europaeus

28 oktober; Egel

Hij doet niet mee aan de ontaarde gekte
rond sneeuw en ijs en al dat wanplezier,
maar kiest de weg van de gespaarde mier
en vreet zich vol met wormen en insecten.

Zodra het daglicht naar het westen trekt
zal hij de wegen van de jager gaan
en scherp getand vult hij zijn vetzucht aan,
waarbij hij luider dan het varken smeekt.

Dit stekelbeest onttrekt zich op een dag
aan het verstrijkend, zinloos nu en hier
en zoekt een bedstee, strijkt de vale vlag.

En vol van emelt, engerling en pier
ontvlucht het traag het zinloos zelfbeklag
en houdt het leven zorgzaam op een kier.

CCCCIII Equus niger

29 oktober; Zwart paard

Het morsig rood dat in de luchten zit,
de bloedproef van het reeds ontglansde gloren
die deze dag wel in de kiem zal smoren,
de aanval inzet op het breekbaar wit;

mijn zwarte paard waart door het winterkoren
en voelt de leidsels aan het stalen bit,
de taaie smet die aan de kiezen klit,
en laat zich driest door niemand ringeloren.

Ik meng de tinten op mijn blank palet
en laat daarbuiten alles maar gebeuren,
hoewel het paard mij aan het denken zet

en aanstuurt op de cerebrale kleuren,
waarin mijn oogkas reeds lag ingebed:
een blinde schilder kan geen dichter beuren.

CCCIVDutmala
30 oktober; De Dommel

Ik hoor bij u, uit u ben ik geboren,
uw zegeningen heb ik vaak geteld
als ik mijzelf hervond in beemd en veld:
ik woon in u, in u ga ik verloren.

Hoe vaak heb ik mijn weerzin laten spoelen
en reinigend uw doopkracht ondergaan
als ik vermoeid, ten diepste aangedaan,
mijn lijf verwende in uw ruime poelen.

In u, Dutmala, kan ik nog gedijen,
de harde pleisters van mijn wonden weken
en ongezien de heetste tranen schreien.

Gij hebt uw hand over uw hart gestreken,
mij opgenomen in uw landerijen:
met u wil ik het laatste paasbrood breken.

CCCV In matris meae exsequiis

31 oktober; *Bij de begrafenis van mijn moeder*

Ik heb mijn moeder lijdzaam lief gehad
en als een kind dat taalt naar tederheden
heb ik haar om de zachte weg gebeden,
maar dat was toen een onbetreden pad.

Zodra ik wankel maar op eigen voeten
de dreven nam in het enorme huis
werd ik een stofje in het daags geruis
en iedereen had mij volstrekt te groeten.

Wellicht te laat heb ik het woord genomen,
mijn armoe maar in maat en rijm gevat
om alsnog tot een vergelijk te komen.

Mijn moeder heb ik weerloos lief gehad
en nu ze ligt, gewijd aan grond en bomen,
vul ik gestaag een onvervulbaar gat.

CCCVI Festum Omnium Sanctorum
1 november; Allerheiligen

Hoeveel versterving schuilt er in dit feest
en hoeveel bloed van fiere martelaren
die in hun drang een vrijkaart te vergaren
tot in de dood standvastig zijn geweest?

Hoeveel verlangen vloeit er deze dag
door ziel en hart van de moderne vromen
die niet uit weelde tot geloven komen,
maar armoe tonen met een witte vlag?

De heiliging is lijf en ziel te geven
van wat een mens aan geest en wilskracht heeft
om zo de valkuil van dit aardse leven

te graven met een schop die ruimte geeft
aan daad en deugd en daarmee aan het streven
naar God en al wat na de dood nog leeft.

CCCVIII In Commemoratione Fidelium Defunctorum
2 november; Allerzielen

Dit dof gemompel om de ziel te laven
van hen die lijden in het vagevuur
nu wij een dag van onbestemde duur
veroordeeld zijn tot labiale gaven

in kille kerken waar het doodsgebed
verergert tot een klagend miserere
om kwaad en onheil smekend af te weren,
getrouw aan God en zijn gestrenge wet.

Ik bad als kind met doodsangst in de ziel,
de woorden roerden mijn vervoering aan,
omdat de hel er in te horen viel

die gaten schroeide in de zwarte vaan
die vaatdoek werd, de vadsigheid der ziel:
het zengend vuur vrat vlees en botten aan.

CCCVIII Et ne nos inducas in tentationem
3 november; En leid ons niet in bekoring

En leid mij niet tot in het hol der slangen,
waar wraak en hartstocht strijden om de eer
en waar de zenen van het oudste zeer,
als leidsels van het zeurend doodsverlangen

der houten boten op het ijzig meer,
in weer en wind ontzield te drogen hangen.
Wil mij nog eenmaal in uw sleepnet vangen,
opdat ik in uw kielzog wederkeer.

En koester mij en volg mijn wilde schreden,
en laat mij nimmer uit uw voetspoor gaan
om al wat ik met voeten heb getreden.

Leer mij de listen van de valse maan,
opdat haar licht gevreesd wordt en gemeden:
Gij zijt de zon, Gij stuurt geen dwaallicht aan.

CCCIXLepus europaeus

4 november; De haas

De dans ontsprongen, aan de jacht ontkomen,
de moordlust tijdig in de kiem gesmoord,
zo hoedt de haas de borgsom van zijn soort,
als geen in staat zijn zwerfdrift in te tomen.

Als kruidig beest en windvlaag van de weiden
vindt hij beschutting in het platste gras;
gevaren die hij op de einder las,
kon hij tot nu toe ongedeerd vermijden.

Zo ragt de haas of doezelt tussen kruiden
en zoekt het midden tussen wens en wet,
vindt feilloos uit wat geur en roep beduiden

en weet de dingen waar geen mens op let,
zoals de wind die neuzelt in het zuiden,
waar weer de jager leep de messen wet.

CCCXMensis lanienae
5 november; Slachtmaand

Het varken dat gehuild heeft naar de maan,
een lange kreet vanuit het duister hok,
wacht 's morgensvroeg de essenhouten stok,
om zo geslagen naar het eind te gaan.

Het gillen snijdt de buurtschap snerpend open
als de gescherpte, herfstelijke metten,
terwijl de slachters mes en schraper wetten,
om huid en haar vakkundig af te stropen.

Ik zag als kind dat ritueel vaak aan
met ogen die het barse zeer niet zagen
- men was toen zelden om iets aangedaan -

en bovendien: een varken mocht niet klagen,
het had tot dan een lui en rijk bestaan;
aan ons was nu het grote welbehagen.

CCCXICaminus

6 november; Haardvuur

Omhul mij maar met je ontzilte handen
en streel me met je teerste binnenhuid,
strooi je verlangens zorgzaam in mij uit,
bezweer het zeer dat aanwaait van den lande.

Verhef mij tot je slaaf en laat mij branden
als felle fakkel, vlamvend najaarskruid,
een horig haardvuur dat de keerkring sluit
met gloedvol licht weerkaatsend op de wanden.

Dan worden wij gekroonde stervelingen,
ontkomen aan de sluitveer van de hand
die ons omklemt: de laatste herfstelingen.

In winterkou, gestreng en scherp getand,
zal ik je met mijn mildste vuur omringen
totdat ik schoon in jou ben opgebrand.

CCCXI De canis nostri morte
7 november; Over de dood van onze hond

Hij was een uitgelezen wandelaar,
lichtvoetig zwerfend door het ochtendlicht,
de vlaggenstok voortdurend opgericht,
als werd hij dan zijn adeldom gewaar.

Er was geen kerker die zijn vreugde hield
en zijn gekef ging boven alle bomen
en verder nog, tot waar geen hond kan komen;
zo heeft hij ons verheven en bezielde

tot wezens die de mens in hem bevrijdden,
hem toch als dier bekeken - lijf en geest -
dat je soms schaterlachend kon benijden.

Maar over is dat eindeloze feest
van die verstokte, ongelikte heiden,
die nog slechts past in wat er is geweest.

CCCXIITestamentum

8 november; Testament

Omdat hij eenzaam en ontredderd was
en oud en stram, berooid als al zijn burenen,
ontsloeg men hem van 't witten van de muren,
het mesten en het maaien van het gras.

Het huisje mocht hij jaren gratis huren,
een buurvrouw deed om niet zijn vuile was
en tot hij sliep op zijn vergeeld matras
bezocht men hem op stille avonduren.

En toen hij doodging, dokten alle burenen
en regelden de zaken eersteklas.
Toen kwamen er twee heren van allure.

Terwijl de een het testament nog las,
vond reeds de ander in de holle muren
het grote geld en deed het in zijn tas.

CCCXIV Francisco de Quevedo y Villegas
9 november; Spaans dichter (1580-1645)

De ruis die mij vandaag ter ore kwam,
is van een doodvermoeide man uit Spanje
die stervensziek van klatergoud en franje
het laatste woord als geen ter harte nam.

Niet langer terend op het aards verlangen
doopt hij zijn pen in de verloren as
die eerder vuur van eer en aanzien was
en schuift de voorhang van zijn doodsgezangen.

Ik lees hem grondig en herkauw zijn woord,
alsof geen dichter beter bij mij past,
daar glorie slechts het nakend afscheid stoort

en doodsgedachten ongevraagd ontlast.
Begraven in zijn reeds ontaarde woord
benoem ik hem tot meest geliefde gast.

CCCXVExpedite
10 november; Terloops

Verlorenheden zien mij alsmaar aan,
de strafmaat vat de leemte van het oog
waarin het licht naar de voleinding boog,
een grondeloze hoop vecht zich een baan

naar stormvloedlanden waar het tij op woog
en waar het strijklicht reeds heeft afgedaan,
waar loze tranen in het zout vergaan
dat alle volheid naar de vloedlijn zoog.

In de abdij, waar vrome heren wonen,
in wit en zwart, het lang en kuis habijt,
weet ik terloops mijn branding op te schonen

en als een horige leg ik mijn spijt
in hand en holte van het waarlijk schone:
de golven stil, aan vlak en glad gewijd.

CCCXVIIIn festo Sancti Martini episcopi et confessoris
11 november; *Sint Maarten*

De mantel spoorlags met het zwaard gespleten,
het korte dankwoord van de bedelaar
die in de koudste uithoek van het jaar
de dure stof met argusoog zal meten.

De geur van vuur in uitgeholde knollen,
de kinderstemmen en hun zeurend lied,
de windverhalen door het dorre riet,
de schaduwen van opgejaagde trollen.

De bisschopsstaf, een mijter en een kleed,
scharlaken rood, gewijd van kruin tot voet,
het bronzen kruis ter zegening gereed,

zo schrijdt de kerkvorst en de hele stoet
doorheen het veld dat van bedeling weet
en kwistig strooit met eetbaar zuur en zoet.

CCCXVIICum angore in valetudinario
12 november; Met harteer in het ziekenhuis

Als logge boten drijven wolken aan
en vullen zwiepend de novemberlucht,
maar mijn gehoorgang vangt niet één gerucht
of roep van winden die naar elders gaan.

Ik zie verrast beroering in de bomen,
ik zie de regen tegen ruiten slaan,
maar mijn gehoor wordt weer niet aangedaan,
omdat hier slechts viraal geruis mag komen.

De witte jassen weerden alles af
wat enigszins naar buitenleven ruikt
en laten ons de stilte van het graf.

Want ieder die zijn hart heeft opgebruikt
of anderszins de pijp aan Maarten gaf,
wordt hier bekwaam gekneveld en gefnuikt.

CCCXVIII De immortalitate artis christianae
13 november; De onsterfelijke christelijke kunst

Als er geen God is die mijn heengaan hoedt,
dan heb ik toch de schilderkunst gehad
en de muziek die mij in 't roemloos gat
gedenken zal met dank en overmoed.

Als er geen God is die mijn sterven buigt
naar nieuwe bogen van onzegbaar licht,
dan had ik Dante en zijn lijfgedicht
dat kermt van hel en hoog ten hemel juicht.

Laat mij maar als het onbeschermd gras
de leegte likken van de oude wind
die hier vandaag de ruwe gastheer was,

maar tegelijk, een ongedurig kind,
de hymnen zong en de getijden las,
waarin Gods naam voor eeuwig aanzien vindt.

CCCXIX Infans errans
14 november; Zwerfkind

Ze heeft de toekomst uit haar hoofd gezet,
het toen en nu geeft al voldoende sores,
want haar verlangens leerde men al mores
voordat ze toe was aan haar eerste bed.

Ze schaamt zich niet voor wat besmuikt en goor is
en speelt voor mannen de ervaren slet,
omdat men minder op de kleintjes let,
als er voor driften ongeremd gehoor is.

En als je haar naar zon en licht zou vragen
dan zou ze in haar reeds geloken ogen
de droom herroepen die al ging vervagen,

maar die een kind met onvermoed vermogen
hernemen kan als lichtpunt in de dagen,
al heeft de nacht haar lichaam uitgezogen.

CCCXXCampanula rotundifolia

15 november; Grasklokje

De ijle kelk is in een blauw gegoten
dat ooit een band met het hiernamaals had,
maar hier en nu langs mijn geijkte pad
uit grond en zoden hoopvol is ontsproten.

En dagelijks als ik mijn ronde doe
van hier naar ginds op vastomlijnde wegen
kom ik dat blauw als zomerhoedster tegen,
een onverdiend, verrassend toetje toe.

En buigend naar de opperhuid der aarde,
bedekt met rottend, reeds ontzield gewas,
zie ik het licht dat in de helmklok klaarde

alsof er geen gevaar van winter was.
Maar ik die weet wat mijn gemoed bezwaarde,
ontwaar de runen tussen kruid en gras.

CCCXXINunc
16 november; Nu

Hoe onaanraakbaar is het klein moment,
het naakte nu dat nooit terug zal keren,
dat geur en smaak heeft van het reeds ontberen
en als een angsthaas naar de einder rent.

Ik werp de dekens woedend van me af
en woelend in de warmte van het bed
draai ik me om, de bakens zijn verzet,
maar mijn gedachten zijn nog stuivend kaf.

Dit uur behoort de vrome idioten,
vertrouwend op uw moederlijke hand,
daar die het kwaad kan keren en ontbloten

van de gevaren uit het achterland
die klauwen hebben, kromme bokkenpoten,
als zwarte tekens op een witte wand.

CCCXXII Agricolarum seditio
17 november; Boerenopstand

Geen boer heeft mij nog in het oog gespuwd,
noch met de gaffel in mijn rug gestoken,
want ik heb vroeger karren mest gebroken
en met de riek mijn handen opgeruwd.

Ik ken dat volk, ik ben uit hen geboren,
het is behept met lijfelijk geweld,
omdat labeur zijn harde wetten stelt
en oerkracht zich niet door gezag laat storen.

Ik ken het volk dat wars van grote woorden
de kringloop volgt van het geijkt seizoen
en feilloos weet hoe het van oudsher hoorde.

Ik hoor hen schelden in de vroege noen,
omdat de wet hun levensgang verstoorde
en smetten werpt op buis en boezeroen.

CCCXXIII Hortus hiemalis

18 november; Wintertuin

De wintertuin ligt ronkend in zijn bed,
ontdaan van groen en afgestorven blad
en in de bomen, naakt en marmerglad,
staan al de knoppen, schuchter aangezet.

Ik sta en zie de tuinman werkloos staan,
de handen diep en weerloos in de zakken,
als wacht hij op de vele ongemakken
die zullen komen met de nieuwe maan.

Als weerprofeet kan hij de vorst voorzeggen
en kou voorvoelt hij aan zijn grote teen.
Ik loop maar door, ik wil geen woord weerleggen

van wat er kriebelt aan zijn voet of scheen.
Het zachte weer zal straks het tij verleggen,
dat is de wet, geen mens kan daar omheen.

CCCXXIVLarix decidua

19 november; Lork

Ontnaalde boom, in al uw naaktheid groot,
gij laat u niet door hoogmoedswaan verblinden
en buigend voor de ruige najaarswinden
ontkomt gij aan de poten van de dood.

Ik buig met u in nederig volharden
en vrees de dingen die te wachten staan
want deze tijden kerven in de maan
de bitterheid die men met zoet verwarde.

Uw schors verbergt de resten van het leven
in ei en made en het kruipend goed
dat in de fuik van dood en slaap gedreven

in alle rust zijn wintertukje doet,
maar dat de vogels volop spijs zal geven,
omdat gij meer dan eigen welzijn hoedt.

CCCXXV *Vita rustica*
20 november; Landleven

Hij meet zijn dagen aan het najaar af
en zoekt de leegte van het dorre veld,
want op het niets heeft hij zijn hoop gesteld,
een licht verwaaien als gevrijwaard kaf.

Hij heeft zijn taak behoedzaam ingevuld
al is hem veel onachtzaam overkomen;
hij richt zijn aandacht op verweerde bomen
die zich verweren met vertraagd geduld,

een wapen tegen neergang en vergaan.
Zijn stramme benen roepen luid om rust
en hij blijft even onbewogen staan,

loert onderwijl naar kapers op de kust,
de zwarte kraaien die naar nergens gaan,
als zijn ze zich van eind noch dood bewust.

CCCXXVI Horariae preces vespertinae
21 november; Vespers

Het donker roest al op het zwaarst getij,
de ransuil slaat de doffe veldhoorn aan
en op de zandweg zie ik schimmen gaan,
zich schuw verhullend in de zwarte brij

die eigen is aan deze norske dagen,
maar voortgaan in de zucht naar averij,
alsof ze zeker van hun schone lei
de laatste kruistocht met vertrouwen wagen.

Ik hoor de zangen maar verkies het zwijgen,
omdat mijn stem de wendingen niet vangt
die woord en toon tot psalmodiëen rijgen.

Ik ben een lijf dat naar een lief verlangt
en naar de dingen die ik nooit zal krijgen,
omdat mijn lijfgoed reeds te drogen hangt.

CCCXXVIII In festo Sanctae Caeciliae virginis et martyris
22 november; Cecilia

Zij heeft terecht het hoogste woord genomen
en de muziek verhief zich uit haar mond
toen God zijn bruid de strenge engel zond,
opdat de maagd tot hoge roem zou komen.

Zo is de poort der hartstocht strikt gesloten,
zo bloeit de liefde in haar vrome geest
voor Hem die nooit haar minnaar is geweest
maar zwijgend al haar schoonheid heeft genoten.

Zo, vier dit jaarlijks, uitgelezen feest
met drank en dans en rauwe brouwerszangen
en laat de zon, bescheiden en bedeesd,

haar zeldzaam licht in linnen korven vangen,
opdat november klinkt voor mens en beest,
in kerk en kroeg een feestgezag zal hangen.

CCCXXVIII Sagittarius

23 november; Boogschutter, sterrenbeeld

Dit omzien laat zich in het kielzog schouwen
en zwaar beladen vaart de oude boot
doorheen de waters van de luie dood
waar vegeteren grondvest in berouwen.

Gedeukte oevers hogen beide zijden
tot domme bergen van verlangen op
en als ik bij de aanlegsteiger stop,
kan ik de lokroep van de schutter mijden.

Dit peinzen over al wat is vergaan
en mogelijk vernieuwd weerom zal komen
voorzie ik in het kleumend wintergraan

dat zich reeds recht en zich niet in laat tomen
door het voortdurend stuwen van de maan
die hoorbaar schijnt doorheen de naakte bomen.

CCCXXIX Noctis in utero

24 november; In de schoot van de nacht

De gore nacht is in mijn huid gekropen,
haast stikkend slik ik al het duister in
en gulzig drink ik de ontaarde min
die mij verbiedt nog ergens op te hopen.

Verstard in U, de bode van het niets,
hoor ik de dreiging sluipend nader komen
tot zij verboedert met de lichte dromen
die mij verhalen van een duurzaam iets.

Te diep geknield en krimpnd van Uw pijn
voel ik de zuren door mijn maagwand dringen,
maar zwelgend in de volheid van dit zijn

wil ik de hymne van Uw aanschijn zingen;
gevijwaard van de dolk en het venijn
zal ik verheerlijkt naar Uw luister dingen.

CCCXXXIn festo Sanctae Catharinae virginis et martyris
25 november; Catharina

Het draaiend rad, gehoekt en scherp getand,
gereed om lijf en leden stuk te breken
werd door de engel op zijn heilig teken
ontregeld en ten eeuwigheid onthand.

De koningsdochter, lerares der wijzen,
geprezen zijn de woorden van haar mond,
vond in haar ziel de uitgezeefde grond
om slechts de Heer te dienen en te prijzen.

De koningskroon siert haar gevallen hoofd,
een palm draagt zij in haar gewijde hand,
daar zij ten einde vurig heeft geloofd

in Hem die voert naar het beloofde land
waar liefde heerst en haat is uitgedoofd:
daar raakt een mens vanzelf aan God verwant.

CCCXXXII In memoriam matris meae
26 november; Ter gedachtenis van mijn moeder

Vandaag heb ik mijn moeder opgezegd,
haar telefoon, haar twee abonnementen
en alles wat te maken heeft met centen,
want dat loopt dóór als je het loodje legt.

Er waren geen geheime documenten
en alles waar ze sterk aan was gehecht,
heb ik eerbiedig in een doos gelegd:
postume dank voor de geïnde rente.

Vandaag heb ik mijn moeder opgezegd,
haar pijn, haar angst, de allerlaatste dingen
die voor een mens volstrekt zijn vastgelegd

en waar wij eeuwen rouwend over zingen,
waarna de boot, de doodskist op de plecht,
naar nergens vaart: het doel der aardse dingen.

CCCXXXIIDutmala

27 november; De Dommel

De vennen zijn als blinkende geschenken,
de vruchten van Dutmala's overloed.
Opdat ze sappig zijn en weldoorvoed,
blijft zij de lemen diepten zorgzaam drenken.

Hier staat nog ronde zonedauw te groeien
die in de zon, tot tranen toe geroerd,
de beenbreek steunt die hier gelaten boert
op arme grond, als heksenkruid voor koeien.

Zo bleef dit land gespaard en onbetreden,
totdat beheerszucht, mens geworden beest,
het paadje tot een fietspad ging verbreden.

Dat schond de streek die nu de sporen leest
van haast en spoed, als hoogste goed beleden.
Alsof de stilte gif is voor de geest.

CCCXXXIIIBotaurus stellaris

28 november; Roerdomp

Verstokte vogel met het loensend oog
dat heilloos naar de verste sterren ziet,
de nachten schouwt vanuit het veilig riet
en de balans van licht en donker woog,

ik zie u in mijn ongeschoond moeras
met trage tred door wuivend rietland gaan
en in de diepte van uw schuw bestaan
voorziet gij dingen helder, als door glas.

En als gij roerloos in de houding staat,
de bek omhoog, voortdurend in gebed,
ontvouwt zich in de plooi van uw gewaad

een gouden licht dat zacht wordt ingebed
in de omfloersing van uw eenheidsmaat.
Gij hebt een kroon op deze dag gezet.

CCCXXXIV Formica rufa
29 november; Rode bosmier

Ik weet u in uw onderaardse gangen,
waar spechten u niet naar het leven staan,
waar duisternis u nagelt aan de waan,
dat ijverzucht zich nestelt in verlangen.

Dit kort bestek van ondergronds verblijven
als ijs en sneeuw de grenzen van bestaan
verleggen naar een plek waar zon noch maan
haar kaatslicht door de veengrond heen kan drijven,

is als een tijdsbeeld dat zich onverhuld
in bochten wringt en zijn gelijk wil halen
uit een vertraagd en uitgerekt geduld.

Ontzie mij niet en koester de verhalen
van fee en mier in goudbrokaat gehuld,
geloof het kind dat fabels kan vertalen.

CCCXXXVTuba spargens sonum
30 november; De klaroen strooiend met klanken

Klaroenen, zwetend van het eigen roepen
dat over velden van erbarmen klinkt
en in de botten van de doden dringt
die naderen in karren en in sloepen.

Het klootjesvolk, in twee gekreukte stoeten,
trekt heuvelwaarts, de hoofden diep gebogen,
en aarzelend - wie mogen niet, wie mogen? -
stokt heel die schare in tweeslachtig moeten.

Dan scheidt men streng de bokken en de schapen,
hier maalt men niet om ziekte of gebrek
en blote onschuld is een duchtig wapen;

hier heerst het kind in erudiet of gek,
hier zal men pas de volle aren rapen
in het gericht: de gever eert de vrek.

CCCXXXVIChristi iugum

1 december; Het juk van Christus

De deemoed die in Hem zijn oorsprong vond
- ontluisterd erfgoed van een joodse man -
hardvochtige, maar eerlijke tiran,
wiens woord in het gekruisigd teken stond

van trouw en liefde in een nieuw verbond,
Hij maakt mij dienstbaar, houdt mij in de ban,
Hij zorgt dat ik gevleugeld spreken kan,
want Hij legt mij het wachtwoord in de mond

dat boven alles recht van spreken heeft:
de ootmoed baadt zich in verheven licht
dat aan de naaste eer en aanzien geeft.

In de gestrengheid van die daagse plicht
waar oog om oog noch tand om tand aan kleeft,
baart mijn geloof een eeuwig vergezicht.

CCCXXXVIIISed libera nos a malo
2 december; Maar verlos ons van het kwade

Bevrijd van alle ongerechtigheden,
van schuld en spijt om al het wanbeheer
vergooi ik alles wat ik nog begeer.
En hoopvol zal ik in uw voetspoor treden.

Verlost en los van het ondeelbaar kwaad
dat zich in jaren maar heeft opgehoopt,
heb ik de mouwen hoopvol opgestroopt,
hoewel ik reeds de geplaveide straat

naar hoogtij kies en opga naar het feest,
dat kind en maagd in alle eenvoud vieren.
Wat in den oosten hoorbaar is geweest,

een recital voor harpen en voor lieren
dat ieder stem geeft naar de eigen leest,
zingt al verzoenend door de winterkieren.

CCCXXXVIII Dominica prima Adventus
3 december; Eerste zondag van de Advent

Hier kroont het jaar de ronde met een ring
en christenmensen schrijven op de ramen
het eerbetoon aan de vertrouwde namen
die men verwelkomt in de nieuwe kring.

Zo duwt het jaar de dagen sjokkend voort
en schaars en sober is het ochtendlicht
dat reeds de ogen op het oosten richt,
naar gloed en vuur van de geboortepoort.

"Ad te levavi" luidt de eerste zang,
te traag gezongen door een koor van boeren
die in de natijd van hun Sturm und Drang

als trotse doffers de verwachting koeren
dat licht en zon, haast dreunend van belang,
hun daadkracht niet aan noen en nacht verhoeren.

CCCXXXIX Ad ferias

4 december; Naar de feestdagen

Waar moet een man nog heimelijk op wachten
als reeds de afvaart door zijn aders zingt
en nergens meer een nieuwe bron ontspringt,
niet in zijn dromen, noch in zijn gedachten.

Het snertweer dat zich door de ramen wringt,
verwekt in hem de onbenoemde klachten
die zeuren door te veel doorwaakte nachten,
totdat hij zich beschaafd weer moed in drinkt.

Waar mag een man nog feitelijk op wachten
als hij voortdurend naar jenever stinkt
en flessen loost in onbesproken vrachten.

En als het licht door de gordijnen dringt,
komt weer zijn maat de eenzaamheid verzachten:
zijn spiegelbeeld dat minzaam met hem klinkt.

CCCXLIn lecto
5 december; *In bed*

Nog onbevangen in mijzelf gekropen,
hoor ik de regen dansen met de wind;
ze zijn elkaar wat ál te goed gezind,
als dat maar niet op noodweer uit zal lopen.

Ik draai me om en schurk me als een kind
aan wollen warmte die mij om zal dopen
tot trage slak die vrijelijk mag hopen
op duurzaamheid, de luiheid welgezind.

De wilde paringsdans van wind en regen
krijgt meer en meer de klank van marsmuziek
die vrijen wil en in het voor en tegen

de zijde kiest der boerse erotiek,
en die heeft nooit naast tederheid gelegen.
Ik sta maar op, de tweespalt maakt me ziek.

CCCXLIIIn festo Sancti Nicolai episcopi et confessoris
6 december; Sinterklaas

Dit bedelbrood is uit de nacht gereten
en door de brandgang komt de gulle gave
als ochtendmelding van de witte raven
die zijn ontstegen aan hun zwart geweten

dat als een bezem door de luchten gaat.
Met volle handen staat het weerloos kind
dat zich gewaagd heeft aan de buitenwind
en vult de ogen met het surrogaat

dat allerwegen in de kijker staat.
Dit strooigoed regent al te graag in vlagen,
verlaat de zakken van het rijk gewaad

en laat zich smaken in de volle dagen
die drijvend op de vloed van overdaad
zich aan geen bete bedelbrood meer wagen.

CCCXLII Vita rustica
7 december; Landleven

Hij koestert zich in dit verdwaasde sterven
en ziet de sneeuw door het beslagen raam,
hij hoort zijn vrouw en noemt haar meisjesnaam,
alsof hij hem in zachte was wil kerven.

Verliefdheid is het galgenmaal des doods,
dan komt de mildheid als een gloed naar boven
om even later kwijnend uit te doven:
een handvol as van iets onmeetbaar groots.

Het sneeuwt maar verder en de tijd verstrijkt,
terwijl de adem een gewoonte wordt
en elke pauze een gewenning lijkt.

Zo is de dood niet meer dan een tekort
dat eerlijk en van alle standen blijkt:
zowel de wortel als de bloem verdort.

CCCXLIII Infans parum firmus
8 deember; Zorgenkind

Hij ziet wat blauw, een teken aan de wand,
het mene tekel van het kwetsbaar uur
dat zich voorwaar zal tonen op den duur:
de wereld wil slechts aanleg en verstand.

Ze brengen hem in zorg en aanzien groot
en leren hem het kleinste maar te eren,
opdat hij het geringste zal begeren,
eenmaal ontgroeid aan arm en moederschoot.

Na veel getob ging hij maar bonsai kweken,
die tere dwergen in een stenen pot
die eerst op twijgen noch op bomen leken,

maar later werden aangeraakt door God,
die zijn gemis ontkiemd liet openbreken
tot in de kern van zijn geëerd gebod.

CCCXLIV Dies obscurus
9 december; Donkere dag

De kroonduif is mistroostig neergestreden
en hoog en droog op een verheven tak
benediteert ze stil het ongemak
dat aan komt waaien en de dag zal breken.

Ik zie haar en ik denk aan overvloed,
aan vuur dat jaagt door kruid in oude sloten
of aan een schaal vol walging volgegoten
met balkenbrij van vers geronnen bloed.

De duif stijgt op en neemt de steile vlucht
naar wolk en licht, de vrijplaats van het hoge,
waar mens en vogel, voor geen wet beducht,

in geest en zegen hopen op gedogen,
maar wetend dat de draagkracht van de lucht
zichzelf in val en vloek heeft voorgelogen.

CCCXLVDominica secunda Adventus
10 december; Tweede zondag van de Advent

Het volk heeft U van onderop gezien,
de redder met de strenge godenhand,
Uw luide stem weerklinkt van stad tot land
en blijdschap heeft de schuwe vraag voorzien

die vol verwachting naar *gaudete* gaat;
als makke schapen voor de herder uit,
terwijl de raaf de zware noodklok luidt,
zo trekt het volk, ontvleesd tot op de graat,

en krakend in het oude, stramme bot
door berg en dal, en het gemeenzaam zuchten
verwaait in 't nakend, bovenaardse lot

dat zich ontlaadt in zware, grijze luchten,
tot aan de waadplaats waar de goede God
de stroom bedaart; en niets valt nog te duchten.

CCCXLVIDutmala

11 december; De Dommel

Het lijkt wel of het zonlicht is bevroren,
zoals het loodrecht uit de bomen valt.
Uitvloeibaar heimwee, ijzig uitgestald,
heeft reeds te veel aan goede wil verloren.

Dutmala stolt met horten en met stoten,
de winter grijpt de aarde stevig aan
en in de elzen die op voorjaar staan,
verkommeren de reeds geweldige loten.

Alsof de kou geen greep heeft op het leven
weert zich de winterkoning nog volop.
En om zijn weerbaarheid een hart te geven,

galmt er een hooglied uit zijn nauwe krop.
Ik hoor de tonen in de vrieslucht beven:
Dutmala geeft het stromen hortend op.

CCCXLVIII *Jasminum nudiflorum*

12 december; Winterjasmijn

Als gele lichtmat hang je op het hek
dat gans mijn erfgoed van de wereld scheidt
en opgevoed in onbegrensde vlijt
splijt jij het duister met je lichtend lek.

Ik heb je lief om je naïviteit,
je weke onschuld en je welbehagen,
dat als een kopstoot opveert in de dagen
die treuren om de kostverloren tijd.

En telkens als ik in de barre morgen
naar vogels speur om mijn gemoed te luchten,
stolt hun gezang, in hort en stoot geborgen.

In huis hoor ik de oude ketel zuchten
die kreunend voor behaaglijkheid moet zorgen.
En buitengaats koelt de jasmijn zijn vruchten.

CCCXLVIII Completorium

13 december; Completen

De avondklok roert het verlangen aan
dat pronkend in een veel te kleine kooi,
als vrije gang van ongestrikte prooi,
de schreden van het winterpad mag gaan,

die uitvaart naar de woelsels van de nacht,
waar geesten spoken en van ramspoed spreken
en broze botten uit mijn lijfgoed breken,
terwijl mijn hart al naar erbarming smacht.

Het klooster spuugt de laatste gasten uit
en ik sta eenzaam in de kale gang
en zie de schimmen door de hoge ruit

naar ginder gaan, waar bulkend van belang
de wereld haar verworvenheden spuit,
terwijl ik prooi ben van gebed en zang.

CCCXLIXPrima luce

14 december; Bij het kriecken van de dag

Het bleekste zonlicht dat een mens ooit zag,
viel mij ten deel in de verlepte tijden
dat ik mij langzaam van het juk bevrijdde
dat als een zandzak op mijn schouders lag.

Ik wil niet langer onder machtsdrift lijden
van hen die laf en onder valse vlag,
hun bot gelijk dat aas noch koning zag
in mijn te broze handspel lieten weiden.

Ik heb die last ten leste afgelegd
en aan het kansspel het gelijk bevolen
dat hun al vele jaren was ontzegd,

maar in mijn geest als wankaart rond bleef dolen
en mij als eerlijk deler heeft ontrecht:
de open hand houdt grutters in hun holen.

CCCLVenatio ferox

15 december; Wilde jacht

De tuimeling van valwind en van blad,
het ritselen in dode, haakse kringen,
het krijgsumoer van dorre, daagse dingen,
het dolen van een uitgestoten kat.

Tel alles bij het janken van de honden;
hun teugelloos gerak door bos en veld,
hun maangeblaf en ongeremd geweld
wijzen naar wraak en duivelse verbonden.

Zo drinkt de mens zijn ongegronde lot
met trage teugen of gehaaste slokken
en wringt de afweer door zijn droge strot;

zo vreest de mens de nukken van de bokken,
die voor het oog van dwarsligger en zot
de willigen met wilde winden lokken.

CCCLIIet in hora mortis nostrae
16 december; En in het uur van onze dood

Ik werp mijn sores in het woelig water
dat onveranderd naar de wensbron gaat
en als de dood straks op de oever staat,
verwelkom ik hem als de oude sater

die horens draagt en op zijn bokkenpoten
het veld afschuimt en snuivend in het bos,
gezeten op een wild en vurig ros,
de vreemde ruiters van hun troon zal stoten.

Geleid mij dan, gij vrouw onder de vrouwen,
en zet mijn spoor uit op de kronkelweg,
opdat ik mijn geloof niet zal berouwen.

Dit uur der waarheid duldt geen overleg,
maar roept om steun en blindelings vertrouwen:
wij zijn een dwaalstoet, tastend onderweg.

CCCLIIDominica tertia Adventus
17 december; Derde zondag van de Advent

Gaudete heeft de vreugde uitgezongen,
sereen van toon de hoop op licht gemeld
en zo het heilsverhaal opnieuw verteld
aan allen die naar hergeboorte dongen.

Verheug u op de lichtsprong die zal komen
als straks de nacht de eigen nerven vreet,
de dag zich opricht en door kier en reet
de luister meldt van ongehoorde dromen.

Zo zijn we dan al klagend halverwege
en in het zwellen van het koorbed
weerklinkt het zingend druilen van de regen.

In deze tijd - nog vrij van vorstverlet -
brengt ons de winter nieuwe hoop op zegen,
het licht heeft reeds de hoge toon gezet.

CCCLIIITempus omnia vincit
18 december; De tijd overwint alles

Ik voeg mij naar de doodgewone dagen
die zonder feestroes of gedachtenis
verhalen van een onbenoemd gemis
dat meedeint met het dobberen der kagen.

En zeeziek voel ik wat onwrikbaar is,
dan hult zich alles wat niet lijkt te dragen
in slierten mist, verkeert het grote wagen
in zekerheid: het bijbels ongewis.

Herzalf mij dan met woorden en gebaren,
herschik mijn plek en houd mij binnengaats,
onttrek mij aan de hang naar het vergaren,

versleep mijn boom naar doop- en waterplaats
en tel mij bij de ringen van de jaren
en vaar rechtuit, navolgbaar tegendraads.

CCCLIVMedia hieme
19 december; Midwinter

Een bliksemschicht, wat levensmoe gerommel,
dat afbrak toen de einder zich verhief
en vertikaal - o lijdzaam ongerief -
verzakte in een opmaat hol gestommel;

zo dient de weergalm zich gehoorzaam aan
in dit getij van wachten en verlangen,
ontdaan van orgelspel en vogelzangen,
opdat wij slaafs de armoe ondergaan.

De echoput die vroom het wachtwoord vangt
van zege boeren die de nachthoorn blazen
van de midwinter die te velde hangt

en nevels legt op de te wijde mazen
van woonst naar schuur, terwijl de hofhond jankt,
beantwoordt luid het hoongelach der hazen.

CCCLVPicea excelsa
20 december; Kerstden

Gekruiste boom die in het winterlicht
de hoop verwekt van leven en verrijzen,
wijs mij het voetspoor van de oude wijzen,
bezeten van het nieuwe godsgericht.

Gij waarboom, zuchtend en met sneeuw beladen,
bied mij de schutse van uw ondertoon
als ik gebukt ga onder last en loon,
ontwar de knopen in mijn levensdraden.

En sta niet toe dat men u binnen zet,
waar tijd noch ruimte uw gemoed vervullen
en valse warmte uw bestaan besmet.

Laat niemand uw getemde geest omhullen
met zilverballen en een welvaartsnet,
geschenken om de armoe op te vullen.

CCCLVILux obscura

21 december; Duister licht

Ik zie het onheil van de zwartste god
ontaarden in gestage regenval
en in de schoot van dood en zondeval
voel ik de duisternis van Adams lot.

De zon ontdoet zich van haar daagse plicht
en in de troggen van de dode winden
is slechts verval en stil bederf te vinden:
de zomen van de keerzij van het licht.

Maar Lucia, gesteld op hoge benen,
vult reeds de wolken met gerechtig licht
dat eerder reeds het Eden had beschenen.

Zo zijn dit dagen met een groot gewicht
die al hun luister aan het licht ontlene
en al hun duister aan het Godsgericht.

CCCLVIICapricornus

22 december; Steenbok, sterrenbeeld

Dit diepste uur van waanzin en van nacht
waaruit het licht zich priemend zal verheffen
terwijl de schoothond stopt met luidkeels keffen
heeft mij de hoop van hel en heil gebracht.

De schoothond kruipt de wolven in de huid
en vreet het huilen in de steppe aan
waar herten in de rulle stuifsneeuw staan.
De norske steenbok schudt het vloerkleed uit

en vult de kachel met gedroogde naalden
die ongekruid in rook en vuur vergaan.
Terwijl zijn gemzen door de vriesnacht dwaalden

en zich bezonnen op hun kil bestaan,
was hij het die om nacht en ontij smaalde,
want moeder zon hervond zich in haar baan.

CCCLVIII Saturnalia

23 december; Saturnaliën

Saturnus is onder de maan gaan hangen
en bungelt daar als een verloren licht
en bruoit en bruid doen al geen oog meer dicht,
want luide klinkt het bronstlied van verlangen.

Dit slavenfeest verlept het aangezicht
van drieste boeren die hun schaduw vangen
in volle roemers met klimop behangen
en luidkeels schreeuwen om een licht bericht.

Ik breng te berde wat mijn slaaf mij zegt
aan alle slempers in de volle straten:
geen kip heeft nog het gouden ei gelegd

waar heersers meten met vervalste maten;
het kermend zaad dat in de voren vecht,
zal het geroep van knecht en meester haten.

CCCLIX In Vigilia Nativitatis Domini
24 december; Vigilie van Kerstmis

Maar morgen keert het onvolprezen woord
tot waar wij nu al weken over kouten,
en op de einder staan reeds vier herauten
het heil te roemen, maar geen mens die hoort

wie zich gedwee naar Gods gericht zal voegen:
een schreiend kind, de vrucht van ster en maan,
dat met de slang de strijd is aangegaan,
toen engelen het naar de slachtbank droegen.

Zo vraag ik U naar diepte en naar reden
van alles wat uit Uw geheim geboren
het onrecht onaanvechtbaar heeft bestreden

en niet uit hoogmoed in zichzelf verloren
de vrucht ontvangt van vrome koorbeden
die onze nachtrust luisterrijk verstoren.

CCCLXIn Nativitate Domini
25 december; Kerstmis

Er viel een druppel onbestoven licht
te grabbel in een huidplooi van de aarde
waarin de eeuwen zwervend stof vergaarden,
gedreven door een haast sacrale plicht.

Toen stof en licht fatsoen aan deemoed paarden
- er was geen rookpluim noch een bliksemschicht -
kreeg contradictie een legaal gezicht:
de ereleugen van de maagd die baarde.

Ik sta en zie het zinderend heelal
tot in de nerven slurpen van het licht
en ergens hoog, voorbij de zondeval,

wendt weer de maagd het roerloos aangezicht,
opdat het woord opnieuw getuigen zal:
haar kind gedijt in een onzegbaar licht.

CCCLXII In festo Sancti Stephani protomartyris
26 december; Stefanus

Gestenigd met de tafelen der wet,
ten dode toe aan hoofd en hart gewond,
de eersteling van dit nog jong verbond,
heeft hij de trend van bloed en dood gezet.

Ze dreven hem, een bange, waakse hond,
niet meer in staat tot vluchten of verzet,
naar Empheta, waar men de botten plet
van mensen die terecht staan zonder grond.

Zo is hij kermend aan zichzelf ontstegen
en bloedend heeft hij van zijn moed getuigd
na weer zo'n dichte, onvoorziene regen

van zware stenen, luidkeels toegejuicht
door vadsig volk dat zo weer heeft gekregen
wat het verlangt: een weerloze die buigt.

CCCLXIII In festo Sancti Joannis apostoli et evangelistae
27 december; Johannes, evangelist

Te midden van het volk roert hij zijn mond
en uit de diepte komen al zijn woorden,
zoals hij die doorheen zijn hartslag hoorde,
toen hij de ziel van het misterie vond.

Misterie is hem op het lijf geschreven
en hij aanschouwde reeds het visioen
dat van de eindtijd rept als een klaroen
en zelfs tirannen als een riet doet beven.

Hij zag de tijden wreed op barsten staan
en dreef een wig in zwaar gestutte muren,
opdat het woord door stal en schuur zou gaan,

het eindoordeel niet nodeloos zou duren
en drupsgewijs, als door een nauwe kraan,
de eeuwigheid zou likken aan de vuren.

CCCLXIII In memoriam matris meae
28 december; Ter gedachtenis van mijn moeder

Er is geen woord voor dit lamelijk treuren,
dat alle dagen tot een kruisweg maakt,
maar nimmer aan de hardste waarheid raakt,
te log, te zwaar om ongestraft te beuren.

Ik zag haar broosheid toen ik afscheid nam
en vroeg de broeder om te mogen blijven.
Hij zei me dat ik niet moest overdrijven,
dat alles vast in het gerede kwam.

De telefoon ging midden in de nacht
en ik reed woedend door de doodse straten,
terwijl ik aldoor aan de broeder dacht

die niet kon meten wat mijn ogen maten.
Dat moeder stierf, zag hij als overmacht.
En toch heb ik haar in de steek gelaten.

CCCLXIV Fumus et pulvis
29 december; Rook en stof

Wat ik voor jou en jij voor mij zult zijn,
de trage dagen dat het voordoek valt,
de avond die het troostend licht vergalt,
moet verder gaan dan glans en valse schijn.

Wij trekken zacht al schorend aan de lijn
en koesteren de roep die nooit eens schalt,
totdat de heerser aan de einder bralt
dat draad en rag voorwaar niet tijdloos zijn.

Zelfs dan, ik weet het, weet het nu als geen,
zal hart om hart ons branden verder gaan
en sterker springt ons vuur door poorten heen

die als kastelen in de vrieslucht staan.
En wat nog is, blijkt steviger dan steen.
Tot wij volleerd tot rook en stof vergaan.

CCCLXVHesperia

30 december; Avondland

Zo neem ik afscheid van het avondland
waar christendom en zelfgenoegzaamheid
elkaar bevruchten zonder onderscheid,
waar het geloof verbrokkelt en verzandt.

Na twintig eeuwen priesterlijk beleid
heb ik geen boodschap aan dat oude land,
al droom ik soms nog van de overkant,
de oude vaagheid van de nieuwe tijd.

Ik nam bewust het recht in eigen hand
en hier en nu, ontstegen aan verwijt,
schiep ik persoonlijk mijn beloofde land.

Zo heb ik geen behoefte meer aan spijt
om het verbreken van die vrome band:
bij God noch mens sta ik nog in het krijt.

CCCLXVII Luparum luna
31 december; Wolvinnenmaan

Ik zie het strijklicht van de frêle maan
de gladde globe in zijn scheervlucht raken
en de wolvin, een reuwelp in haar kaken,
verhuist haar kans naar een verhuld bestaan.

Haar hoog gehuil is een herkenbaar baken
voor allen die de laatste nacht ingaan,
maar diep geloven in een nabestaan:
een transparant en onbezwaard doorwaken.

Ik heb mijn vliegangst in de ban gedaan,
maar achter mij zie ik de zwarte kraaien
die alsmaar met de ondergrondse gaan.

Stuur mij een kaart die alles zal verfraaien
met schoppenboer die voor fortuin moet staan;
laat de wolvin maar naar de jokers graaien.

